

Günün hadisəsi

İşğaldan azad edilmiş Azərbaycan ərazilərinin yaxınlığında digər ölkənin hərbi təyyarəsinin uçuşu Azərbaycana qarşı təxribat və qeyri-dost davranışdır. İran tərəfini bu cür təhrikçi addımına görə şiddətlə qınayır, müvafiq izahat verməyə və gələcəkdə belə təxribatçı addımlardan çəkinməyə çağırır.

Səhifə ➞ 7

Milli kinomuzun təəssübkeşi və hamisi

Azərbaycan–Bolqarıstan: Əməkdaşlıq qarşılıqlı etimad və strateji tərəfdaşlığa əsaslanır

Səhifə ➞ 6

№ 55 (30171) 12 mart 2023-cü il, bazar

Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

Gündəlik ictimai-siyasi nəşr

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

vəb-sayt: www.xalqqazeti.az

Çin Xalq Respublikasının Sədri Zati-aliləri cənab Si Cinpinə

Hörmətli cənab Sədr!

Çin Xalq Respublikasının Sədri vəzifəsinə yenidən seçilməyiniz münasibətilə Sizi ürəkdən təbrik edirəm.

Səsvermənin yekdil nəticələri Sizin şəxsinizə olan böyük inam və etimadın, həyata keçirdiyiniz siyasi xəttə dəstəyin təzahürü, Çinin hər tərəfli inkişafı və rifahı yolunda genişmiqyaslı fəaliyyətinizə və xidmətlərinizə verilən yüksək qiymətdir.

Çin Azərbaycan üçün etibarlı tərəfdaş və dost dövlətdir. Biz Azərbaycan ilə Çin arasında tarixi ənənələrə əsaslanan və möhkəm təməllər üzərində qurulmuş münasibətlərə xüsusi əhəmiyyət veririk. Dövlətlərarası əlaqələrimizin gündən-günə yüksələn xətt üzrə inkişaf edərək hazırkı səviyyəyə çatması və yeni məzmun kəsb etməsi məmnunluq doğurur.

Daim genişlənən siyasi dialoqumuz, iqtisadiyyat, nəqliyyat, logistika, infrastruktur, investisiya, enerji və digər sahələrdə uğurlu əməkdaşlığımız, "Kəmar və yol", "Orta dəhliz" layihələri çərçivəsində tərəfdaşlığımız, Çin şirkətlərinin ölkəmiz işğaldan azad olunmuş ərazilərində

aparılan bərpa və yenidənqurma işlərində fəal iştirakı sıx münasibətlərimizi səciyyələndirən başlıca amillərdəndir.

Əminəm ki, xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq Azərbaycan-Çin əlaqələrinin bütün sahələrdə dərinləşdirilməsi, əməkdaşlığımızın genişləndirilməsi, regional iqtisadi tərəfdaşlıq üçün geniş perspektivlər açan infrastruktur layihələri çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyətimizin daha da inkişaf etdirilməsi istiqamətində birgə səylərimizi bundan sonra da uğurla davam etdirəcəyik.

Hörmətli cənab Sədr, bir daha Sizə təbriklərimi yetirir, möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, Çin Xalq Respublikasının dost xalqının firavanlığı naminə məsul fəaliyyətinizdə daim müvəffəqiyyətlər dileyirəm.

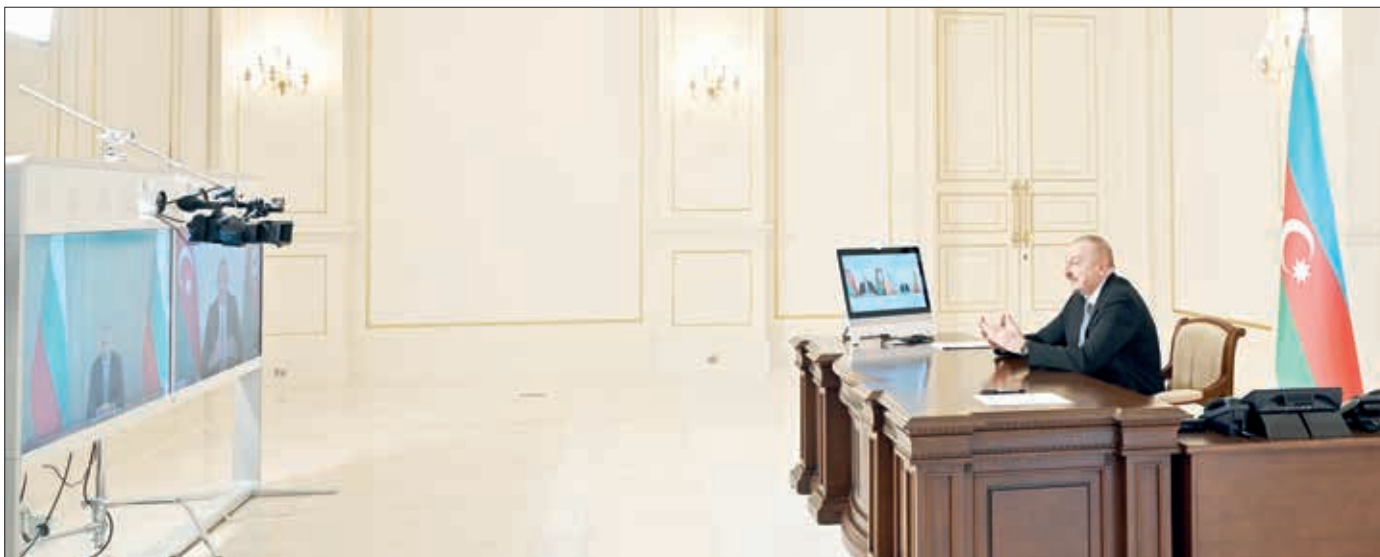
Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 mart 2023-cü il

Azərbaycan Avropaya yaşıl enerji təchiz edən önəmli ölkəyə çevrilir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radev ilə videokonfrans formatında görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 11-də Bolqarıstan Respublikasının Prezidenti Rumen Radev ilə videokonfrans formatında görüşüb.

Görüşün videokonfrans formatında keçirilməsinə səbəb Bolqarıstan nümayəndə heyətinin üzvlərində COVID-19 testinin nəticəsinin pozitiv çıxmasıdır.

Bolqarıstan Prezidentini salamlayan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dedi:

– Xoş gəlmisiniz, cənab Prezident. Sizi Bakıda görmək çox xoşdur. Ümid edirəm ki, Forumdakı iştirakınızdan

məmnun olacaqsınız.

Əvvəlcə bu vacib tədbirdə iştirak etmək üçün səfərinizə görə Sizə təşəkkür edirəm. Sizin şəxsi iştirakınız Qlobal Bakı Forumunun səviyyəsini yüksəldir və əlbəttə əminəm ki, Siz bu beynəlxalq tədbirin potensialına mühüm töhfə verəcəksiniz. Həmçinin Sofiyadakı görüşlərimizi də məmnunluqla xatırlayıram – keçən il rəsmi səfərim zamanı və interkonnektorun açılışı mərasimində. O

vaxtdan ötən dövrdə işlər uğurla irəliləyir və biz strateji əməkdaşlığımızın çox əməli nəticələrini görürük. Bir daha xoş gəlmisiniz.

Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radev dedi:

– Çox sağ olun cənab Prezident. Dövlətiniz və səmimi qonaqpərvərliyi-niz üçün Sizə təşəkkür edirəm. Bizim münasibətləri dərinləşdirdiyiniz üçün bir daha Sizə təşəkkür edirəm. Çox şadam ki, bu, təkcə enerji sahəsinə şamil edilmir. Sofiyaya səfəriniz bizim əməkdaşlığımızın digər çox vacib sahələrini inkişaf etdirmək üçün dönüş nöqtəsi idi.

(ardı 2-ci səhifədə)

Səhifə ➞ 8

Gəncə Nizaminin kimliyinə vurulmuş coğrafi möhürdür

İranın hərbi təyyarəsinin Azərbaycanla dövlət sərhəd xətti üzərindən uçması təxribat və qeyri-dost davranışdır

Səhifə ➞ 2

Səhifə ➞ 7

Gürcüstan: "Molotov kokteylləri"nin işığında demokratiya axtarışı

Molla rejimi haqqını istəyəne qənim kəsilib

Səhifə ➞ 9

Ermənistandan KTMT-yə növbəti hörmətsizlik

Səhifə ➞ 11

Səhifə ➞ 12

Kibertəhlükələrdən necə qorunmaq olar?

Səhifə ➞ 12

Medianın maddi bazası möhkəmləndirilir

Baş hədəf – Olimpiya lisenziyası

Səhifə ➞ 15

Səhifə ➞ 4

ABŞ-ın İrəvandakı səfirinin ermənipərəst qənaəti

Səhifə ➞ 14

Dünyanı tərk etməklə insanları güldürmək arzusu

Qlobal ədalətə Azərbaycandan çağırış

Səhifə ➞ 3

Azərbaycan Avropaya yaşıl enerji təchiz edən önəmli ölkəyə çevrilir

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Əvvəlcə enerjiden başlayaq. Bil-diyiniz kimi, Yunanistanla Bolqarıstan arasında interkonnektorun işə salındığı ilk gündən hər şey mükəmməl və heç bir problem olmadan işləyir. Biz Azərbaycandan qaz aldığımıza görə məmnunuq. Bilirsiniz ki, biz daha da irəli getməyə hazırıq. Bizim “Həmrəylik Həlqəsi” təşəbbüsümüz Sizə məlumdur. Lakin əlbəttə ki, əsas məqam Azərbaycandır. Biz Bolqarıstan, Rumiya, Macarıstan və Slovakiyanın qazötürücü operatorlarının imkan və səylərini birləşdirərək əlavə həcmdə Azərbaycan qazı nəql etməyə hazırıq. Bu andan etibarən qərar Sizindir. Məlumat üçün bildirim ki, fevralın 1-də Prezident Vüçilə birlikdə biz Bolqarıstanla Serbiya arasında interkonnekto

start verdik. Beləliklə, görə bilərsiniz ki, imkanlar demək olar hər ay artır. Biz şəxələndirməni, təchizatın təhlükəsizliyini təmin edərək bu çox mühüm sahədə strateji tərəfdaş və müttəfiq kimi Sizinlə işləməkdən məmnunuq. Söhbət təkə bundan getmir. Vədinizə əməl etdiyinizə və Sofiyada SOCAR-in ofisini açdığınıza görə bir daha təşəkkür edirik. Mən mayda açılış mərasimində iştirak etməyi gözləyirəm. Bu, həqiqətən də irəliyə doğru çox yaxşı addım olacaq.

Görüşdə enerji, nəqliyyat, təbii qaz təchizatı, kənd təsərrüfatı və digər sahələrdə əməkdaşlıqla bağlı məsələlər müzakirə edildi.

Azərbaycanın Avropanın enerji tə-

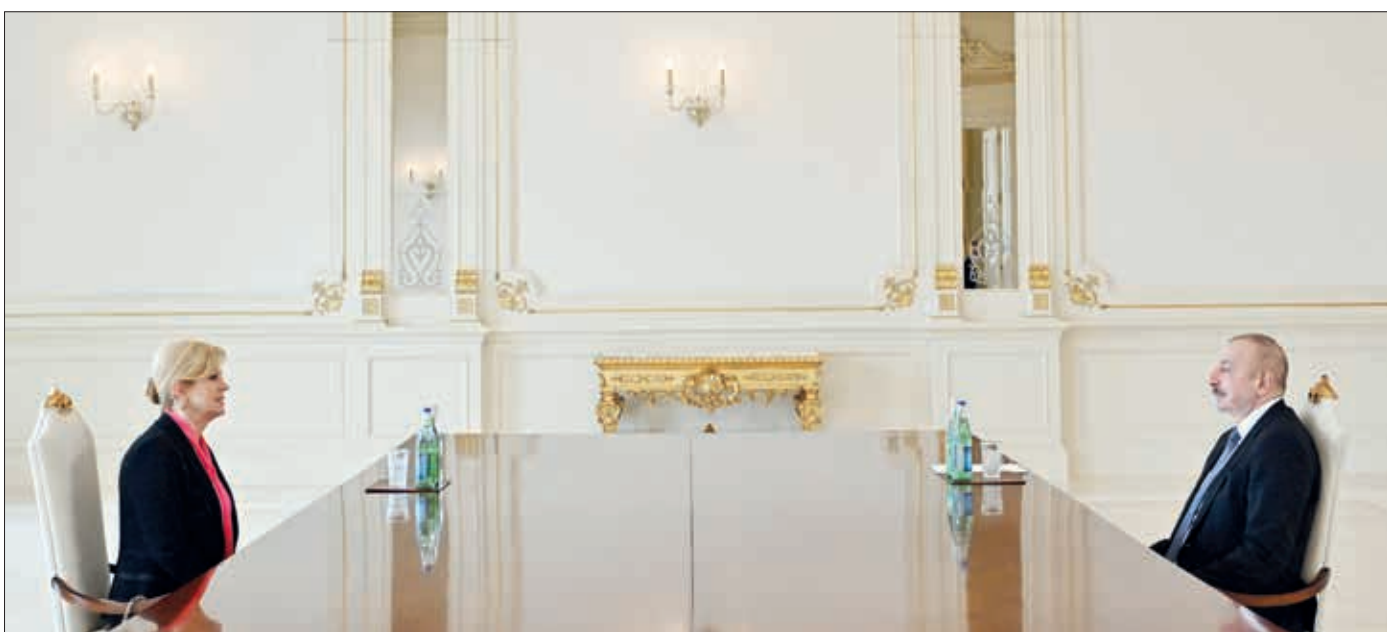
hlükəsizliyinə verdiyi töhfə qeyd edilərək Avropada yeni qaz konnektorunun inşası məsələsinə toxunuldu. Ötən ay Bakıda Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 1-ci iclasının əhəmiyyəti vurğulanaraq, Azərbaycanın Avropaya yaşıl enerji təchiz edən önəmli ölkəyə çevrildiyi bildirildi.

Söhbət zamanı nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıqla bağlı Bolqarıstandan Azərbaycana ərazisindən Orta Asiya ölkələrinə tranzit yüklərin həcmnin artırılması məsələləri barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Rumen Radev Azərbaycan Prezidentini ölkəsinə rəsmi səfərə dəvət etdi. Dəvət minnətdarlıqla qəbul olundu.

AZƏRTAC

Prezident İlham Əliyev Xorvatiyanın sabiq Prezidenti Kolinda Qrabar-Kitaroviçi qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 11-də Xorvatiyanın sabiq Prezidenti Kolinda Qrabar-Kitaroviçi qəbul edib.

Görüşdə X Qlobal Bakı Forumunun əhəmiyyətinə toxunuldu, bu tədbirdə iştirak edən nüfuzlu qonaqların sayının ilbəil artdığı vurğulandı. Dünya

gündəmində duran aktual məsələlərin müzakirəsi baxımından bu beynəlxalq platformanın çox mühüm rol oynadığı bildirildi.

Söhbət zamanı dövlətimizin başçısı ilə Xorvatiyanın sabiq Prezidentinin görüşləri xatırlandı, Azərbaycan-Xorvatiya ikitərəfli münasibətlərinin uğurlu inkişafı qeyd edildi.

AZƏRTAC

BİRGƏ BƏYANAT

İranın hərbi təyyarəsinin Azərbaycanla dövlət sərhəd xətti üzərindən uçması təxribat və qeyri-dost davranışdır

Martın 11-də İran İslam Respublikasına məxsus hərbi təyyarə saat 09:44-dən 10:26-dək fasiləsiz olaraq Azərbaycan–İran dövlət sərhədi boyunca, Zəngilan rayonu istiqamətindən Biləsuvar rayonu istiqamətinə və geriye doğru uçuş həyata keçirib. Təyyarə iki ölkə arasında dövlət sərhədindən 3-5 kilometr məsafədə, bəzi hallarda isə dövlət sərhədinin tam üstü ilə uçub.

Bu barədə Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər və Müdafiə nazirliklərinin birgə bəyanatında deyilir.

Hərbi təyyarələrin dövlət sərhədinə yaxınlaşması ilə bağlı qonşu dövləti əvvəlcədən xəbərdarlıq etməyə dair beynəlxalq aləmdə qəbul olunmuş təcrübəyə zidd olaraq, İran İslam Respublikasının hərbi təyyarəsinin iki ölkə arasında dövlət sərhədinə bu qədər

yaxınlaşması və sərhəd xətti üzərindən uçması mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə təhdid törədir və iki ölkə arasında münasibətləri daha da gərginləşdir-məyə xidmət edir.

İşğaldan azad edilmiş Azərbaycan ərazilərinin yaxınlığında yarım saatdan çox müddət ərzində hərbi təyyarənin uçuşu Azərbaycana qarşı təxribat və qeyri-dost davranışdır. Xatırlatmaq

istərdik ki, İran tərəfi ötən il də Araz çayı boyunca Azərbaycan sərhədləri yaxınlığında genişmiqyaslı hərbi təlimlər keçirmişdi.

İran tərəfini bu cür təhrikçi addımına görə şiddətlə qınayır, müvafiq izahat verməyə və gələcəkdə belə təxribatçı addımlardan çəkinməyə çağırırıq.

Martın 11-də İran İslam Respublikasının Azərbaycan Respublikasındakı səfiri Seyid Abbas Musəvi Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb və ona müvafiq etiraz notası təqdim olunub.

AZƏRTAC

MN: Laçın yolunun Azərbaycan–Ermənistan sərhədinin son nöqtəsində sərhəd-keçid nəzarət məntəqəmizin qurulması zəruridir

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələrinin və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin şəxsi heyətini daşıyan hərbi nəqliyyat vasitələrinin Rusiya sülhməramlı kontingentinin müşayiəti altında növbəti dəfə Xankəndi-Xəlfəli-Turşsu torpaq yolu ilə hərəkəti bölmələrimizin texniki müşahidə vasitələri ilə qeydə alınıb.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, təqdim olunan videogörüntülərdə Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələrinin və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin hərbi nəqliyyat vasitələrinin qeyd edilən marşrut üzrə hərəkətinin Rusiya sülhməramlı kontingentinə məxsus ZTR-82A döyüş maşını ilə müşayiət edil-

məsi və döyüş mövqeyinə gətirilən şəxsi heyətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi aydın müşahidə olunur.

Bəyan edirik ki, Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonuna Ermənistanın hərbi yüklərin daşınması dərhal dayandırılmalı və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin ən qısa müddətdə tərkiləş

edilərək ərazimizdən çıxarılması təmin edilməlidir.

Azərbaycan ərazisində müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlı kontingentinin komandanlığı bu prosesdə öz məsuliyyətini dərk etməli və üzərinə düşən öhdəlikləri mütləq şəkildə icra etməlidir.

Mütəmadi baş verən bu kimi qeyri-qanuni fəaliyyətlər Laçın yolunun Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin son nöqtəsində Azərbaycanın sərhəd-keçid və nəzarət məntəqəsinin qurulmasını zəruri edir.

AZƏRTAC

Albaniya prezidenti ölkəmizə işgüzar səfərə gəlib

Albaniya Respublikasının Prezidenti Bayram Beqay X Qlobal Bakı Forumunda iştirak etmək üçün martın 11-də Azərbaycan Respublikasına işgüzar səfərə gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, hər iki ölkənin dövlət bayraqlarının dalğalandığı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda Albaniya Prezidenti Bayram Beqay Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov və digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

Bədən Tərbiyəsi və İdman üzrə Nazirlərin və Yüksək Vəzifəli Şəxslərin VII Beynəlxalq Konfransının (MİNEPS VII) 2023-cü ildə Bakı şəhərində keçirilməsi ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin yaradılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

İdman sahəsində hökumətlərarası təşkilatları, idman hərəkətlərini, ixtisaslaşmış qeyri-hökumət təşkilatlarını və idman mütəxəssislərini bir araya toplayan UNESCO-nun Bədən Tərbiyəsi və İdman üzrə Nazirlərin və Yüksək Vəzifəli Şəxslərin Beynəlxalq Konfransı (MİNEPS) dünyada bədən tərbiyəsi və idman sahəsinə töhfə verən ən nüfuzlu tədbirlərdən biri hesab olunur.

2022-ci il oktyabrın 28-də Paris şəhərində UNESCO-nun Bədən Tərbiyəsi və İdman üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin (CİGEPS) növbəti sessiyasında Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə UNESCO arasında Ev sahibliyi haqqında Saziş imzalanmış və Azərbaycan 2023-cü ildə keçiriləcək Bədən Tərbiyəsi və İdman üzrə Nazirlərin və Yüksək Vəzifəli Şəxslərin VII Beynəlxalq Konfransına (MİNEPS VII), eləcə də əlaqədar yığıncaqların təşkilinə ev sahibliyi etmək hüququ əldə etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Bədən Tərbiyəsi və İdman üzrə Nazirlərin və Yüksək Vəzifəli Şəxslərin VII Beynəlxalq Konfransının (MİNEPS VII) Bakı şəhərində keçirilməsi ilə əlaqədar aşağıdakı tərkibdə Təşkilat Komitəsi yaradılsın:

Təşkilat Komitəsinin sədri

Azərbaycan Respublikasının gənclər və idman naziri

Təşkilat Komitəsinin üzvləri:

Azərbaycan Respublikası maliyyə nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası xarici işlər nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası elm və təhsil nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası gənclər və idman nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası səhiyyə nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası mədəniyyət nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin müavini

Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti rəisinin müavini

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti rəisinin müavini

Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rəbitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti rəisinin müavini

Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi rəisinin müavini

Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidməti rəisinin müavini

Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidməti rəisinin müavini

Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyi sədrinin müavini

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi sədrinin müavini

Azərbaycan Respublikası Dövlət Reklam Agentliyi İdarə Heyətinin sədri

Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri, UNESCO üzrə Milli Komissiyasının Baş katibi

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini

Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZƏRTAC) İdarə Heyətinin sədri

“Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri

“Azərbaycan Hava Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin vitse-prezidenti

Bakı Konqres Mərkəzinin direktoru.

2. Bu Sərəncamın 1-ci hissəsi ilə yaradılan Təşkilat Komitəsi Bədən Tərbiyəsi və İdman üzrə Nazirlərin və Yüksək Vəzifəli Şəxslərin VII Beynəlxalq Konfransının (MİNEPS VII) Bakı şəhərində keçirilməsinə dair Tədbirlər Planı hazırlayıb həyata keçirsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 mart 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunları hərbi qulluqçularının təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Xidməti vəzifələrini və hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqları yerinə yetirərək fərqləndiklərinə görə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının aşağıdakı hərbi qulluqçuları təltif edilsinlər:

“Vətən uğrunda” medalı ilə

Məmmədov Elçin Əli oğlu – polkovnik

Zahidov Aydın Tofiq oğlu – polkovnik

Məmmədov Elçin Əli oğlu – polkovnik

Bağırov Zaur Hacı oğlu – polkovnik-leytenant

Əliyev Elşad Vəli oğlu – polkovnik-leytenant

İldırımov Səxavət Qəfər oğlu – polkovnik-leytenant

Paşayev Azər Qafar oğlu – polkovnik-leytenant

Qubatov Nəymət Şərafəddin oğlu – mayor

Məncanov Rəşad Abdulkərim oğlu – mayor

Yusubov Etibar Hacımurad oğlu – mayor

Musazadə Turqay Məmməd oğlu – kapitan.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 mart 2023-cü il

Əli Əsədov Çinin yeni Baş nazirini təbrik edib

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov Li Çiana Çin Xalq Respublikası Dövlət Şurasının Baş naziri vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə təbrik məktubu ünvanlayıb.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, məktubda Li Çiana fəaliyyətində uğurlar arzulanıb, Azərbaycan-Çin münasibətlərinin

bundan sonra da dostluq, əməkdaşlıq məcrasında inkişaf edəcəyini və daha da möhkəmlənəcəyinə əminlik ifadə olunub.

Nizami Gəncəvi adına Beynəlxalq Mərkəzin təşkil etdiyi Qlobal Bakı forumları artıq xoş ənənəyə çevrilməkdədir. Qətiyyətlə demək olar ki, bu ənənə Azərbaycanın beynəlxalq aləmə ünvanlanmış qlobal təqdimatdır – sülhün, humanizmin, insanpərvərliyin, inkişafın, tərəqqinin təqdimatı. Bu təqdimatda keçmişə dərin ehtiram, gələcək üçün böyük ümid və ruh yüksəkliyi var.

Bəli, dünyanın son dərəcə çətin transformasiyalar dövrünü yaşadığı, qloballaşmanın ayrı-ayrı cəmiyyətlərin əhənginə təsir göstərdiyi hazırkı dünya dövründə belə bir ali missiya daşıyan forumun keçirilməsi, orada sabitlik və əminamanlıq çağırışlarının səslənməsi Prezident İlham Əliyevin də bildirdiyi kimi, bütövlükdə, bəşəriyyətin gündəliyini təşkil etməkdədir.

Azərbaycanın dövlət başçısı mötəbər toplantıdakı çıxışında özünün son bir neçə ayda iştirak etdiyi Davos İqtisadi Forumu, Münxen Təhlükəsizlik Konfransı kimi nəhəng diskussiya platformalarının adını çəkməklə, Qlobal Bakı Forumunun onlara bərabər miqyasını da vurğulamış oldu. Prezident tədbirin iştirakçılarının təmsilçilik səviyyəsi və intellektual potensialının aparıcı beynəlxalq konfranslara uyğunluğunu da məhz buna görə vurğuladı.

X Qlobal Bakı Forumuna 60-dan çox ölkədən 350-dən artıq iştirakçı qatıldı. Bu rəqəmlər toplantının arealının kifayət qədər genişliyindən xəbər verməkdədir. Orada müzakirə olunan məsələlərə gəlincə, əminliklə bildirmək mümkündür ki, forum dünya ictimaiyyətinə mesaj baxımından istər Davos İqtisadi Forumundan, istərsə də Münxen Təhlükəsizlik Konfransından heç nə ilə fərqlənmirdi. Bu iki platforma kimi, o da beynəlxalq münasibətlər üzrə yeni yanaşmaların tətbiqini stimullaşdırma, mövcud istiqamətdə dəyərli tövsiyələrin səslənmə meydanı idi. Sevincdirici və qürurverici haldır ki, belə bir meydanın sahibi Azərbaycandır.

Əlbəttə, meydanın dahi Azərbaycan mütəfəkkiri Nizami Gəncəvi fəlsəfəsinin, yaradıcılığının bəşəri mahiyyətinin təbliğini rəhbər tutmuş Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi tərəfindən formalaşdırılması da xüsusi vurğulanmalı məqamdır. Bəli, Azərbaycan Nizami fəvqəltəbiiyini, onun ruhunu bəşəriyyətin ideya katalizatoru qismində təqdim etməkdədir. Nizami irsinə sahiblənməyin bundan gözəl nümunəsi yoxdur. Bu yerdə Azərbaycan Prezidentinin forumdakı çıxışı zamanı diqqət gətirdiyi və son dərəcə səmimi notlarla ifadə etdiyi fikirlərini xatırlayaq: "Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinə adını daşdıdığı dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin xatirəsinə və irsinə olan dərin hörmətlə bağlı təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Nizami Gəncəvi Azərbaycanın qədim şəhərlərindən olan özünü doğma Gəncə şəhərində dünyaya göz açıb, yaşayıb, orada vəfat edib və dəfn olunub. Onun müdrikliyi və istedadı Azərbaycan xalqının istedadını və

müdrikliyini təcəssüm etdirir".

Təbii, Nizami müdrikliyi Azərbaycan xalqının müdrikliyinin təcəssümüdür. Müdrik xalq Bakı forumu vasitəsilə özünün dünyaya baxış bucağını göstərir. Beynəlxalq ictimaiyyət bu baxış bucağının zənginliyinə şahidlik edir. Möv-

Qlobal ədalətə Azərbaycandan çağırış

Nizami Gəncəvinin humanizm fəlsəfəsinin təntənəsi

rud zənginlikdə ölkəmizin qlobal problemlərə həssas yanaşması dayanır. Təsadüfi deyil ki, dövlətimizin başçısı COVID-19 pandemiyasından söz açır, insanlığı təhdid edən bəla ilə mübarizədə Azərbaycanın rolunu qabardır.

"Soyuq müharibə"nin bitməsindən sonra baş vermiş ən ciddi Şərq-Qərb qarşıdurmasının yaşandığını vurğulayan Prezident İlham Əliyev özünün parلاق düşüncələri ilə yaranmış ziddiyyətlər nəticəsində dünyadakı prinsiplərin sıradan çıxmağa doğru getməsindən, bir növ, həyəcən təbii cəlinəsinin zəruriliyini diqqətə çatdırır. Nədir həmin prinsiplər? Dövlətimizin başçısı onları da sadalayır: sülh, əməkdaşlıq, ərazi bütövlüyünə və suverenliyə hörmət, habelə sərhədlərin toxunulmazlığı.

Bəli, yeni dünyanın diktə etdiyi şərtlər Birinci və İkinci dünya müharibələrindən sonra formalaşma və inkişaf dövrü keçmiş düzənin deqredasiyasını doğurmaqdadır. Mövcud proses isə özünün yanaşmaları ilə bir çox hallarda bəşəriyyətin yüz ildən artıq bir müddətdə keçdiyi inkişaf yolunu təhdid etməkdədir. Sual yaranır: bəşəri prinsiplər zamanın amansız şərtlərinin qurbanına çevrilməlidir? Azərbaycan buna yol verməməyin tərəfdarıdır. Qlobal Bakı forumları əldə edilmişlərin itirilməsinin yolverilməzliyinin, necə deyirlər, böyük bəyan platforması kimi diqqət çəkməkdədir.

Əlbəttə, bu yanaşmaya zidd meyillər də gündəmə gətirilməlidir. Axı, qlobal təhdidlərə qarşı beynəlxalq ictimai müqavimətin, immunitetin formalaşdırılması şərtidir. Elə məhz buna görə də Azərbaycan Prezidentli forumdakı çıxışında nəzərləri dünyanın mühüm nöqtəsi sayılan Cənubi Qafqazda sülhə və əminamanlığa təhlükə yaradan aşkar meyillə – erməni separatizminə yönəlir.

Dövlətimizin başçısının Azərbaycanla Ermənistan arasındakı gərginliyi vurğulayan fikirləri yalnız ölkəmizin üz-ləşdiyi çətinliyin ifadəsi deyil. Hazırda regionda baş verən proseslərin mürəkkəbliyini nəzərə alsaq, cənab İlham Əliyevin Ermənistanın işğalçılığına diqqət çəkməsi, ümumən qəsbkarlıq niyyətlərinin həm bölgə, həm də bütövlükdə, dünya üçün təhdid mahiyyətinin bəyan edilməsidir. Onu da nəzərə ala ki, Qarabağ məsələsinin özü ədalətsizliyin, beynəlxalq prinsip və normalara aşkar sayğısızlığın adıləşməsinin nəticəsi olaraq meydana çıxmış reallıqdır. Azərbaycan öz ərazilərini işğalı, vətəndaşlarının məcburi köçkün həyatı yaşamağa məhkumluğunu doğurmuş həmin antibəşəri reallığı gücü, qətiyyəti və iradəsi ilə dəyişdirməyə müvəffəq oldu. Ölkəmiz bu gün də məhz ədalətin tam şəkildə təcəllisi naminə əzmlə çalışmaqdadır. Lakin dünya Azərbaycanın timsalında çox da uzaq olmayan keçmiş nəticələrini görməlidir. Bu səbəbdəndir ki, Azərbaycan Prezidenti X Bakı Qlobal Forumundakı çıxışında bildirir: "Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin nümayəndələri Şuşaya səfər edəblər və orada panel müzakirələr aparıblar. Onlar Füzulidə və Şuşada dağıntıları görüblər və bu, həqiqətdən də barbarlıq, urbisid, kultursid, ekosisd əlamətidir. Bunu edən bizim qonşularımız olublar".

Qırx dörd günlük müharibə zamanı Azərbaycanın Ermənistandan fərqli olaraq hərbi cinayətlər, soyqırımı törətmədiyini vurğulayan cənab İlham Əliyev, eyni zamanda, ölkəmizin Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülhün carçısı olduğunu, sülhün prinsiplərinin Ermənistan tərəfindən dərkini vacibliyini öhnə çəkir, iki ölkə arasında vasitəçiliyə cəhd göstərən beynəlxalq iştirakçıların İrəvanı şansı əldən buraxmamaq üçün dilə gətirəcəklərinə ümid bəslədiklərini

diqqətə çatdırır. "Onlar müstəqil ölkə olmaq şansını itiriblər. Onlar tamamilə asılı olan, digər ölkənin və hazırda, ola bilsin, digər ölkələrin müstəmləkəsinə çevriliblər. Beləliklə, onlar bizə qarşı təcavüz səbəbindən, həqiqətdən müstəqil olmaq, öz gələcəyini qurmaq şansını əldən buraxıblar", - deyən dövlətimizin başçısının fikirləri Ermənistanla həm xəbərdarlıqdır, həm də doğru yola çağırış nidasıdır. Elə buna görə də ölkəmizin lideri hazırda İrəvan üçün öz qonşuları ilə qonşu kimi davranmaq şansının yalandığını diqqətə çatdırmaqdadır: "Bir sözle, biz sülh istəyirik. Biz hər hansı digər müharibəni istəmirik. Hesab edirik ki, sülhə nail olmaq olar. Ötən ilin oktyabrında Azərbaycan ilə Ermənistan arasında razılaşdırılmış məsələlər, xüsusən də, bir-birinin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə hörmət, əslində, onu göstərir ki, sülhə nail olmaqda maneə yoxdur".

Bəli, X Bakı Forumu həm də dünyanın Azərbaycan önəminin vurğulandığı platformadır. Söhbət enerji önəmindən gedir. Nəzərə ala ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi məsələni xüsusilə aktuallaşdırmaqdadır. Bakı mövcud situasiyadan yararlanmaqla, eyni zamanda, vacib enerji xəbi kimi özünün təhlükəsizlik prioritetini diktə edən tərəfə çevrilməkdədir. Onu da nəzərə ala ki, bu prioritet, həm də, Azərbaycanın gələcəyi, dövlətçiliyimizin qlobal transformasiyalar şəraitində ayaqda qalmasının təminatıdır. Diqqət yetirək, Azərbaycan Prezidenti bu təminatın statistikasını açıqlayır: "Bu, hazırkı geosiyasi vəziyyəti nəzərə alaraq, Avropa istehlakçılarının təbii qaz çıxışının təmin edilməsində onlara birmənalı olaraq yardım edib və yardım etməkdə davam edəcək. Biz qaz yataqlarımıza sərmayələrimizi artırıbmışıq. Hazırda isə görürük və nəinki görürük, biz, hətta, ixrac boru

kəmərlərinin genişləndirilməsi üzərində işləyirik. Cənub Qaz Dəhlizi istismara verildi. Boru kəmərinin sonuncu hissəsi 2020-ci il dekabrın 31-də istismara verildi. Hazırda iki ildən bir az çox vaxt keçir və biz sistemi genişləndirməliyik – TANAP-ı 16-dan 32 milyard kubmetrə, TAP-ı isə 10-dan 20 milyard kubmetrə. Bu, sırf Avropada artan tələbatla bağlıdır. Belə olmasaydı, biz sərmayə qoymazdıq. Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlandıdan sonra biz qaz təchizatı və ya onun artırılması ilə bağlı 10-dan artıq Avropa ölkəsindən müraciət almışıq və onun üzərində işləyirik. Təsadüfi deyil ki, Avropa Komissiyası Azərbaycanı etibarlı tərəfdaş adlandırdı. Bu, elə bir haldır ki, biz hər zaman etibarlı tərəfdaş olmuşuq".

Dövlətimizin başçısının söylədikləri həm də IX Bakı Qlobal Forumundan ötən müddətdə Azərbaycanın inkişafının, belə demək mümkünsə, rəqəmlə izahıdır. Bu izahat forumun müəyyənləşdirdiyi ideya və prinsiplərinin dayaqlılıq faktorudur. Başqa sözle desək, ölkəmiz nə qədər inkişaf edəcəksə, dünya da onun inkişafından faydasını götürəcəkdir. Bu proses əvvəldə haqqında söz açdığımız bəşəri dəyərlərə xidmət amalıdır, nəinki Azərbaycanın, bütövlükdə, bəşəriyyətin gələcəyinin təminatıdır. Prezident İlham Əliyev də elə bunu vurğulayır: Əminəm ki, proqrama daxil olan bu və ya digər mövzularla bağlı kifayət qədər maraqlı müzakirələr olacaq, hər zaman olduğu kimi, qonaqlarımız bitməsi onların da maraqlıdır üçün də yaxşı tövsiyələr olacaq. Beləliklə, biz dünyamızın daha dinc və təhlükəsiz olmasına töhfə verməyə çalışacağıq".

"Xalq qəzeti"nin analitik qrupu

Azərbaycan paytaxtı növbəti dəfə qlobal miqyaslı tədbirə evsahibliyi etdi. Martın 9-da Prezident İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə başlanan "Dünya bu gün: Çağırışlar və ümidlər" mövzusunda X Qlobal Bakı Forumu öz işini uğurla yekunlaşdırdı.

İştirakçıların təmsilçilik səviyyəsi və intellektual potensialına görə, Qlobal Bakı Forumu artıq beynəlxalq müzakirə platforması kimi tanınır və qəbul edilir. Forumda dünyanın narahət edən ən müxtəlif məsələlər müzakirə olundu, onları həlli ilə bağlı beynəlxalq ictimaiyyətə çağırışlar ünvanlandı. Budəfəki forum da bu baxımdan istisna olmadı. Forumun sonuncu günü bir sıra maraqlı müzakirələrlə yadda qaldı.

Bosniya və Herseqovinanın sabiq baş naziri Zlatko Laqumciyanın moderatortluğu ilə keçirilən "Avropa İttifaqı kontekstində Qərbi Balkan regionu" mövzusunda həsr olunan tədbirdə əvvəlcə mövzu ilə bağlı videoçarx nümayiş olundu. Qərbi Balkan regionunun Avropa İttifaqı (Al) kontekstində rolunu qeyd edən Zlatko Laqumciya tərəflər arasında əlaqələrin daha da gücləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb və integrasiyanın önəmini qeyd edib. Bildirib ki, bu mövzu bizi narahət edən məsələlərdəndir və onun məhz Qlobal Bakı Forumunda müzakirə edilməsini qərara aldıq.

Cənub-Şərqi Avropanın dəyişdiyini bildirən moderator Balkan regionunun Qərbi Avropa tərəfindən dəstəkləndiyini

qeyd edib və Balkan ölkələrinin tezliklə Al-yə integrasiya ediləcəyinə ümid bəslədiyini bildirib.

Çexiyanın sabiq baş naziri Yan Fişer çıxışında Bakıda olmaqdan və Qlobal Forumda iştirak etməkdən çox məmnun olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, forumda dünyamızı maraqlandıran və narahət edən məsələlər müzakirə olundu.

Yan Fişer bildirib ki, zaman sürətlə keçir və biz vaxtdan səmərəli istifadə etməliyik. O, daha sonra Qərbi Balkan ölkələrinin Avropaya integrasiyasından danışdı: "Adama elə gəlir ki, bu proses gedir və ümid edirəm, biz bunu tezliklə görəəcəyik. Üç əsas məsələyə diqqətli yanaşmalıyıq. Bunlar cari vəziyyət, Avropa İttifaqı ilə Qərbi Balkan ölkələri arasındakı indiyədək olan inkişaf və ümumi siyasi icmanın yaradılması məsələsidir".

Rusiya-Ukrayna müharibəsindən danışan Yan Fişer bunun ağır fəsadlarını qeyd edib və sülhün, sabitliyin təmin olunmasının vacib olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, Al-nin dünya səhnəsində böyük oyunçu olması üçün bir çox amillər lazımdır.

Al və Qərbi Balkan ölkələri arasında əməkdaşlıq əlaqələri var, amma bu əlaqələri genişləndirmək lazımdır. Qərbi

Balkan ölkələrinin idxalının üçdə iki hissəsinin Avropa İttifaqının payına düşdüyünü diqqətə çatdıran natiq əməkdaşlığın inkişafında bazar iqtisadiyyatının rolunu vurğulayıb: "Biz əməkdaşlığın inkişafı və integrasiya üçün lazımi mexanizmlər hazırlamalı və siyasi iradə nümayiş etdirməliyik. Bu məsələnin geosiyasi əhəmiyyəti var. Ümid edirəm ki, Qərbi Balkan ölkələrinin nümayəndələri tezliklə Avropa İttifaqının rəsmiləri ilə bir masada əyləşə biləcəklər".

Eyni panel müzakirəsində çıxış edən Xorvatiyanın sabiq (2015-2020) prezidenti Kolinda Qrabar-Kitaroviç Qərbi Balkan regionu, Al və NATO-nun gələcəyinin iktərəfli münasibətlərdə yaranan problemlərin həllindən asılı olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, Qərbi Balkan regionu Al-nin bir parçasıdır.

Sabiq prezident vurğulayıb ki, Al qlobal miqyasda ölkələri sülh yolu ilə birləşdirməlidir: "Hazırda Ukraynada gedən müharibə Avropa İttifaqında təhlükəsizliyi və sabitliyi çox həssas bir məsələyə çevirib, digər ölkələrin Al-yə qoşulmaq istəklərinə təhlükə yaradıb. İnsanlar prosesləri dəstəkləməli, seçkilər yolu ilə gələcəkləri ni müəyyən etməlidirlər. Xorvatiyaya qonşu ölkələrdə lazım olan meyarların uyğunlaşdırılması prosesində dövlətlər arasında birgə əməkdaşlıq vacibdir".

Bolqarıstanın sabiq prezidenti Petar Stoyanov çıxışında bildirib ki, Qərbi Balkan regionunun Al-yə integrasiyası məsələsi artıq uzun müddətdir gündəlikdədir. O, Al ilə Ukrayna arasında üzlüklə bağlı prosesə də toxunub. Sabiq prezident deyib ki, Avropa Komissiyası Ukraynanın üzlüklü prosesini təqdir edir, ciddi irəliləyişin olduğunu vurğulayır, ancaq Avropa Komissiyasının prezidenti üzlüklü kriteriyalarını unudur.

"Ukrayna müharibə edən bir ölkənin üzlüklüyünün müzakirə olunmasına dair Al tarixində ilk hal olacaq. Qərbi Balkanlarda həm siyasətçilər, həm də cəmiyyətlər buna hazır olduqlarını bildirsələr də irəliləyiş yoxdur", - deyə Petar Stoyanov vurğulayıb.

O əlavə edib ki, Qərbi Balkan regionunda regional əlaqələrin dərinləşməsi

bu ölkələrin Al-yə integrasiyasına təkan verə bilər: "Ancaq biz etiraf etməliyik ki, Al-nin integrasiya səyləri son onillikdə heç bir nəticə verməyib. Ukrayna müharibəsi göstərdi ki, Avropa necə həssasdır, eyni zamanda, göstərdi ki, genişlənmə prosesi üçün texniki kriteriyalar bəzən gözərdi edilə bilər".

Rumıniyanın sabiq prezidenti Emil Konstantinesku Qlobal Bakı Forumunun əhəmiyyətini qeyd edərək, onun beynəlxalq problemlərin müzakirəsi üçün mühüm platforma olduğunu deyib. Al və Qərbi Balkan regionu arasında mövcud münasibətlərdən danışan sabiq prezident dəyərlərdən bəhs edərkən bildirib: "Ən böyük münaqişələr 1990-cı illərdə Bosniya və Herseqovinada baş verib. Bizim vəzifəmiz təcrübədən faydalanmaqdır. Tarix və zaman dəyişir, təbii olaraq, dövlətlərin, ölkələrin baxışları da dəyişir. Integrasiya olmadan Avropada sabitlikdən danışmaq mümkün deyil. Açar söz həmrəylikdir. Biz birlik göstərməli və ortaq məxrəcə gəlməliyik".

X Qlobal Bakı Forumu aktual məsələlərin müzakirə edildiyi platformadır. Bunu jurnalistlərə açıqlamasında Monteneqronun sabiq müdafiə naziri Militsa Peyanoviç-Durişçiç deyib.

O bildirib ki, sessiyalardan birinin Qərbi Balkan regionu mövzusunda həsr olunmasından razı qalıb. "Bu, vacib mövzudur, çünki bu regionda bir çox çağırışlar var. Biz region ölkələrinin Avropaya integrasiyasından danışdıq. Bu məsələnin geosiyasi və geostrateji aspekti var", - deyə sabiq nazir bildirib.

Forumun sonuncu günü keçirilən müzakirələrdən biri də Yaxın Şərqdəki vəziyyətlə bağlı olub. "Yaxın Şərq və ətrafında sülh, sabitlik və inkişaf axtarışında" mövzusunda panel müzakirədə çıxış edən Səudiyyə Ərəbistanının Kral Faysal İslam Araşdırmalar Mərkəzinin sədri Şahzadə Turki al-Faysal Al-Səud qlobal ictimaiyyətin Yaxın Şərqdəki böhranlara da bərabər diqqət yetirməli olduğunu vurğulayıb. O deyib ki, bu gün dünya Ukraynadakı vəziyyətə fokuslanıb, çünki böhran indi baş

verir, ancaq Yaxın Şərqdə böhran uzun müddətdir davam edir: "Bu böhranlar bərabər diqqət tələb edir".

Çıxış edən Ərəb Dövlətləri Liqasının keçmiş sədri, Misirin sabiq xarici işlər naziri Əmr Musa deyib ki, regiondakı bütün münaqişələrin bitməsi onların da marağındadır: "Biz Yaxın Şərqi nüvə silahından və digər dağdıcı silahlardan azad region kimi görmək istəyirik. Əgər bir ölkə nüvə silahına sahib olmağa çalışsasa, ona təzyiq göstərmək və artıq nüvə silahına sahib olan ölkəyə təzyiq göstərmək mənə məntiqsiz gəlir".

Əmr Musa vurğulayıb ki, sülh, tərəflərin bir birinin hüquqlarını tanımasına əsaslanır: "Ancaq insanlar qətlə yetirilir, evlərinin çıxarılırsa sülhə necə nail olmaq olar?"

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının sabiq baş katibi Ekmeleddin İhsanoğlu deyib ki, Yaxın Şərq xalqları eyni dəyərləri bölüşdüyü kimi, həm də çətinlikləri, problemləri, pessimizmi bölüşür: "Bu region iqtisadi böhranlardan, qeyri-sabitlikdən, toqquşmalardan əziyyət çəkir".

Onun sözlərinə görə, əgər bu region xalqları hazırkı böhrandan çıxmaq yolları barədə düşünməssə, bunun üçün birlikdə çalışmasa nəticə də olmayacaq: "Regiondakı qonşuların sülh içində yaşaması o demək deyil ki, bu qonşu ölkələr bir-birini sevir, bu, o deməkdir ki onlar sadəcə bir-birinə tolerantlıq göstərə, sülh içində birgə yaşaya bilirlər".

Beləliklə, yətinrəcə önəmli və planetin sakinlərini düşündürən qaynar məsələlərə toxunulan X Qlobal Bakı Forumu başa çatdı. Forumu yüksək səviyyədə təşkil etməklə Bakı növbəti dəfə dünyanı narahət edən bir sıra problemlərin həllində bundan sonra da önəmli rol oynayacağına ortaya qoydu. Qlobal Bakı Forumunun budəfəki Zirvə görüşündə səslənən çağırışlar, edilən müraciətlər onu dəyəyə əsas verir ki, Azərbaycan beynəlxalq miqyaslı bir çox problemlərin həll edilməsində də söz sahibidir. X Qlobal Bakı Forumu bunu növbəti dəfə təsdiqləmiş oldu.

**H.SƏXAVƏT,
"Xalq qəzeti"**

ABŞ-ın İrəvandakı səfirinin ermənipərəst qənaəti

ABŞ-ın Ermənistana yeni təyin olunmuş səfiri Kristina Kvin Laçın–Xankəndi yolunun başlanğıcında olub. Bununla bağlı səfirliyin yaydığı rəsmi məlumatda Laçın–Xankəndi yolu “Laçın dəhlizi” adlandırılır. Həmçinin yolun 3 aya yaxındır nəqliyyatın hərəkəti üçün bağlı olduğu qeyd edilir.

“Səfir Kristina Kvin ABŞ-ın Dövlət katibi Entoni Blinkenin Laçın dəhlizinin dərhal yenidən açılması ilə bağlı çağırışını təkrarlayıb. Sünik qubernatoru Robert Qukasyan səfirə Laçın dəhlizinin blokadasının nəticələrini və bunun yüzlərlə erməni ailəsinə təsirini təqdim edib”, – ABŞ-ın Ermənistandakı səfirliyinin məlumatında deyilir.

Məsələyə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin münasibəti özünü çox gözəltməyib. Nazirliyin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadə “Twitter”də Laçın yolunun normal nəqliyyat üçün hər zaman açıq olduğunu qeyd edib. O bildirib ki, Azərbaycan yolda maneəsiz hərəkəti təmin etmək üçün əlindən gələni edir: “Şəffaflıq və təhlükəsizlik üçün sərhəd-keçid məntəqəsinin yaradılması mütləqdir”.

ABŞ-ın İrəvandakı səfirinin ermənipərəst mövqeyi, eləcə də səfirliyin məlumatındakı yanlış məqamlar ona bizim də reaksiya verməyimizi zəruri edir. **Birincisi**, Azərbaycan ərazisin-

də hər hansı “Laçın dəhlizi” yoxdur. Bu, ölkənin iki inzibati-ərazi vahidini – Xankəndi və Laçını birləşdirən Xankəndi–Laçın yoludur. Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda yaşayan ermənilər bu yol vasitəsilə Ermənistanla əlaqə saxlaya bilirlər. Buna heç kim etiraz etmir, ancaq bu yolun “dəhliz” adlandırılması, ona hansısa əlahiddə status verilməsi qəbulədiməzdir. Bu fakt da maraqlıdır ki, Zəngəzur dəhlizini açmaqdan israrla yayınan, “hər cür dəhliz məntiqi istisna olunur” deyən rəsmi İrəvan Laçın–Xankəndi yolunu “dəhliz” adlandırır. Baxmayaraq ki, Ermənistan Azərbaycanın qərb rayonları ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında quru əlaqəsinin bərpa olunmasına dair 10 noyabr 2020-ci ildə öz üzərinə yazılı öhdəlik götürüb. Ancaq bu öhdəlik indiyədək yerinə yetirilməmişdir.

İkincisi, Laçın–Xankəndi yolunun bağlı olduğunu iddia etmək açıq-aşkar yalan danışmaqdır. Fakt budur ki, yol

humanitar yüklərin daşınması, insanların gediş-gəlişi üçün hər iki tərəfdən açıqdır. Azərbaycan, sadəcə olaraq, bu yolla hərbi təyinatlı yüklərin daşınmasına qarşıdır. Rəsmi Bakı Qarabağdakı erməni silahlı birləşmələrinin tör-töküntülərinin ərazimizi tərk etməsini, şəxsi heyətin rotasiyasının həyata keçirilməməsini, habelə silah-sursatın daşınmasının qarşısının alınmasını istəyir. Artıq 91 gündür Laçın–Xankəndi yolunda keçirilən dinc ekoloji aksiyanın məqsədi də budur.

Üçüncüsü, ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinkenin Laçın yolunun dərhal açılmasına dair hansısa məchul çağırışından sitat gətirməkdənsə, K.Kvinin dünyanın superdövlətinin səfiri kimi Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhün əldə olunmasına dair çağırışlar etməsi daha yaxşı olardı. Səfirin bu mövqeyi regionda ABŞ-la çoxtərəfli əməkdaşlıq əlaqələri quran, rəsmi Vaşinqtonun müttəfiqi Azərbaycanın önəmini hər fürsətdə vurğulayan Dövlət Departamenti və Ağ evin mövqeyi ilə ziddiyyət təşkil edir. Maraqlıdır, səfirin söylədiyi bu fikirlər nəyə əsaslanır? Axi bu mövqe rəsmi Vaşinqtonun mövqeyi ilə üst-üstə düşmür. Bəlkə də daban-dabana ziddir.

Dördüncüsü, xanım səfirə xatırlatmaq istərdik ki, dipmissiyanın açıqlanmasında “Sünik” adlandırılan ərazinin tarixi adı Zəngəzurdur. O Zəngəzur ki, onu bolşeviklər 1920-ci ildə Azərbaycandan qopararaq, Ermənistanla birləşdiriblər. Bu gün Zəngəzur ABŞ-ın əsas rəqiblərindən olan İranın varlığını getdikcə artırdığı bölgədir. Elə bunu xatırlatmaq kifayətdir ki, İran ötən ilin oktyabrında Zəngəzurun inzibati mərkəzi olan Qafanda baş konsulluq açıb. ABŞ səfirinin bu kimi məsələlərə daha dərinlən diqqət yetirməsi, zənimizcə, onun öz ölkəsinin maraqları baxımından daha faydalı olardı.

S.HƏMİD, “Xalq qəzeti”

Ekoaksiyanın gündəliyi

Separatçılar canlı səddi aşma bilmirlər

Laçın–Xankəndi yolunda təşkil olunan dinc ekoaksiya 91 gündür davam edir. Aksiya iştirakçılarında dəstək vermək üçün yeni könüllü qruplar əraziyə gəliblər. Onlar da Azərbaycan, rus və ingilis dillərində plakatlar qaldırıb, “Azərbaycan oyaqdır, sərvətlərə dayağıdır”, “Ekoloji cinayətə son!” və digər şüarlar səsləndirirlər.

Həmişə olduğu kimi, Laçın–Xankəndi yolunda Rusiya sülhməramlılarına və Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinə məxsus humanitar təyinatlı avtomobillərin sərbəst hərəkətinə şərait yaradılıb. Gün ərzində Şuşa ərazisindən, ümumilikdə, 100-ə yaxın avtomobilin keçidi təmin edilib. Avtomobillərdə humanitar yüklərlə yanaşı, ermənilər də olub. Nəqliyyat vasitələrinin maneəsiz şəkildə hərəkət etməsi ona sübutdur ki, yolda “blokada”dan söhbət gedə bilməz.

Azərbaycan Müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov martın 11-də keçirilən xidməti müşavirədə deyib ki, ordumuzun bölmələri tərəfindən dəfələrlə müşahidə olunan, Ermənistanın Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycanın suveren ərazilərində qalan qeyri-qanuni silahlı birləşmələri üçün hərbi daşımalar və canlı qüvvənin rotasiyasını həyata keçirməsi yolverilməzdir. Düzdür, ermənilər hazırda Laçın–Xankəndi yolu vasitəsilə hərbi təyinatlı yüklər, separatçılar daşımaları da, Xankəndi–Xəlfəli–Türşsu torpaq yolu ilə qanunsuz istifadə edəblər.

Dünyanın bir sıra ölkələrinin aparıcı mətbuat orqanları azərbaycanlı ekofəalları Laçın–Xankəndi yolunda təşkil etdikləri etiraz aksiyasından yazırlar. Məqələlərdə qeyd olunur ki, azərbaycanlı ekofəalları keçirdiyi aksiya beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindəki faydalı qazıntı yataqlarının separatçılar tərəfindən qanunsuz istismarına və ekologiyaya vurulan ziyanla yönəldir. Bildirilir ki, üçtərəfli bəyana-ta uyğun olaraq, 2020-ci ilin noyabrında ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra yola nəzarət üçün buraya müvəqqəti olaraq Rusiya sülhməramlıları yerləşdirilib. Ekofəallar Qarabağda ermənilərin qanunsuz istismar etdiyi faydalı qazıntı yataqlarına çıxışını pisləyirlər. Ancaq bezi ermənipərəst media qurumları Ermənistanın yalan məlumatlarını tirajlamaqla məşğuludurlar.

Xatırladaq ki, ötən il dekabrın 3-də və 7-də Rusiya sülhməramlı kontingentinin komandanlığı ilə aparılmış müzakirələrin nəticəsi olaraq Azərbaycanın iqtisadi-

yat, Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirlikləri, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və “AzerGold” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin mütəxəssislərindən ibarət heyət Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdirildiyi Azərbaycan ərazilərində faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarı, bundan irəli gələn ekoloji və digər fəsad-

larla bağlı ilkin monitorinq aparmalı idi. Lakin sülhməramlıların hərəkətsizliyi ucbatından monitorinq baş tutmayıb. Buna etiraz olaraq, azərbaycanlı ekofəallar Laçın–Xankəndi yolunda dekabrın 12-dən dinc aksiyaya başlayıblar.

Rizvan FİKRƏTOĞLU, “Xalq qəzeti”

Ekspert rayi

Samir DÜBƏNDİ,
Azərbaycan Ekoturizm Assosiasiyası İdarə Heyətinin sədri:

– Azərbaycanın sərvətlərinin qanunsuz istismarının qarşısını almaq və təbii resurslara bəxş keçirməyə imkan yaradılması məqsədilə ekokönüllülərin və aktivistlərin dinc etiraz aksiyalarının keçirilməsi davam edir. Etirazların bir sıra müsbət nəticələrini də görürük. Azərbaycan ərazilərində müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlı kontingenti, o cümlədən digər vasitəçi və müşahidəçilər bilməlidirlər ki, Azərbaycanın təbii sərvətləri yalnız özünə məxsusdur, ondan istifadə etmək hüququ da yalnız dövlətimizin yurisdiksiyasındadır.

Aksiya Azərbaycanın yüksək ekoloji mədəniyyət, o cümlədən davamlı inkişaf prinsiplərinə nə qədər təbii olmasından bariz nümunəsidir. Səbii sərvətlərdən səmərəli istifadə edərək, biz yalnız bu yolla davamlı inkişafa nail ola bilərik. Bu, yalnız bizim ölkədə deyil, bütün dünyada belədir.

Ekoloji mədəniyyətin yüksək inkişafına nail olmaq və güclü iqtisadiyyat və sağlam cəmiyyət qurmaq

istəyində olan ölkələr təbii ehtiyatlarıdan səmərəli istifadə edərək, ətraf mühitin mühafizəsi, biomüxtəlifliyin qorunması, alternativ enerji strategiyaları kimi turizm fəaliyyətlərinin inkişafına xüsusi diqqət yetirirlər. Azərbaycan hökuməti də bütün bu sahələr üzrə Prezident İlham Əliyevin tapşırıqları əsasında ardıcıl inkişaf layihələri həyata keçirməkdədir. Düşünürəm ki, biz tezliklə Qarabağda ekoloji nizamlaşma işləri aparıb təbii və antropogen resursları qiymətləndirədikdən sonra bu səfəli və məngin ərazilərin təbii ehtiyatlarından səmərəli istifadə edərək ekoloji turizm potensialını işə salacağıq. Ona görə də, təbii sərvətlərimizin qanunsuz istismarını pisləyir və bu işi görənləri qətiyyətlə qınayırıq. İnandırıcı ki, tezliklə məqsədlərimizə tam şəkildə nail olacağıq.

Paşinyanın “kökdən düşmüş piano”sunda səslənən siyasi melodiya

Qarabağ münaqişəsini nizama salmaq üçün otuz ilə yaxın “fəaliyyət göstərmiş” və sonra isə heç nəyə nail ola bilməmiş, istismar müddəti başa çatmış alət kimi tarixin zibilliyinə atılmış ATƏT-in Minsk qrupunu diriltməyə mənasız cəhdlər edən İrəvanın özünü aldatmasına heyran qalmamaq mümkün deyil.

Ermənistan hökumətinə yaxınlığı ilə seçilən “armenpress” saytının məlumatına görə:

“Baş nazir Nikol Paşinyan ATƏT-in Minsk qrupunun amerikalı həmsədri (?) Luis Bononu qəbul edib. Baş nazir

mövcud duruma müdaxiləyə həvəs göstərməyən, iktərəfli dialoq yolunun vacibliyini önə çəkən ABŞ real vəsitəçi missiyasından xeyli uzaqlaşılıb. Artıq Minsk qrupunun həmsədri kimi deyil, bölgəyə yeridilmiş sülhyaradıcı hərbi

amerikalı həmsədrin diqqətinə martın 5-də Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Dağlıq Qarabağda (?) törətdiyi diversiya basqınına çatdırıb. N.Paşinyan daha sonra bildirib ki, Azərbaycan, bir tərəfdən Dağlıq Qarabağın təmsilçiləri ilə dialoqa hazır olduğunu bəyan edir, digər tərəfdən isə terror hərəkətləri (?) həyata keçirir. Nəticədə Dağlıq Qarabağ “Daxili İşlər Nazirliyi”nin pasport-viza şöbəsinin (?) üç əməkdaşı həlak olub.

Həmsöhbətlər Laçın dəhlizinin bloklaşdırılmasını (?) sonra Dağlıq Qarabağda yaranmış humanitar böhrana (?) da toxunublar. Baş nazir Paşinyan BMT-nin Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin dəhlizin açılması ilə bağlı qərarının Azərbaycan tərəfindən təcili surətdə yerinə yetirilməsinin zəruriliyini qeyd edib.”

Erməni saytının yalan, təhrif və saxtakarlığa söykənən məlumatında qarşısına sual işarəsi qoyduğumuz məqamların geniş sərhinə ehtiyac duyulmasa da, əsas nüansa toxunmaya bilmərik. Söhbət bizim üçün keçmiş zamanda qalmış ATƏT-in Minsk qrupu adlı qurumdan gedir. Bu cür periferiya zəhni ilə hərəkət edən Paşinyanın ölü mövzunu siyasi şouya çevirməklə nəyə nail olmağa çalışdığı məlumdur. Amma onun bu yersiz cəhdləri qatara gətirmiş sənəsinin onun arxasınca qaçmasına bənzəyir.

Qarabağ münaqişəsinin indiki, sonuncu həll mərhələsində tərəflərin etimad göstərdiyi hansı xarici vasitəçidən danışmaq məntidə uyğundur? Axi, həm Azərbaycanın xidmətindən imtina etdiyi Fransa, həm də sülh danışıqlarında iştirakını sadəcə sözdə nümayiş etdirən,

Şərq incə məsələdir, – deyirlər və bunu bölgənin təmsilində götürsək, indiki mərhələdə diplomatiyanın önəminin birə-beş artdığını söyləyə bilərik. Azərbaycan şəffaf və ədalətli oyunçu olduğunu dəfələrlə sübut edib. Məhz bu səbəbdən də rəqibini yanlış və özünə ziyan gətirən gedişlərə məcbur etməyi bacarıb. Nəyi və nə vaxt edəcəyini müəyyənləşdirə bilməyən siyasi liderin səhvlərinin fəsadlarını isə onun xalqı yaşamaqlı olub.

İrəvanın sülhə köklənməyən həmsədr, vasitəçi, barışdırıcı axtarıqlarının heç bir fayda verməyəcəyi özünə də gün kimi aydındır. Əslində, düşdüyü indiki çıxılmaz durumdakı Ermənistan rəhbərliyinə ən doğru sözü Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev X Qlobal Bakı Forumunda çıxışında söylədi:

“Vasitəçi rolunu oynamağa çalışan beynəlxalq iştirakçılar Ermənistanı öz şansını itirmək üçün yola getirməlidirlər. Çünki onlar müstəqil dövlət olmaq fürsətini əldən verib, başqa ölkələrin müstəmləkəsinə çevrilib və müstəqil olmaq, gələcəyini qurmaq şansını əldən buraxıblar”.

İmran BƏDİRƏXANLI, “Xalq qəzeti”

“Düşmənimin dostu” mənim də dostumdurmu?

Hindistan–Ermənistan hərbi əməkdaşlığı Cənubi Qafqazda sülhə və təhlükəsizliyə təhiddir

Bakının İrəvanla sülh sazişi imzalamaq, Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyə nail olmaq istiqamətində səylərini davam etdirdiyi bir vaxtda, Ermənistan–Hindistan hərbi əməkdaşlığı sürətlə genişlənməkdədir. Ermənistan bu dəfə Hindistandan 155 mm-lik “MarG” özuyeriyan haubitsaları almağa hazırlaşır. Artıq erməni hərbiçilərinin 40 gün müddətində bu haubitsalarla təlim keçdiyi bildirilir. Erməni mediasının məlumatına görə, İrəvan ümumilikdə Hindistandan 70 -100 ədəd 155 mm-lik “MarG” almağı planlaşdırır. Satın alınacaq silah-sursatın, hərbi texnikanın ümumi dəyəri yarım milyard dollardır. Yeni, Ermənistan maksimum silahlanmaqda, Hindistan isə İrəvanın bu marağını cani-dildən təmin etməkdə maraqlıdır.

İrəvan boş büdcə ilə milyonluq silahları necə alır?

Şübhəsiz, indiki məqamda Ermənistanın Hindistandan müasir hərbi texnika almaq siyasəti onun məkrli niyyətindən xəbər verir. İki ildən çoxdur müxtəlif bəhanələrlə sülh sazişini imzalamaqdan boyun qaçıran İrəvan Hindistan, Fransa, İran və digər ermənipərəst dövlətlərin dəstəyi ilə hərbi cəhətdən güclənməyə cəhd edir. Xüsusilə də, Hindistandan alacağı reaktiv raket sistemləri, tank əleyhinə qurğular 44 günlük müharibədə hərbi potensialının 80 faizdən çoxunu itirən ölkə üçün həyat əhəmiyyətə malikdir.

Ağır iqtisadi-sosial problemlər üçün də çırpan İrəvanın büdcədəki son çəpik-quruşunu silahlanmaya sərf etməsi, Ermənistanın yeni müharibəyə hazırlaşmasından xəbər verir. Postmüharibə dövrünün gətirdiyi yeni realığı heç cür qəbul etməyən Ermənistanın bu müddətdən silahlanmaq üçün istifadə etdiyi göz önündədir. Məqsəd yenidən güc və müttəfiqlər toplayaraq, Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasətini davam etdirməkdir.

Dəhli–İrəvan əməkdaşlığında diqqət çəkən digər bir məqam Hindistanın Ermənistanla hərbi əlaqələrin inkişafına xüsusi diqqət yetirməsidir. İqtisadi durumu o qədər də parlaq olmasa da, nəhəng hərbi sənaye sistemində malik, dünya silah bazarındakı mövqeyini hər ödənişli yaxşılaşdırın Hindistanın Ermənistan kimi kasıb, cırdan ölkəyə belə maraqa göstərməsi ilk baxışdan qəribə görünür. Aydındır ki, öz ordusunun ərzaq və palırtı təchizatı kimi elementar ehtiyaclarının təmin edə bilməyən Ermənistanın alacağı hərbi texnika qarşılığında Hindistana böyük vəsaitlər ödəməsi mümkün deyil.

Başqa sözlə desək, Ermənistan istəyə belə, Hindistana ciddi qazanc verə bilməz. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Hindistan–Ermənistan hərbi əməkdaşlığının arxasında siyasi amillər dayanır.

Dəhli Pakistana görə Azərbaycanı cəzalandırmağa çalışır

Hindistanın postmüharibə dövründə Ermənistanla hərbi dəstəyi artırməsi həm də Azərbaycanın Pakistan xalqına verdiyi dəstəklə bağlıdır. Keşmir problemine görə uzun illərdir Hindistana ciddi gərginlik yaşayan Pakistana Azərbaycanın verdiyi birmənalı dəstək rəsmi Dehlinin ciddi narazılığına səbəb olub. Ədalətli amili Azərbaycana haqlı mübarizədə Pakistana dəstəkləməyi digtə edir. Elə bu mövqeyinə görə də Hindistan terror dövləti olan Ermənistanı silahlandırmağa bir növ Azərbaycanı cəzalandırmağa, ona təzyiq göstərməyə çalışır. Şübhəsiz, Hindistanın bu cür təcibətçi addımları Azərbaycanın xarici siyasət kursuna hansısa formada təsir göstərməsi mümkünsüzdür. Aydındır ki, Azərbaycan, hər zaman olduğu kimi, bundan sonra da dost Pakistan dövlətinin ədalətli mövqeyini müdafiədən imtina etməyəcək.

Bununla yanaşı, Hindistanın Azərbaycanla bağlı təcibətçi mövqeyi rəsmi Bakını Dehli ilə münasibətlərinə yenidən baxmağa məcbur edir. Azərbaycan Hindistan hakimiyyətinin terrorçu Ermənistanla əməkdaşlığının regionun xalqları və dövlətlər üçün ciddi təhdidə çevrildiyini beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırıb, dünya birliyini rəsmi Dehlinin təcibətçi siyasətinə qarşı qaldırmalıdır.

Seymur ƏLİYEV, “Xalq qəzeti”

“Çağırışlar və ümidlər” platformasından dünyaya mesaj

Beynəlxalq səviyyədə nüfuzu və çəkisi getdikcə artan, vacib platformaya çevrilən, sıraları davamlı olaraq genişlənən Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən X Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində beynəlxalq və regional məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparıldı. Eyni zamanda, ölkəmizin Avropanın enerji təhlükəsizliyində oynadığı rol, Azərbaycanın 2030-cu ilədək inkişaf strategiyası, bu xüsusda nəqliyyat-logistika imkanlarının artırılması, rəqəmsal transformasiya, həmçinin enerji resurslarının inkişafı və ixracı konsepsiyaları barədə ətraflı danışıldı. Bütün bunlarla bərabər, Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində aparılan genişmiqyaslı bərpa-yenidənqurma işləri yüksək dəyərləndirildi.

Prezident İlham Əliyev “Dünya bu gün: Çağırışlar və ümidlər” mövzusunda reallaşan forumun açılışındakı çıxışında iqtisadi məsələlərə də toxunaraq adıçəkilən Mərkəzin bundan əvvəl reallaşan forumundan ötən müddətdə bir sıra önəmli hadisələrin baş verdiyini, Azərbaycan və Avropa Komissiyası arasında enerji sahəsində Anlaşma Memorandumu imzalandığını, bu tarixi əhəmiyyətli sənədin hazırda uğurla icra olunduğunu bildirdi.

Dövlətimizin başçısının səsləndirdiyi bu məqamla bağlı onu deyək ki, ötən ilin iyulunda Avropa Komissiyasının sədri Ursula Fon der Lyayen və enerji məsələləri üzrə komissar Kadri Simsonun Bakıya səfəri çərçivəsində Avropa İttifaqının təmsilçiləri tərəfindən Azərbaycanla Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsinə dair memorandum imzalanıb. Həmin memorandumda Azərbaycanın Avropaya nəql etdiyi qazın həcminin 2027-ci ildə 20 milyard kubmetrə çatdırılacağı nəzərdə tutulub. Bunun üçün isə Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsi zərurəti meydana çıxıb. Bununla da, ölkəmiz həm öz “mavi yanacaq”-ını, həm də Orta Asiya ölkələrində hasil edilən qazı tranzit olaraq Avropaya ötürmək imkanı qazanıb. Eyni zamanda, bunun üçün Trans-Xəzər kəmərinin də tikintisinin zəruriliyi diqqətə çatdırılıb.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan son illərdə Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayır. Bu fikrin təsdiqi olaraq xatırladaq ki, 2021-ci ildə Azərbaycanın Avropa İttifaqı bazarına təbii qaz ixracı 8,2 milyard kubmetr təşkil edirdisə, 2022-ci ildə həmin rəqəm 11,3 milyard kubmetrə çatıb. Cari ildə isə ixrac qazının həcminin təxminən 11,6 milyard kubmetrə yüksələcəyi nəzərdə tutulub. Eyni zamanda, bu il Azərbaycanın ixrac ediləcək təbii qazın ümumi həcmi 24 milyard kubmetrə çatdırılacağı proqnozlaşdırılıb. Müqayisə üçün deyək ki, 2021-ci ildə bu rəqəm 19 milyard kubmetr təşkil edib.

Prezident İlham Əliyev çıxışında yuxarıda vurğulanan faktla bağlı hazırkı geosiyasi vəziyyəti diqqətə çatdıraraq Avropa istehlakçılarının təbii qaza çıxışının təmin edilməsində onlara hər zaman birmənalı yardım ediliyini, belə bir dəstəyin bundan sonra da göstəriləcəyini, bu məqsədlə Azərbaycanın qaz yataqlarına sərmayələr artırıldığını bil-

Ekspert rəyi

Eyyub KƏRİMLİ, iqtisadçı-ekspert:

– Enerji təhlükəsizliyini müəyyən bir ölkənin və ya bütövlükdə dünya birliyinin kifayət qədər enerji təchizatı ilə təmin edilməsi kimi müəyyənleşdirə bilərik. Təhlükəsizlik tədbirlərinə enerji mənbələrinə çıxışın reallaşdırılması, texnologiyaların inkişafı və təbii qazın təmin olunması, enerji istehsalı, saxlanması və ötürülməsi üçün kifayət qədər infrastrukturun yaradılması, qüvvədə olan tədarük müqavilələrinin gerçəkləşdirilməsi və əlverişli qiymətlərlə enerjiyə çıxışı aid edə bilərik.

Azərbaycan Respublikası da zəngin enerji ehtiyatlarına, inkişaf etmiş yanacaq və enerji infrastrukturuna malik ölkələrdəndir. Ölkəmizin enerji təhlükəsizliyi siyasətinin əsasları öz başlanğıcını 1994-cü ildə imzalanan “Əsrin müqaviləsi”ndən götürüb. Hazırda bu siyasət Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Azərbaycan Rumıniyada “Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan Hökumətləri arasında yaşıl enerji-nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş” imzalayıb. İmzalanma mərasimində Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Avropaya digər enerji körpüsünü salmağa başladığını bildirdi.

Dövlət başçısı həmin mərasimdə vurğulayıb ki, ölkəmiz Avropanın mühüm elektrik enerjisi, əsasən, “yaşıl enerji” təchizatçısına çevrilməyi planlaşdırır. Yeri gəlmişkən, hazırda Azərbaycanın bərpaulunan enerji potensialı –quruda külək və günəş enerjisinin həcmi 27 qiqavatdan çoxdur, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda isə külək enerjisi 157 qiqavat təşkil edir.

Respublikamızın strateji investitorlarının biri il Azərbaycan 2027-ci ilə qədər 3 qiqavat külək və 1 qiqavat günəş enerjisinə istehsal etməyi planlaşdırır ki, onun da 80 faizi ixrac

dirib: “Biz qaz yataqlarımıza sərmayələrimizi artırıbmış. Hazırda isə görürük və neinki görürük, biz həтта ixrac boru kəmərlərinin genişləndirilməsi üzərində işləyirik. Cənub Qaz Dəhlizi istismara verildi. Boru kəmərinin sonuncu hissəsi 2020-ci il dekabrın 31-də istismara verildi. Hazırda iki ildən bir az çox vaxt keçir və biz sistemi genişləndirməliyik –TANAP-ı 16-dan 32 milyard kubmetrə, TAP-ı isə 10-dan 20 milyard kubmetrə. Bu, sırf Avropada artan tələbatla bağlıdır. Belə olmasaydı, biz sərmayə qoymazdıq...”

Dövlətimizin başçısı nitqində, eyni zamanda, Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra Azərbaycanın qaz təchizatı və ya onun artırılması ilə bağlı 10-dan artıq Avropa ölkəsindən müraciət aldığını və hazırda həmin müraciətlərlə bağlı iş aparıldığını bildirdi. Ölkə rəhbəri Avropa Komissiyasının dövlətimizin bu səyini yüksək dəyərləndirdiyini və respublikamızı etibarlı tərəfdaş adlandırdığını da forum iştirakçılarının diqqətinə çatdırıb.

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin X Qlobal Bakı Forumunda Azerbay-

canın Avropanın enerji təhlükəsizliyində oynadığı mühüm rol barədə söhbət gərdəken digər bir məqama da toxunulub. Bu, ötən ilin dekabrında Buxarestdə baş verən əlamətdar hadisə ilə bağlı olub. Belə ki, həmin vaxt Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya tərəfindən Avropa Komissiyası sədrinin iştirakı ilə “yaşıl enerji”nin ötürülməsinə dair saziş imzalanıb. Həmin saziş əsasında Azərbaycandan Avropaya dənizdəki külək enerjisi stansiyalarından ötürmə xəttinin çəkiləcəyi təsdiqlənib. Bu ötürmə xəttinin bir hissəsinin Qara dənizin dibi ilə gedəcəyi qərara alınıb. Bununla bağlı hazırda respublikamızda texniki əsaslandırma prosesinə başlanılıb.

Yeri gəlmişkən, indiki toplantıdan əvvəl keçirilən IX Qlobal Bakı Forumun-

olunacaq. 2037-ci ilə qədər ən azı 6 qiqavatlıq əlavə güclərin yaradılması da planlaşdırılır.

Azərbaycanın zəngin enerji resursları həm ölkəmizin iqtisadi potensialını gücləndirir, həm də regional əməkdaşlıqda çox mühüm rol oynayır. Tikilib istifadəyə verilmisə neft kəmərləri Azərbaycan neftini dünya və Avropa bazarlarına çıxarır. Respublikamız qlobal miqyasda artıq qaz ixrac edən ölkəyə çevrilib.

Regional əməkdaşlıq müstəvisində həm nəqliyyat, həm də enerji sektorundakı təşəbbüslərin artırılması daha da böyük uğurlara gətirib çıxaracaq. Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyindəki rolu təbii qaz ixracının həcmi artırmaqla yekunlaşmır. Ölkəmiz olduqca zəngin alternativ enerji potensialına malikdir. Azərbaycan günəşli ölkədir və paytaxt Bakı küləklər şəhəri kimi tanınır. Bu amillər Azərbaycanın enerji ixracını genişləndirmək imkanlarını daha da artırır.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın Avropaya təbii qaz, elektrik enerjisi və digər resursları ixrac etməsi təkcə iqtisadi məsələ deyil. Bu, eyni zamanda, beynəlxalq əhəmiyyətli layihələri reallaşdırmaq üçün Azərbaycana iri həcmdə investisiya da yatırılmasını nəzərdə tutan prioritet istiqamətdir. Beləliklə, enerji layihələri dövlətimizin iqtisadi inkişafına böyük tökan verməklə yanaşı, həm də siyasi dividend qazandıracaq.

dan ötən müddətdə Azərbaycan dünyanın bir neçə aparıcı enerji şirkəti ilə müqavilə və anlaşma memorandumları imzalayıb. Bunun nəticəsində respublikamızda günəş və külək enerjisindən 25 qiqavat həcmində “yaşıl enerji” əldə olunacağı proqnozlaşdırılıb. “Bu, gözəl nailiyyətdir, Azərbaycanı beynəlxalq yaşıl enerji bazarında vacib təchizatçıya və oyunçuya çevirəcək. Biz yaşıl hidrojeni ixrac etməyi planlaşdırırıq. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (IFC) Xəzər dənizində bizim külək enerjisi potensialımızla bağlı yekun dəyərləndirməni başa çatdırıb və onun 157 qiqavat olduğunu təsbit edib. Buraya quruda olan daha 40 qiqavat potensialı da əlavə etmək olar”, –deyə Prezident İlham Əliyev bildirib.

Sonda qeyd edək ki, forumda nəqliyyat dəhlizləri ilə bağlı məsələ ətrafında da danışılıb. Ötən il Azərbaycan ərazisindən keçən tranzitin həcmi 75 faizdən çox artdığı, bu göstəricinin getdikcə yüksələcəyi, belə bir uğuru isə ölkəmizin müasir daşıyıcı infrastrukturuna malik olması amilinin şərtləndirdiyi vurğulanıb.

Vaqif BAYRAMOV, “Xalq qəzeti”

Britaniya şirkəti ölkəmizlə kredit müqaviləsi imzalayıb

Böyük Britaniyanın Azərbaycandakı mədən şirkəti “Anglo Asian Mining PLC” (AAM) şirkəti ilə Azərbaycan Beynəlxalq Bankı (ABB) arasında 55 milyon manat (32,3 milyon dollar) dəyərində kredit müqaviləsi imzalanıb.

Mədən şirkətinin bununla bağlı yaydığı açıqlamasına əsasən, yeddi illik yenilənən kredit xətti “Anglo Asian”-in “Azerbaijan International Mining Company”-nin (AIMC) tam mülkiyyətində olan törəmə şirkəti vasitəsilə bağlanıb. “Bu, əlavə maliyyələşdirmə və şirkətin genişlənmə planları üçün əməliyyat çevikliyini təmin edəcək. Hazırda kredit xətti üzrə vəsaitlər istifadə olunmayıb”, –deyə məlumatda bildirilir.

“Anglo Asian” şirkətinin baş direktoru Reza Vaziri ABB ilə yenilənən kredit xəttinin imzalanmasından məmnunluğunu vurğulayaraq bildirib ki, bu, əməliyyatların genişləndirilməsi üzrə ortamüddətli planlarının reallaşdırılmasına hazırlıqda daha bir mərhələ təşkil edir. “Kredit xətti təminatşız əsasda bağlanıb ki, bu da Azərbaycanın yerli maliyyə institutlarının biznesimizə etimadından xəbər verir. Tədqiqat və işlənmə mərhələsində olan aktivlər portfelimizdə mühüm potensial müşahidə edirik və bu əlavə kapital dəstəyi sayəsində şirkətin daha da inkişaf edəcəyinə ümid edirik”, –deyə R.Vaziri əlavə edib.

Qeyd edək ki, Böyük Britaniyanın “Anglo-Asian Mining” şirkəti 1997-ci il avqustun 21-də imzalanmış Hasilatın Pay Bölgüsü müqaviləsi çərçivəsində Azərbaycanda qızıl, gümüş və mis hasilatı ilə məşğul olur. Müqavilədə Azərbaycanın payı 51 faiz, “Anglo-Asian Mining Plc.” şirkətinin payı isə 49 faiz təşkil edir. Şirkət ölkəmizdə ilk qızıl hasilatına 2009-cu ildə “Gədəbəy” yatağında başlayıb. Hazırda əsas fəaliyyətini Gədəbəy rayonunda davam etdirən Britaniya şirkəti “Zəfer” yatağının istismara verilməsini planlaşdırır. Yaxın illərdə isə şirkət Azərbaycanda “Qaradağ”, “Xarxar” və “Dəmirli” kimi müqavilə zonalarını istismara verməyi nəzərdə tutur. Bundan əlavə, “Anglo Asian Mining” şirkəti hazırda işğaldan azad edilmiş Zəngilan rayonunda “Vejnəli” qızıl yatağının kəşfiyyatına başlayıb.

“Anglo Asian Mining” tərəfindən Azərbaycanda istehsal olunan qızıl külçələr, əsasən, İsveçraye, mis isə Gürcüstan, Özbəkistan və Türkiyəyə ixrac olunur.

“Xalq qəzeti”

Azərbaycan 100-dən çox məhsul ixrac edəcək

2022-ci ildə Azərbaycanın ticarət dövriyyəsi 55,4 faiz artaraq 52,69 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Ötən il ölkənin ümumi ticarət dövriyyəsində qeyri-neft ixracının payı ilk dəfə olaraq 12,3 faiz artaraq 3 milyard ABŞ dollarını keçib. Cari ildə isə bu rəqəmin 3,4-3,5 milyard dollara çatacağı gözlənilir.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda 2026-cı ilə qədər olan dövrü əhatə edən yeni milli ixrac strategiyasına əsasən, ixrac potensialı olan 100-dən çox məhsul müəyyən edilib. Onların yeni və mövcud bazarlara çıxarılması üçün müvafiq tədbirlər həyata keçiriləcək.

Qeyri-neft sektorunda artım, əsasən, turizm, nəqliyyat, kompüter və informasiya xidmətlərinin ixracı hesabına baş verib. Bununla belə, COVID-19 pandemiyasının təsirinə davam etməsi bütün dünya ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycana da həssas sektorlardan biri olan turizmin

inkişafına mənfi təsir göstərib. Belə ki, əgər pandemiya əvvəlki 2019-cu ildə Azərbaycana 3 milyon nəfərdən çox turist gəlmişdisə, 2020-ci ildə bu axın 4-5 dəfə azalıb. Bu sahədə əvvəlki göstəriciyə çatmaq üçün turizm sektorunun qarşısında ciddi vəzifələr durur. Postpandemiya dövründə aviareyslərin sayının artırılması, səmərəli daşınması üçün məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması və sərhədlərin açılması isə turizm sektorunda canlanmaya səbəb olacaq.

“Xalq qəzeti”

Qarabağda fərdi sahibkarlığa maraq artır

Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində dağ-mədən sənayesi, metallurgiya, yaradıcı sənaye, yeyinti sənayesi, trikotaj, turizm, aqrar və yaşıl enerji kimi sahələrin böyük inkişaf potensialı var. Ötən müddətdə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq işləri, yeni infrastrukturun yaradılması istiqamətində görülən işlər bu ərazilərdə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün əlverişli imkanlar yaradır.

2022-ci ildə işğaldan azad edilmiş rayonlarımızda 2157 yeni fərdi sahibkarlıq subyektləri yaradılıb. Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatına əsasən, ötən il azad edilmiş rayonlarda 797 yeni iş yeri açılıb. Hesabat ilində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə 101 yeni yaradılan müəssisə və təşkilat fəaliyyətə başlayıb.

Xatırladaq ki, 2022-ci ildə ən çox yeni iş yerləri və fərdi sahibkarlıq subyektləri Ağdam rayonunda yaradılıb. Belə ki, ötən il bu rayonda 184 yeni iş yeri açılıb, 775 fərdi sahibkarlıq subyekti qeydiyyatla alınıb.

“Xalq qəzeti”

Bu il 150 yaşayış məntəqəsinə “mavi yanacaq” veriləcək

Cari ilin yanvar–fevral aylarında Azərbaycanda 32 yaşayış məntəqəsi və yeni yaşayış massivləri qazlaşdırılıb. Bu barədə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti “Azəriqaz” istehsalat birliyinin Yeni qazlaşma və inkişaf şöbəsinin rəhbəri Teymur Cəfərov keçirilən “Açıq qapı” aksiyasında bildirib.

Həmin məntəqələrə təbii qaz verilişinin tam şəkildə təmin olunduğunu diqqətə çatdıran T.Cəfərovun dediyinə görə, hazırda 36 kənd və yeni

yaşayış massivində qazlaşdırma işləri davam etdirilir. “Bu ilin ilk iki ayında 23 yaşayış

massivi və kəndin qazlaşdırılma işləri tamamlanıb. Hazırda onların istismara qəbul prosesi

gedir və qazın verilməsi ərafəsindəndirlər. Hesabat dövründə qeyri-yaşayış və əhali olmaqla 12,5 min yeni abonent qeydiyyatla alınıb. Bununla da, “Azəriqaz” abunəçilərinin sayı 2,5 milyon nəfəri ötürüb”, –deyə T.Cəfərov əlavə edib.

2023-cü ildə 150-yə yaxın yaşayış məntəqəsinə qaz verilməyini diqqətə çatdıran şöbə rəisi, həmçinin qeyd edib ki, bu zaman əsas diqqət Bakıda və regionlarda vaxtilə qazlaşdırılan, amma sonradan dinamik və sürətli şəkildə genişlənən yaşayış massivlərinə yönəldiləcək.

“Xalq qəzeti”

Azərbaycan–Bolqarıstan: Əməkdaşlıq qarşılıqlı etimad və strateji tərəfdaşlığa əsaslanır

Azərbaycan–Bolqarıstan arasında siyasi, iqtisadi, elmi, texniki və mədəni əməkdaşlıq son illərdə sürətlə inkişaf edib. Hər iki respublikanın dövlət başçısı tərəfindən qarşılıqlı əlaqələrin genişlənməsinin zəruriliyi dəfələrlə vurğulanıb.

Xatırladaq ki, Bolqarıstan Azərbaycanla birlikdə 1998-ci ildən Avrasiya nəqliyyat dəhlizi layihəsində fəal (TRA-SECA) iştirak edir. İki dövlət arasında, həmçinin regional təşkilat olan Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində də sıx münasibətlər mövcuddur. Bütün bunlarla bərabər, Azərbaycan Bolqarıstanla birgə indiyədək iqtisadi sahələri əhatə edən bir sıra önəmli sənədlər imzalayıb.

Statistikaya əsasən, 2021-ci ildə Bolqarıstan Azərbaycanın 40-cı xarici ticarət tərəfdaşı kimi qeydə alınıb olub. Həmin dövrdə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 73 milyon ABŞ dolları təşkil edib, ikitərəfli ticarət saldosu 35 milyon ABŞ dolları ilə Azərbaycanın xeyrinə olub. Keçən il isə ikitərəfli ticarət dövriyyəsi 150 milyon ABŞ dollarını keçib.

Prezident İlham Əliyevin ötən ilin oktyabrında Bolqarıstana rəsmi səfəri çərçivəsində Avropanın enerji təhlükəsizliyinə mühüm töfə verən Yunanıstan-Bolqarıstan Qaz İnterkonnektoru istifadəyə verilib. Şübhəsiz ki, bu məsələdə Azərbaycan tərəfindən başlanan və Avropa İttifaqının (Aİ), o cümlədən ölkəmizin tərəfdaşlarının dəstəklədiyi enerji layihələri sırasında Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi xüsusi yer tutub. Belə bir layihə respublikamızın neft və qaz ehtiyatlarını tədarük etmək-lə təkcə regionda deyil, eyni zamanda, Aİ-nin cənubunda enerji təhlükəsizliyinin gerçəkləşməsinə şərtləndirib.

Dövlətimizin başçısı martın 11-də Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radev ilə videokonfrans formatında görüşündə dost ölkə rəhbəri çıxışında bildirib ki, Yunanıstanla Bolqarıstan arasında interkonnektorun işə salındığı ilk gündən bu infrastruktur mükəmməl və heç bir problem olmadan işləyir. Bolqarıstan Azərbaycandan qaz aldığına görə,

məmnundur.

Qeyd edək ki, Cənub Qaz Dəhlizinin Avropa hissəsi olan TAP vasitəsilə hər il İtaliyaya səkkiz milyard kubmetr, Yunanıstan və Bolqarıstanın hər birinə isə bir milyard kubmetr həcmində qaz nəql olunur.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan qazının Cənub Qaz Dəhlizi vasitəsilə Avropaya nəqlinə 2020-ci il dekabrın 31-də başlanılıb. Həmin vaxt Azərbaycan tarixdə ilk dəfə öz təbii qazını boru kəmərləri ilə Avropa bazarına çıxarıb. Eyni zamanda, təbii qazın ən iri idxalçısı olan Avropa bazarına birbaşa çıxışıla Azərbaycan öz ixrac imkanlarını da şəxələndirməyə nail olub.

Göründüyü kimi, energetika sahəsində strateji tərəfdaş olan Bolqarıstan Cənub Qaz Dəhlizinin fəal üzvüdür. Dost ölkə Bakıda keçirilən Cənub Qaz Dəhlizinin Məşvərat Şurasının iclaslarında yüksək səviyyədə təmsil olunub, adçıkilən nəhəng transmilli layihənin icrası ölkələrimiz arasında əlaqələri daha da möhkəmləndirib.

Cənub Qaz Dəhlizinin maliyyə tutumu 40 milyard dollara bərabərdir və bu layihə 7 ölkəni birləşdirir. Azərbaycanın nəhəng “Şahdəniz” yatağından qaz Avropa dövlətlərinə və region ölkələrinə, o cümlədən Bolqarıstana çatdırılır. Bununla da Azərbaycan qazı Bolqarıstanın enerji təhlükəsizliyi məsələlərinin həllində öz əhəmiyyətli rolunu oynayır.

Azərbaycan Bolqarıstan ilə bütün sahələrdə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə və möhkəmlənməsinə daim diqqətdə saxlayır. Hazırda ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə, o cümlədən kənd təsərrüfatı, turizm, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və eczacılığın inkişafı üçün müxtəlif layihələr gerçəkləşdirilir.

Burada bir məqamı da xatırlatmaq

istərdik. Prezident İlham Əliyev ötən ilin oktyabr ayında Bolqarıstan Respublikasının paytaxtı Sofiya şəhərində Yunanıstan-Bolqarıstan Qaz İnterkonnektorunun (IGB) açılış mərasimindəki çıxışında SOCAR-ın ofisinin açılması məsələsinə toxunaraq qeyd edib ki, respublikamız enerji sahəsində təkcə təbii qazın ixracı ilə işi bitmiş hesab etmir: “Biz enerji ilə bağlı olan digər məsələləri də müzakirə etdik. Elektrik enerjisinin ixracı və bu sahədə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq, xam neftin Bolqarıstan istiqamətinə nəqli, Bolqarıstanda enerji infrastrukturunun yenilənməsində SOCAR-ın mümkün iştirakı və digər məsələlər müzakirə olundu. Bir sözlə, SOCAR-ın Bolqarıstandakı ofisinin açılması vaxtı çatıb və əminəm ki, biz yaxın vaxtlarda bunu da edəcəyik”.

Martın 11-də Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radev dövlətimizin başçısına videokonfrans formatında görüşündə Azərbaycan liderinin verdiyi vədə sadıq qalaraq bu layihənin reallaşdırıldığı, Sofiyada SOCAR-ın ofisinin açıldığı üçün təşəkkürünü çatdırıb.

Azərbaycan iqtisadiyyat, ticarət və nəqliyyat sahələrində əlaqələrin genişlənməsi üçün böyük imkanlar yaradan Şimal-Cənub və Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizlərinin həyata keçirilməsinə də xüsusi diqqət yetirir. Eyni zamanda, Azərbaycan bir sıra irimiqyaslı beynəlxalq enerji layihələrinin təşəbbüskarı və iştirakçısıdır. Belə layihələrdən biri – Cənub Qaz Dəhlizi həm Avropanın enerji təhlükəsizliyi, həm də ikitərəfli və çoxtərəfli formatda Avropa dövlətləri ilə əməkdaşlıq üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bolqarıstanın da iştirakçısı olduğu bu layihə reallaşaraq, həmçinin digər Şərqi Avropa ölkələri ilə əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar açır. Hazırda Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu da Avropanı Asiya ilə birləşdirir və ölkələri bir-birinə daha da yaxınlaşdırır.

Beləliklə, 2015-ci ilin martında imzalanmış Bolqarıstan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında strateji tərəfdaşlıq haqqında Birgə Bəyannamənin icrası tərəflər arasında əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə şərtləndirir, böyük potensiala və bu sahədə mövcud perspektivlərə uyğun olaraq münasibətlərin yüksək səviyyədə inkişafına önəmli təsir göstərir.

Bolqarıstan ilə Azərbaycan arasında dövlətlərarası əlaqələr yarandığı ötən illər ərzində ümumi maraq doğuran bütün sahələr bərabərhuquqlu əməkdaşlıqla, qarşılıqlı hörmət və anlaşma ilə, eləcə də açıq qalan məsələlərin olmasına ilə xarakterizə edilir.

V.BAYRAMOV,
“Xalq qəzeti”

Laçınlılar qayıdış gününü gözləyirlər

Azərbaycan Respublikası öz torpaqlarını azad etməklə tarixi inkişafının irimiqyaslı bərpa-quruculuq layihələri ilə səciyyələnən, dayanıqlı sülhə, tərəqqiyə əsaslanan yeni mərhələsinə yaşayır. Artıq işğaldan azad olunmuş ərazilərin minalardan və partlamamış hərbi sursatlardan təmizlənməsi, müasir yaşayış, istehsal və xidmət infrastrukturunun qurulması, iqtisadi fəaliyyətin, o cümlədən nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin bərpası istiqamətində mühüm işlər görülür, kəndlər, şəhərlər yenidən salınır. Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, “...Düzdür, o kəndlərdən bir şey qalmayıb. Eybi yoxdur, bərpa edəcəyik. Azərbaycan xalqının da, dövlətinin də buna gücü çatacaq”.

Görülən işlər, həyata keçirilən məqsədyönlü və genişmiqyaslı layihələr isə Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının sürətlə rənglənməsinə, əhalinin daimi məskunlaşmasına və davamlı iqtisadi fəallığının təmin olunmasına xidmət edir, düşməndən təmizlənmmiş ərazilərə böyük qayıdışı sürətləndirir. Öz doğma kəndinə qayıtmaq istəyənlərdən biri də Laçın rayonunun Şəlvə kənd inzibati ərazisinə daxil olan Dambulaq kənd sakinı Rəhman Hüseynovdur. O deyir: “30 il dözdük, inanırdıq ki, yaman günün ömrü az olar, gec-tez yenə öz dedə-baba torpaqlarımıza qayıdacağıq. Bizi uzun illər yaşadan da bu inam, ümid oldu. Sonda ümidimiz reallığa çevrildi.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu əzəli, tarixi torpaqlarımızı, o cümlədən Laçın rayonunu işğaldan azad etdi. Rayonda yeni quruculuq və bərpa dövrü başlandı. Bu sevinci bizə yaşadan dövlətimizin başçısına, rəşadətli Ordumuza, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdaram, Allahdan şəhidlərimizə rəhmet, qazilərimizə şəfa diləyirəm.

Laçına qayıdış xəbərini də sevinclə qarşıladım. Bununla bağlı Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşları tərəfindən məcburi köçkünlər üçün yaşayış qəsəbəsi keçirilən sorğuya cavab olaraq hamımız qayıtmaq niyyətində olduğumuzu bildirdik. Eşitdiyimə görə, 2023-cü ildə keçmiş məcburi köçkünlər Laçın

şəhərinə, Zabux və Sus kəndlərinə, öz doğma torpaqlarına qayıdacaqlar. Laçın şəhərinə 500 ailə, Zabux kəndinə 223, Sus kəndinə 73 ailənin qayıdışı həyata keçiriləcək. Rayonun digər yaşayış sahələrində də bərpa və quruculuq işləri tamamlandıqdan sonra həmin ərazilərdə insanların mərhələli şəkildə yerləşdirilməsi reallaşacaq. Biz də yaxın iki-üç il kəndimizə qayıdacağıq.

Artıq Dambulaq kəndi yolumuzu gözləyir. İndi mənə kəndimizdən 30 ilə yaxın zaman məsafəsi ayırır. Doğma yerlərə dönmək arzusu, bir an da olsa, məni tərk etmir. O dağlar, yaşıl vadilər, soyuq bulaqlar, kəndimizin təmiz havası maqnit kimi hamını özünə cəkdir”.

R.Hüseynov söhbətində digər yurdundan didərgin salındığı illər ərzində çox əziyyətlər çəkdiyini, Laçın həsrətinə dözməyərək dünyasını dəyişən neçə-neçə yaxınını, dostunu itirdiyini söyləyir. Daha sonra o doğmalardan birini–Əhlilman Hətəmovu xatırlayır: “Yaxşı mal-qarası, qoyun sürüsü vardı. Bu səbəbdən də ailəsi ilə kəndi ən axırınkı tərk edənlərdən biri idi. Kəlbəcər tuneli düşmənin tərəfindən tutulduğundan geri qayıdaraq Başlıbel kəndi yaxınlığındakı mağaraya sığınmışdı. Düşmən 1993-cü il aprelin 18-də kənddəki mal-qaranı yığıb apararkən insanların gizləndiyi yerə aşkar etmişdi. Atışma nəticəsində mağarada Başlıbel kəndinin 12 sakinini qətlə yetirildi. Onlardan 2 nəfəri azyaşlı, digərləri isə nisbətən yaşlı sakinlər idi. Qətlə yetirilənlər arasında Əhlilman

Hətəmov və Zərdab rayonundan olan hərbiçi Vüqar Abdullayev də vardı. Əhlilman cəzəətlı, qorxmaz, sözünü deyən, mərd adam idi. Şükür Allaha, ailəsini xilas etmək mümkün oldu”.

Rəhman kişi ərzularından da söhbət açır. Kənd təsərrüfatı mütəxəssisi kimi Dambulağa qayıdandan sonra ailə təsərrüfatı yaradacağını, heyvandarlıqla məşğul olacağını bildirir. Bu zaman bir vaxtlar Şəlvə kolxozunda təsərrüfat briqadiri işləyərək əldə etdiyi təcürbədən yararlanacağını söyləyir.

Söhbətə qoşulan Binnət Həmidov isə deyir: “Laçından çıxanda fikirləşirdim: görəsən, bir daha geri qayıtmaq mənə qismət olacaqmı? Taleyimdə bu günləri görmək də varmış. İndi Laçında abadlıq-quruculuq işləri görülür, rayon yenidən qurulur. Allaha şükür ki, kəndlərimiz, el-obamız azaddır. Səbirsizliklə Laçına qayıdacağımız günü gözləyirik. Qalan ömrümrü orada yaşamaq ən böyük istəyimdır”.

Bu deyilənlərdən sonra əminliklə söyləmək olar ki, 30 illik işğala 44 gündə son qoyan Azərbaycan düşməndən təmizlənmmiş ərazilərdə yenidənqurma və bərpa işləri aparmaqda dayanıqlı inkişafı təmin edəcək, keçmiş məcburi köçkünlərin ata-baba yurduna qayıdışı yüksək səviyyədə təşkil olunacaq. Qəsbkardan xilas edilən ərazilər isə növbəti onilliklərdə Azərbaycan iqtisadiyyatına böyük töhfələr verəcək, qeyri-neft sektorunda yeni gəllirlərin əldə edilməsinə, iş yerlərinin yaradılmasına təkan verəcək.

Pünhan ƏFƏNDİYEV,
“Xalq qəzeti”nin bölgə müxbiri

Silahlı Qüvvələrimiz

Azərbaycanda hərbi qüvvələrin, o cümlədən Daxili Qoşunların yaranması günləri ölkəmiz üçün mürekkəb, faciəli bir dövrə təsadüf edir. 1988-ci ilin əvvəllərindən etibarən Ermənistan Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları ilə çıxış etməyə, o zamankı DQMV-ni özünə birləşdirmək uğrunda ümummilli hərəkata başlamış, niyyətinə çatmaq üçün genişmiqyaslı mitinqlərə, nümayişlərə rəvac vermiş, silaha əl atmışdı.

Bu gün Daxili Qoşunlarımızın 31 yaşı tamam olur

Martın 12-si ölkəmizdə Daxili İşlər Nazirliyinin tabeliyindəki Daxili Qoşunların yaranması günü kimi qeyd edilir.

Daxili Qoşunların formalaşması tarixi 1991-ci ilin dekabrından başlanır. Həmin vaxt keçmiş SSRİ Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının Bakıdakı 5-ci diviziyasının bazasında Azərbaycanın 2500 nəfərlik şəxsi heyətə malik Daxili Qoşunları yaradılıb və ölkəmizin Daxili İşlər Nazirliyinin tabeliyinə verilib. 1992-ci il martın 12-də Daxili Qoşunların Biləcəri, Sumqayıt və Gəncədəki hərbi hissələri erməni işğalçılarına qarşı döyüşlərə yollanıb. 1995-ci il martın 9-da Azərbaycanın o vaxtkı Prezidenti Heydər Əliyevin imzaladığı fərmanla Azərbaycan Daxili Qoşunlarının ölkəmizin müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda erməni işğalçılarına qarşı döyüşə başladığı 12 mart Daxili Qoşunlar Günü elan olunub.

Ümumiyyətlə, Birinci Qarabağ müharibəsində Daxili Qoşunların döyüşçüləri də Milli Ordumuzla bərabər Vətənin ərazi bütövlüyü uğrunda böyük qəhrəmanlıq nümunələri göstəriblər. Daxili Qoşunlar döyüş əməliyyatlarında 680 şəhid verib, 1177 nəfər yaralanıb, 5 nəfər itkin düşüb. Birinci Qarabağ müharibəsində Daxili Qoşunların 9 hərbiçisi Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı (şəxsi ölümündən sonra) fəxri adına layiq görüleb.

Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin peşə bayramı günlərində Daxili Qoşunlara baş çəkmesi, yeni inşa olunan hərbi hissələrinin açılışlarında iştirakı da dövlətimizin başçısının bu qoşun növünün maddi-texniki bazasının və hərbi qüdrətinin artırılmasına göstərdiyi yüksək diqqət və qayğının bariz nümunəsidir.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev həm Silahlı Qüvvələrimizin, həm də Daxili Qoşunların möhkəmləndirilməsi üçün mühüm işlər görüb. Qoşunların formalaşmasında və operativ qüvvələr kimi fəaliyyətində ümummilli liderimizin misilsiz tarixi xidmətləri olub.

Paşa ƏMİRCANOV,
“Xalq qəzeti”

Bakı İslamofobiya ilə mübarizəyə dair beynəlxalq konfransa ev sahibliyi edəcək

Martın 15-16-da Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi (BBMM), Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzi (BMTM) və G20 Dirlərarası Dialoq Forumu İslamofobiya ilə Beynəlxalq Mübarizə Gününe həsr olunan “İslamofobiya irqçiliyin və ayrı-seçkililiyin spesifik forması kimi: Yeni global və transmilli çağırışlar” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirəcək.

Konfransın əsas məqsədi beynəlxalq və milli səviyyədə müsəlmanları və əhalisi müsəlman olan ölkələri hədəf alan həyəcanverici tendensiyaları müzakirə etmək üçün akademik platforma yaratmaqdır. Konfransda 32 ölkədən alimlər, beynəlxalq təşkilatların ekspertləri, din xadimləri və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri iştirak edəcək, islamofobiya ilə mübarizədə fərqli yanaşma, Avropanın bəzi ölkələrində islamofobiyanın təzahürləri, dünya me-

diasında islamofobiya mövzularında müzakirələr aparacaqlar.

Qeyd edək ki, 15 mart tarixinin İslamofobiya ilə Mübarizə Günü olması ilk dəfə 2020-ci il noyabrın 27-28-də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Xarici İşlər Nazirliyi Şurasının Niger Respublikasının Niamey şəhərindəki toplantısında elan edilib. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyası 2022-ci ildə 15 mart tarixini İslamofobiya ilə Beynəlxalq Mübarizə Günü kimi qəbul edib.

XİN-in məlumatı

Türkiyədə zəlzələ nəticəsində zərər çəkmiş Azərbaycan vətəndaşlarına dəstək tədbirləri çərçivəsində martın 10-da Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və onların yaxın ailə üzvləri olan xarici ölkə vətəndaşlarının zəlzələ bölgəsindən planlaşdırılan sonuncu təxliyəsi həyata keçirilib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən bildiriblər ki, bununla, zəlzələ baş vermiş gündən etibarən ümumilikdə 686 nəfər təxliyə olunub.

Türkiyə Respublikasından təxliyəsi həyata keçirilən vətəndaşlarımız və onların ailə üzvlərinə lazımi tibbi, humanitar və psixoloji yardımın göstərilməsi, zərurət yarandıqda həmin şəxslərin

müvəqqəti sığınacaq mərkəzlərinə yerləşdirilməsi istiqamətində aidiyyəti dövlət qurumları tərəfindən müvafiq tədbirlər həyata keçirilib.

İndiyə qədər, 2 nəfər Azərbaycan vətəndaşı haqqında hələ də məlumat əldə etmək mümkün olmayıb, onların axtarışları davam etdirilir.

Azərbaycan kinosunun 125 yaşlı tarixinin səhifələrini vərəqləyərkən, burada yüzlərlə film və bu filmlərin yaradıcıları, eyni zamanda iştirakçısı və şahid olduğum çoxlu hadisələr gözələrin önündən gəlib keçir.

2000-ci il dekabrın 18-də indiki Heydər Əliyev Sarayında keçirilən IV Beynəlxalq “Şərq-Qərb” Bakı kinofestivalının açılışı Azərbaycan kinosunun 100 illiyinə həsr olunmuşdu. Bu yubiley mərasimi kino işçilərinin həyatında ən əlamətdar və unudulmaz hadisəyə çevrildi. Həmin axşam ölkəmizin mədəni inkişafı sahəsində kinematoqrafların xidmətləri və Bakıda çəkilmiş kinosujetlərin 1898-ci il avqustun 2-də ilk seansın həyata keçirildiyini nəzərə alaraq həmin tarixin Azərbaycan kinosu günü elan edilməsi, 40-dan artıq kino işçisinə fəxri adların verilməsi haqqında Prezident Heydər Əliyevin imzaladığı sərəncam oxundu. Beləliklə, yeni tarix ikinci dəfə öz təsdiqini tapdı.

İkinci dəfə ona görə deyirəm ki, sovet dövründə bütün milli respublikalarda sovet kinosu günü kinematoqrafiya sahəsində uzun illər əsas bayram kimi qeyd olunurdu. Yəni 1919-cu il avqustun 27-də sovet hökumətinin başçısı V. Lenin tərəfindən imzalanmış XKC-nin Dekreti ilə RSFSR-in bütün fotoqrafiya və kinematoqrafiya ticarəti və sənayesi milliləşdirilərək maarifçilik üzrə xalq komissarlığının ixtiyarına keçmişdi. Bu əsasən, sovetlər ölkəsində, o cümlədən Azərbaycanda hər il avqustun 27-də sovet kinosu, həm də milli kino günü kimi bayram edilirdi. Halbuki Bakıda çəkilmiş ilk tammətrajlı bədii film–ikiseriyalı “Neft və milyonlar səltənətində” 1916-cı ildə ekranlarda nümayiş edilmişdir. “Arşın mal alan” kinokomediyası isə 1916-cı ildə istehsal olunmuşdur. Bundan başqa, bir neçə qısamətrajlı bədii film yaradılmışdır... Buna baxmayaraq, ilk filmin nə 25, nə də 50 illik yubileyləri respublikamızda keçirilməmişdir.

Mən Heydər Əliyev Sarayında keçirilən bu bənərsiz mənzərəni– “Şərq-Qərb” festivalının açılışını seyr edərkən özüməndən asılı olmayaraq xəyalən 70-ci illərə qayıdır, bu möhtəşəm sarayda keçirilən Azərbaycan kinosunun 60 illik (köhnə tarixlə–A. K.) yubileyini xatırlayırdım...

1976-cı ilin mart ayı idi. “Neft və milyonlar səltənətində” bədii filminin

ekranlara çıxarılmasının 60 illiyinə cəmi iki ay qalırdı. Yubileyə bağlı Azərbaycan Dövlət Kinematoqrafiya Komitəsinin sədri Məmməd Qurbanovun otağında iclas keçirildi. İclasda kinostudiyanın direktoru C.Əlibəyov, Kinematoqraflar İttifaqının sədri H. Seyidbəyli, Azərbaycan EA kino şöbəsinin əməkdaşı H. Sadıxov və bu sətirlərin müəllifi iştirak edirdi. M. Qurbanov məsələdən

hali olan kimi təklifimizi bəyəndi və elə bizim yanımızda Moskvaya, SSRİ Dövlətkinonun sədrinə zəng vurdu. Burada qaldırılan məsələ ilə bağlı ona məlumat verdi. Cavabında nə eşitdisə, Məmməd müəllim bərk tutuldu, “sağ ol” deyib dəstəyi yerə qoydu. Həsən müəllim sədrin qanının qaraldığını görüb səbəbini soruşdu. Sədr təmkinlə cavab verdi: “Qəribədir, mən tədbir haqqında etika xətinə məlumat verirəm, o isə istehza ilə mənəndən soruşur ki, məgər Azərbaycan kinosunun tarixi Rusiya kinosundan böyükdür?” Sonra sədr inam və qətiyyətlə dedi: “Ümid qaldı dövlətimizin başçısına. Əminəm ki, Heydər Əliyev təşəbbüsümüzü bəyənəcək. Onun mədəniyyətimizə, incəsənət xadimlərinə göstərdiyi qayğı gözümüzün

qabağındadır”.

Yubiley keçirilməsi ilə bağlı Mərkəzi Komitəyə göndərilən məktub milli kinomuzun yubileyinin keçirilməsi üzrə görülməli işlərin əsasını qoydu. Kino Komitəsinin sədri ilə söhbətimizdən bir neçə ay keçmişdi ki, o, bizi yenidən yanına çağırıb dedi: “Sizə şad xəbər vermək istəyirəm. Biz milli kinomuzun 60 illik yubileyini dövlət səviyyəsində, Heydər Əliyevin iştirakı ilə keçirəcəyik.

Azərbaycan kinosunun 60 illik yubileyinin keçirildiyi gün bütün bu kino bayramı tədbirlərinin apofeozu oldu.

Milli kinomuzun təəssübkeşi və hamisi

çalışan alimlərimiz, mütəxəssislər qarşısında bir vəzifə kimi qoydu. Onu da dedi ki, bir vaxt gələcək, Azərbaycan kinosunun yaranma tarixi ilə bağlı yeni-yeni faktlar tapılıb üzə çıxarılacaq”.

...İndi həmin tarixi hadisədən neçə onillər keçib. Buna baxmayaraq ümumi-millə lider Heydər Əliyevin xeyir-duası və rəhbərliyi altında keçirilmiş milli kinomuzun 60 illik yubileyini Azərbaycan kino işçiləri bu gün də xoş təəssüratlarla xatırlayırlar.

Nəhayət, 1998-ci il mayın 2-də Azərbaycan kinematoqrafının 100 illiyinə və “Festivalar festivalı”nın açılışına həsr olunmuş təntənəli gecədən sonra ulu öndər mərasim iştirakçıları qarşısında çıxış edərkən dedi: “Bu gün biz bir kəşf etdik. Bu, həm Rüstəm İbrahimbəyov üçündür, həm də onun həmkarları üçün, göstərdik ki, Azər-

baycan kinosu 1898-ci ildən başlanır, onun yüz ili tamam olur...Bu, birincisi, Sizin bunu bilməməyiniz pisdır. Elə biz də 1916-cı ili başlanğıc ili hesab edirdik...Lakin Azərbaycan kinosunun stajını,– əgər belə demək olarsa, – on il, yaxud neçə il artırmaq ümumən heç də sadə bir məsələ deyildir. Bu o deməkdir ki, Azərbaycan sivilizasiyalı olmuşdur, dünyada kino meydana çıxan kimi, o Azərbaycanda da peyda olmuşdur. Axı, az-az ölkə tapılar ki, Avropada kino banilərini kino yaradıcıları həmin vaxtdan bu ölkələrdə kino həqiqətən mövcud olmağa başlasın. Buna görə də bugünkü festival hiss etdiyimiz bütün xoş, yaxşı hallarla yanaşı, məsələn, mənim üçün məhz bu kəşf ilə dəyərə malikdir–onun həm sübutu ilə, həm də nümayiş etdirilməsi ilə”.

Milli kinomuzun təəssübkeşi və hamisi, ümummilli lider Heydər Əliyevin kino işçiləri ilə görüşündə vaxtilə dediyi sözlər bugünkü kimi yadımdadır: “Kino yaşayacaq, daha da inkişaf edəcəkdir. Siz kino sənəti adamları da hələ çox işlər görəcəksiniz. Elə düşünürəm ki, xalq sizdən çox şey gözləyir. Mən də”.

Aydın KAZIMZADƏ,
Əməkdar incəsənət xadimi,
kino tədqiqatçısı

Heydər Əliyev və müasir Azərbaycan

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Qarabağ Regional Mərkəzi Yeni Azərbaycan Partiyasının Ağdam rayon təşkilatı ilə birgə “Heydər Əliyev İli”nə həsr olunmuş “Heydər Əliyev və müasir Azərbaycan” mövzusunda tədbir keçirib.

Tədbirdə çıxış edənlər 2023-cü ilin “Heydər Əliyev İli” elan olunması barədə Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamın əhəmiyyətinə toxunaraq, qeyd ediblər ki, bütün həyatını xalqına, ölkəsinə həsr etmiş ulu öndər tariximizdə müstəqilliyimizin memarı və qurucusu kimi əbədlilik qazanıb. Görkəmli dövlət xadiminin müasir müstəqil Azərbaycanın bu günü və gələcəyi üçün həyata keçirdiyi uğurlardan geniş söhbət açan nətiqlər bildiriblər ki, ümummilli lider Heydər Əliyev müdrik və uzaqgörən siyasəti ilə ölkəmizin hərtərəfli inkişafına nail olub, dövlət müstəqilliyini dönməz və əbədi edib. Müstəqil Azərbaycan Heydər Əliyevin şah əsəridir. Respublikamızın uğurlu daxili və xarici siyasətinin etibarlı əsaslarını işləyib hazırlayan ulu öndər regional və beynəlxalq layihələrin təməlini qoyub və onların reallaşdırılması istiqamətində konkret addımlar atıb.

Tədbirin sonunda ulu öndərin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən videoçarx nümayiş olunub.

Qəzənfər QASIMOV,
“Xalq qəzeti”

Dəyirmi masa

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin (ADPU) Ağcabədi filialında ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə əlaqədar dəyirmi masa keçirildi.

Tədbiri giriş sözü ilə açan filialın direktoru dosent Mobil Məcidov ümummilli liderin Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının milli müqəddəratının həlli istiqamətindəki misilsiz xidmətlərindən danışdı.

Millət vəkili Tahir Rzayev çıxış edərək, 2023-cü təqvim ilinin “Heydər Əliyev İli” kimi qəbul olunmasını ulu öndərə sədaqətən bariz nümunəsi kimi qeyd etdi. Bildirdi ki, siyasi fəaliyyəti boyunca Azərbaycan xalqına bağlı olan, onun müstəqilliyi, inkişafı və parlaq gələcəyi naminə dürmədən çalışan, dövlətçilik ənənələrimizi Azərbaycançılıq ideologiyasının prinsipləri ilə cılayan Heydər Əliyevin irsinin öyrədilməsinin əhəmiyyəti böyükdür.

Çıxış edən Rövşən Əhmədov Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyəti illərində xalqa xidmətlərindən söz açaraq bildirdi ki, ulu öndərimiz xalqımızı xilaskarı missiyasını həyata keçirdi.

Gürcüstan: “Molotov kokteylləri”nin işığında demokratiya axtarışı

Azərbaycan Rusiya və Gürcüstandan fərqli olaraq xaricdən maliyyələşən hüquqi və fiziki şəxsləri kənar təsir agentləri elan etmək təcrübəsinə əl atmadı. Azərbaycan milli sosial-iqtisadi inkişaf prioritetlərinin əsas götürülməsini xarici hüquqi və fiziki şəxslərdən qrant vəsaiti cəlb edilməsini əsas şərti kimi irəli sürərək, müvafiq hüquqi imkanlar yaratdı. Gürcüstan yenə geosiyasi qarşıdurma meydanına çevrilib, gürcü xalqı isə bu böyük meydanın içindəki kiçik Azadlıq meydanında hələ də azadlıq axtarır, azadlığa gedən yol “Molotov kokteyli” ilə işıqlandıraraq tapmaq cəhdləri isə Sizif əməyidir...

Gürcüstanda hər şey dəyişir...

Qısa zaman kəsiyindən sonra Gürcüstanın paytaxtı Tbilisinin qədim küçələri yenidən “Molotov kokteylləri”nin alovu ilə işıqlandı və şəhərin əsas - Azadlıq meydanında yumruqlar, polis dəyənəkləri havaya qalxdı, gözyaşardıcı qaz yenidən insanları əğlatdı, yenə etirazçıların şüarlarına döyəcənlən polis qalxanlarının zəhmli boğuş səsi cavab verdi. Beləliklə, bitməyən rəngli inqilab tamaşasının növbəti aktını izlədik.

Bu günlərdə baş verən hadisələr və son 20 ilin hadisələrini obyektiv analizi göstərir ki, reallıqda Gürcüstandan xarici idarəetmənin subyektinə çevrilib, fərqi yoxdur idarəetmə Vaşinqton, Brüssel, yoxsa Moskvadan həyata keçirilir.

Xarici idarəetmə dövlət müstəqilliyi, suverenlik anlayışlarını Gürcüstan üçün yalnız formal anlayışlara çevirib. 2005-ci ildə Tbilisidə Azadlıq meydanında ABŞ prezidenti Corc Buşun çıxışı sanki Gürcüstanın güclü beynəlxalq mövqeyinin sarsılmazlığını nümayiş etdi. Saakaşvili də həmişəkindən artıq qətiyyətli görünürdü, lakin 8 ildən sonra daha ABŞ və Avropa İttifaqı bayraqlarına əvvəlki ümidlə baxmırdılar. Gürcüstan cəmiyyəti ifrat qərbperestlərdən yorulmuşdu, ümidlər doğrulmamışdı, Tbilisi müharibədə Moskvaya məğlub olmuşdu. 2013-cü ildən başlayaraq Gürcüstanda Şimal küleyi daha güclü əsir və “Qazprom” şirkətinin keçmiş top menecerlərindən Bdzina İvanişvilinin liderliyində Rusiyaya loyallığı qoruyan qüvvələr iqtidara sahibdirlər. İstər 2013-cü ilə qədər, istərsə də ondan sonra bu günə qədər Gürcüstana bağlı qərarları gürcü xalqı vermir, xarici siyasət addımlarında əvvəl Vaşinqtonun, sonra isə əsasən Moskvanın maraqları əsas götürülüb. Gürcü xalqının bir hissəsi isə, hansı ki, iki-üç ildən bir meydana çıxır, fəal tamaşaçı rolunu oynayır, liderlər, iqtidarlər, onların himayəçiləri dəyişir, dəyişməyən xarici idarəetmədir. Gürcüstan xalqı 2003-cü ildən bəri xarici paytaxtlardan verilən qərarların icrasına çevrilib. Gürcüstan Vaşinqton-Moskva qarşıdurmasında sınaq meydanına çevrilib, gürcü xalqı isə bu böyük meydanın içindəki kiçik Azadlıq meydanında hələ də azadlıq axtarır, azadlığa gedən yol “Molotov kokteyli”

ilə işıqlandıraraq tapmaq cəhdləri isə Sizif əməyidir...

“Kənar təsirlər”dən qorunma cəhdi

Gürcüstanda “Xarici təsir agent”i haqqında qanunun qəbulu ətrafında baş verənlər də əslində xarici idarəetmənin fəsadları kimi dəyərləndirilə bilər. Qarabaşvili hökuməti Şimal təcrübəsindən yararlanmağa çalışır, Vaşinqtonda və Brüsselə isə bunu onların təsirini əhəmiyyətli dərəcədə azaldacaq addım kimi dəyərləndirirlər. Sübut etməyə ehtiyac yoxdur ki, Gürcüstanda Qərb oriyentasiyalı ictimai-siyasi seqmentin hamısı tamamilə ABŞ və Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilir.

Əks cinahda duranlar isə rusiyamənsəli milyardər hakim siyasi partiyanın lideri İvanişvilinin maliyyə qaynaqlarından qidalanırlar. Ölkənin ictimai-siyasi mühtə kənar təsir və maliyyələşdirmə ilə formalaşır. Onların gündəliyi əslində gürcü xalqının deyil, şərti olaraq desək xarici siyasi investorların gündəliyidir. Gürcüstan xalqında belə bir illüziya yaradılıb ki, azad, demokratik mühitdə sərbəst siyasi rəqabət şəraitində onları hüquqları daha yaxşı qorunur, qərarlar geniş müzakirələrlə verilir. Realıqda isə xarici siyasi sərmayəçilərin gündəliyi əsas götürülür.

Gürcüstanda “Xarici təsir agent”i haqqında qanunun qəbuluna cəhdlər və bununla əlaqədar baş verənlər də göstərdi ki, Gürcüstanda bir qanun belə xarici idarəçilərin razılığı olmadan qəbul edilə bilmir. Bu halda gürcü xalqının suveren hüquqlarından danışmaq çətindir.

Bu proses Azərbaycan təcrübəsi ilə Gürcüstan təcrübəsini müqayisə etməyə də imkan verir. Azərbaycanda ölkənin ictimai-siyasi mühtinin formalaşmasına xarici təsirləri aradan qaldırmaq, ölkənin daxili siyasi gündəliyinin milli maraqlar əsasında müəyyən olunması məqsədilə tədricən, mərhələlərlə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi həyata keçirilir.

Azərbaycan ABŞ-dan, Rusiyadan, indiki halda Gürcüstandan fərqli olaraq xaricdən maliyyələşən hüquqi və fiziki şəxsləri xarici təsir agentləri elan etmək təcrübəsinə əl atmadı. Azərbaycan milli sosial-iqtisadi inkişaf prioritet-

lərinin əsas götürülməsini xarici hüquqi və fiziki şəxslərdən qrant vəsaiti cəlb edilməsini əsas şərti kimi irəli sürərək, müvafiq hüquqi imkanlar yaratdı. Milli qanunvericilik ölkənin ictimai-siyasi mühtinin formalaşmasına xarici təsirləri mümkün edə biləcək hallara qarşı sərtləşdirildi. Eyni zamanda ölkənin ictimai-siyasi mühtinin formalaşmasına xarici təsirləri istisna edən layihələrin, təşəbbüslərin maliyyələşdirilməsi, yerli QHT-lərin xarici donorlardan vəsait cəlb edə bilməsi imkanları yaradıldı. Onlara fəaliyyətlərin məzmunu imkan verdiyi halda xidmət müqavilələri ilə işləmək imkanı verildi.

Qanunvericiliyin ölkənin ictimai-siyasi xarici təsirlərə münasibətdə sərtləşməsi təbii seçim amilini işə saldı və hazırda ölkəmizlə gerçəkdən milli sosial-iqtisadi inkişaf prioritetlərini əsas götürən donorlar əməkdaşlıq edir. Yerli QHT-lər üçün qrant müsabiqələri məhz bu kontekstdə elan edilir və Azərbaycanla bağlı proqramlarda məhz bu yanaşma əsas götürülür. 2014-cü ildə bu proses başladı və səkkiz il ərzində baş verənlər, xüsusən Azərbaycanın zəfər çaldığı Vətən müharibəsindən sonrakı proseslər bu addımların milli maraqların, təhlükəsizlik maraqlarının qorunmasına xidmət etdiyini göstərdi.

2021-ci ildə qəbul olunan “Media haqqında” qanunda media subyektlərinin təsis edilməsi ilə əlaqədar məhz yuxarıda qeyd edilən yanaşma əsas götürülüb. Media subyektinin təsisçisi fiziki şəxs olduqda, Azərbaycan Respublikasında daimi yaşayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmalıdır. Ötən il “Siyasi partiyalar haqqında” qanunun qəbulunda konseptual yanaşma əsas götürülüb.

Azərbaycan təcrübəsi nə deyir?

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ictimai sektorda, daxili siyasi, informasiya mühtinin formalaşmasına xarici təsirləri aradan qaldırılması istiqamətində atılan siyasi-hüquqi ad-

dımlar demokratik əsasları saxlamaqla təhlükəsizliyi, milli maraqların effektiv müdafiəsini təmin etməyə imkan verir. Bu siyasi və hüquqi addımlar bir tərəfdən qeyri-hökumət təşkilatlarının, ictimai təşkilatların, KİV-in xarici donorlar vasitəsilə Azərbaycan milli sosial-iqtisadi inkişaf prioritetləri çərçivəsində maliyyələşmə imkanlarını saxlayır, digər tərəfdən səmərəli nəzarəti təmin edir.

Azərbaycan təcrübəsi xaricdən maliyyələşən fiziki və hüquqi “xarici agent”, “xarici təsir agent”, xarici təsir altında olan şəxs” kimi damğalamağı deyil, düşündürmüş, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının təməl maraqları, missiyası ilə təhlükəsizlik maraqlarının qorunması arasında tarazlığı qoruya bilən sistem yaradıb. Bu sistemini Rusiya, yaxud Gürcüstan təcrübəsindən fərqli olaraq olaraq vətəndaş cəmiyyəti və xarici donorların da tez bir zamanda yeni şərtlərə uğunla adaptasiyası, kəskin ziddiyyətlərə gətirib çıxarmaması onu göstərdi ki, bu təşəbbüslər cəmiyyət maraqlarını qorunmasına yönəlib və cəmiyyət tərəfindən təbii qəbul edilir. Bu sistemin cəmiyyəti təbədüllatlardan qorumaq, ahəngdar inkişafı təmin etmək, həmçinin milli maraqların şərtləndirdiyi vəzifələrin həlli baxımından effektiv və zəruri olduğu Rusiya-Ukrayna müharibəsinin başlaması ilə bir daha sübut olundu.

Gürcüstan təcrübəsi göstərir ki, xarici idarəetmə ilə ərazi bütövlüyünün bərpasını, ahəngdar inkişafı təmin etmək qeyri-mümkündür. Gürcüstan bir dəfə məhz bunu təcrübədən çıxardı və 2008-ci ildə ağır məğlub oldu. Həzrət Tbilisidə Azadlıq meydanında məhz bu müğlubiyyətin əks-sədası da aydın eşidilir. Gerçək azadlığa çıxan yolu “Molotov kokteylləri”nin işığında yox, gerçək siyasi liderlərin iş otaqlarındakı masa lampalarının işığında axtarmaq daha müdrik seçimdir...

Zaur İBRAHİMOV,
“Prioritet” Sosial İqtisadi Araşdırmalar Mərkəzi İctimai Birliyinin sədri

Gəncə Nizaminin kimliyinə vurulmuş coğrafi möhürdür

Nizami ona “həftə sevgisi” sərgiləyənlərə deyil, varlığını əsrlərlə qoynunda yaşadanlara məxsusdur

Bütün dünyada dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri kimi tanınan və qəbul edilən Nizaminin “fars şairi” olduğunu qəsdən və qərəzlə ortaya atıb ara qarşıdranlar Bakıda Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin X Qlobal Bakı Forumunun keçirildiyi bir vaxtda İranda “Nizami həftəsi” keçirməklə, guya, dahi şairə “məhəbbətlərini” göstərir, əslində isə ölkəmizə düşmənciliklərini sərgiləyirlər. Tarixin bütün dövrlərində türk məkanı sayılmış, 9 əsrdir ki, dünya şöhrətli yetirməsinin müqəddəs məzarını o dövrdən yer üzərində yeganə nişanə kimi qoruyub saxlamış qədim bir şəhərdə uşaqdan-böyüyə hamı bu siyasi qışqanclıq və hədəyini ikrahla qarşılamışdır.

AMEA-nın Gəncə Bölməsinin Nizami Gəncəvi Mərkəzinin şöbə müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Əlimuxtar Muxtarovla qonşu ölkə “başbənlər”inin bu qərəzli saxtakarlığını cavablandırmağa 2000-ci ilin may ayında ulu öndər Heydər Əliyevin Nizami Gəncəvinin məqbarəsini ziyarət edərkən dediyi sözləri xatırlamaqla başladıq:

“Mən bu gün böyük hisslərlə Nizaminin məqbarəsini bir daha ziyarət etdim. Onu da sizə deyə bilərəm ki, Nizaminin 800 illiyi 1948-ci ildə keçirilmişdi. Amma 840 illik yubileyini mən böyük təntənə ilə keçirdim, yeni bu tədbiri həyata keçirməyə nail oldum. O vaxt buna da imkan vermişdilər. Mən Moskvada Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin qarşısında bu məsələni qaldıranda, çünki onlarsız bu işi görə bilməzdik, dedilər ki, “840 il yuvurulaq rəqəm deyildir. 800 illiyi qeyd oləmisiniz, 850 illik də ola bilər. Amma 840 olmas, çünki sonra deyəcəksiniz ki, 845, nə bilim, 847 və s... Xatirimdədir, Mərkəzi Komitənin ikinci katibi var idi – Suslov, Brəjnevın dövründə ikinci katib idi, mənə dedi ki, bu, mümkün deyildir. Mən isə dedim ki, siz Nizami Gəncəvinin tanıyırsınız mı? Dedi ki, tanıyıram, yaxşı tanıyıram, – Suslov keçmiş işçi idi, Stalinin yanında da işləmişdi, – 1948-ci ildə onun yubileyinin keçirilməsindən də xəbərim var. Dedim, yəqin ki, tamam xəbəriniz yoxdur. Nizami Gəncəvi elə dahidir ki, onun nəinki 840 illiyini, onun yubileyini hər il keçirmək lazımdır. Beləliklə, biz buna nail olduq, o vaxt Nizami Gəncəvinin 840 illik yubileyini keçirdik.”

–**Əlimuxtar müəllim, İran şovinistləri Nizaminin, guya, fars mənsubluğunu sübut etmək üçün qəfil canfəşanlıqla həftə keçirirlər. Halbuki istər ümummilli lider Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbərliyi dövründə, istərsə də İlham Əliyevin prezidentliyi vaxtında Nizami Gəncəvinin yubileylərinin dünya miqyasında keçirilməsi, hətta 2021-ci ilin ölkəmizdə “Nizami ili” elan edilməsi beynəlxalq aləmdə onun Azərbaycan mütəfəkkiri olmasına heç bir şübhə yeri qoymayıb. Qonşu ölkədə indi belə bir sərsəm aksiyanı ortaya atmaqla nə demək istəyirlər?**

Tarixdə Gəncə fars deyil, türk şəhəridir!

“Nizaminin əsərlərinin mövzu seçimi və fars dilində yazmasının səbəbləri barədə mütəxəssislər dəfələrlə izahat verib məsələyə tam aydınlıq gətirənlər də paniranistlər bunu məhz şairin “fars” olması ilə əlaqələndirməkdən əl çəkirlər. Dərin və əhatəli araşdırmalar isə bir daha təsdiqləyir ki, Nizami poeziyasının cismi – dili, mətni farsca olsa da, ruhu – məramı, ideyası türkcədir. Nizami türk əsrinin, türk minilliyinin, türk məmləkətinin türk oğludur”. Ədəbiyyatşünas İlham Abbasov bu barədə son tədqiqatına əsaslanaraq İranda molla rejiminin Nizami Gəncəvinin milli mənsubiyyəti ilə bağlı ölkəmizə qarşı növbəti qərəzli kampaniyasının əsassızlığı barədə qəzetimizə açıqlamasının davamında dedi:

Bizim klassik ədəbiyyatımızda, hətta türkçə yazan şairlərimizin heç birində türklük ideologiyası Nizamidəki qədər ardıcıl və prinsiplial xarakter daşımır. Nizami farsca yazsa da, ana dilinə bərdən-bərdə düşən ulu və böyük sevgi bəslədiyi yaradıcılığından aydın görünür. Onun əsərlərində türk söz və ifadələri həm sayca, həm də işlənmə məqamlarına görə xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Nizamidə ozan, muncuq, gərdək, alaçıq, bayraq, bilək, doğru, dovğa, çox, çavuş, çirkin, dağ, qırmızı, uşaq, qarınca, hancarı və s. kimi türk sözləri ilə yanaşı, fars sözləri türk şəkilçisi artırmaqla düzəlmə miyançı, xacətaş sözləri də işlənir. Bu son nümunələr böyük şairin ana dilinin yalnız leksikasına deyil, qrammatikasına da yaxşı bələd olduğunu sübut edir.

Nizaminin türklüyə bağlılığı təkcə dil məsələsində deyil, şairin yaradıcılığının məzmun və ideya istiqamətlərində, onun dünyagörüşü və düşüncə tərzində də çox qabarıq və aydın şəkildə görünür.

Şairin həyatı və sənəti haqqındakı bir sıra tədqiqat əsərlərində, xüsusən Məmməd Əmin Rəsulzadənin, Həmid Araslinin, Rüstəm Əliyevin, Əlişə Şükürlünün, Seyfəddin Rzasoyun araşdırmalarında bu məsələyə geniş yer verilmişdir.

Nizaminin təfəkküründə “türk” anlayışına, dilində “türk” sözüne pərəstisi səviyyəsinə yüksələn bir sevgi var. O, əsərlərində gözəl, mərd, qəhrəman, döyüşçü, sərkərdə, müdrik, rəhbər, adil anlayışlarını “türk” sözləri ilə ifadə edir. Gözəllikdən, yaxşılıqdan, təmizlikdən, doğruluqdan, mərdlikdən, qəhrəmanlıqdan, halallıqdan, müdriklikdən bəhs edəndə “türklük” sözünü işlədir. Şeyx Nizami ərəb soylu islam peyğəmbərini mədh edərkən onu “türk” adlandırmıqdan yüksək epitet tapa bilmir. Qüdrətli qələm sahiblərini isə Nizami “qələm türkləri” adlandırır.

Nizaminin “türkcəsinin” (türklüyünün) qəbul edilməməsinin, onun türk dilində yazmamasının səbəbinə böyük şairin özünün aydınlıq gətir-

lişənlərə Nizami Gəncəvi cəsərlə cavab verməyin bariz nümunəsidir.

–**Nizami Gəncəvinin, az qala, bütün əsərlərində də onun türk oğlu olduğu açıq-əşkar görünür...**

–Dahi Azərbaycan şairi, mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin yaşadığı dövrdən, əsərlərini qələmə aldığı zamanı bizi 900 ilə yaxın zaman ayırsa da, onun əsərlərində milli mənsubiyyəti ilə bağlı toxunduğu mətləblər bu gün də günəş kimi parlaq, səma kimi aydındır. Ölməz “Xəmsə”-sində etnik mənsubiyyəti ilə yanaşı, toxunduğu, izah etdiyi hər bir mətləb, mötəbər misralar onun milliyyətini, məkanını, dünyagörüşünü təhrif etməyə imkan verməmişdir. Çünki Nizami Gəncəvinin əsərlərində dini və siyasi sərhəd tanımayan bəşəri düşüncələri məhz onun mənsub olduğu türk soynun və məkan qurduğu Azərbaycanın – Gəncənin bu mövzuda dünyaya səslənişi, sədasıdır.

Azərbaycan şairi Nizami Gəncəviyə həftə həsr etmək kimi etnik, toponimik və milli əsası olmayan mövsümi yanaşmalar əsassızdır, qərəzlidir. Təsədüfi deyil ki, tarixən İranın obyektiv alimləri də etiraz edirdilər: “Nizami Gəncəvi fars dilində yazsa da, ondan türk qoxusu gəlir”. Gərək və danılmaz həqiqət bundan ibarətdir ki, Azərbaycan xalqının mənəvi sərvəti olan Nizami Gəncəvi irsində ehtiva edilən bütün bəşəri ideyalar bu gün xalqımızın həyat tərzidir.

Gəncəli dahi təkcə yaşadığı ömür payının deyil, ölümündən sonrakı dövrlərdə də ruhunun, yaşadığı məkanın, şəxsiyyətinin, sanki, yol xəritəsinə də müəyyənləşdirmişdir:

*Mənim gicizlərəmi ki,
açıq-aşkar oğurlayurlar,
Onları Buxaraya qədar
aparsalar da, Gəncədənir...*

Sonuncu məsnəvisi “İsgəndərnamə” poemasının “Şərəfnamə” hissəsində yer alan bu beyt 8 əsr əvvəl yazılısa da, günümüzün cahil və mənəvi korlarına bir silədir. Daha əvvəl qələmə aldığı “Sirlər xəzinəsi” məsnəvisində də dahi mütəfəkkir uzaqgörənliklə çağımızın problemlərinə, dediqodularına dahiyanə münasibət bildirmişdir:

*Mənim Babilim Harutu
yandırın Gəncədir,
Mənim Zöhrəm ulduzları
işqıldandıran xatirimdir.*

–**Gəncəyə gəlib Nizaminin məqbarəsinə getməyən qonaq, ya bir xarici turist görməmişik. Bu müqəddəs məkan Nizaminin kimə məxsusluğunun coğrafi möhürüdür.**

–Doğrudur. Bu artıq ənənə şəklini alıb. 3 gün qabaq yenə müqəddəs məqbarəyə getmişdim. Orada Çindən, Rusiyadan, İngiltərədən gələn tələbələr var idi. Bir yerdə şəkil də çəkirdik. Onlara ulu öndərin belə bir fikrini dedim: “Biz Nizami Gəncəvi irsi ilə bəşəriyyəti qovuşdurmağa tələsik”. Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin dünyada fəaliyyətinin təməlinə də ulu öndərin bu məramı dayanır. Dünyanın bütün xalqlarının nümayəndələri dahi Nizami Gəncəvinin gəlib öz vətəninə, şəhərində ziyarət etməklə elə həmin missiyanı yerinə yetirirlər. Azərbaycan dövləti, Azərbaycan xalqı farslardan fərqli olaraq Nizami Gəncəvi irsinə, yaradıcılığına qışqanclıq və bədxahlıq prizmasından deyil, qovuşduruculuq, birləşdiricilik konsepsiyası kimi baxır.

Söhbəti apardı:
Hamlet QASIMOV, “Xalq qəzeti”
Gəncə

məsinin “Leyli və Məcnun” poemasında açıq əksini tapdığını söyləyən tədqiqatçı bildirir:

–Şirvanşah Axsitanın bu əsərin yazılması barədə sifariş məktubunda işlədiyi – “İstəyirəm, bu təze gəlini fars-ərəb zinəti ilə bəzəyəsən... Türklük bizim etibar etdiyimiz sifət deyil. Türklük sifəti bizə layiq deyil” - sözlərinin şairi hiddətləndirməsi Nizaminin öz türk mənsubiyyətinə həqarətlə kəskin reaksiyasıdır. Axsitanın işlətdiyi “türki” kəlməsi “türklük” kimi də, “türkcə” (türk dili) kimi də anlaşıla bilər. Nizaminin heysiyyətinə toxunan səbəb hər iki halda aydındır. Şirvan hökmdarı onun milli varlığını, ruhunu, həm də dilini aşağılamışdı. Əgər Nizaminin adı bir qəzəli deyil, möhtəşəm bir dastanı doğma dilində yazsa bilməsi ehtimalı olmasaydı, sah bu sözləri işlətməzdi.

Xalqımızın dahi şairi, mütəfəkkir, şeyx Nizami Gəncəvinin parlaq poeziyasının qüdrəti, təsiri və miqyası çox böyükdür. Böyük sənətkar dünya mədəniyyətinə humanist, bəşəri ideyalar bəxş edib. Əbəz yərə onu “Dünya poeziyasının Günəşi” adlandırmırlar.

Nizaminin parlaq ədəbi-fəlsəfi irsi təkcə Azərbaycan xalqının milli sərvəti hesab olunmur, bütövlükdə bəşəriyyətə məxsusdur. Lakin böyük şairi öz soykündən, bütövlükdə ədəbiyyatımızdan “qoparmaq”, onun guya Azərbaycan deyil, fars şairi olduğunu iddia etmək yanlış addımdır. Təəssüf ki, bir çox İran rəsmiləri və ədəbiyyatşünasları dəfələrlə belə əsassız iddialar irəli sürüblər.

Bu günlərdə Tehrandə keçirilən “Nizami Gəncəvi həftəsi”nin açılış mərasimində İran Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Nasir Kənanı Gəncənin, guya, “İran şəhəri” olduğunu iddia edib. Kə-

soruşurdular. Bu suala cavab vermək çətin deyil. Nizami əslində onun “Xəmsə” əsərini oxuyan, düşüncə dili farsca olan, bu dillə Nizaminin təfəkkürü ilə əlaqə yarananların soyudur”.

O, həmçinin Azərbaycanda Nizaminin heykəllərinin qoyulmasına toxunaraq, Tehran şəhərində də bənzər addımın atılması təklifini irəli sürüb: “Tehran fars dili ölkəsinin paytaxtıdır. Bu şəhərdə bu mədəniyyətin yaradıcılarının yüksək mövqeyi öz əksini tapmalıdır”.

Nizamini xalqımızdan “oğurlamaq” istəyənlərə vaxtilə ən tutarlı cavabı görkəmli nizamişünas alim, akademik

İran: mənəvi qışqanclıq, yoxsa siyasi tənqid?

nani Nizami Gəncəvinin “fars zadəganlarından olan İran şairi” kimi təqdim edib. Onun fikrincə, Nizami məhz İranın təsiri altında yaradıcılıqla məşğul olub.

Bütün bunlar tamamilə saxta və yalan iddialardır. Bütün dünyaya bellidir ki, Nizami heç vaxt fars şairi olmayıb. Onun türk soyundan gəldiyi, bütün varlığı və ruhu ilə doğma xalqına, onun folklor və poeziyasına bağlı olduğu elmi fakt və dəlillərlə sübut olunub.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə bu il martın 9-da “Dünya bu gün: Çağırışlar və ümidlər” mövzusunda öz işinə başlayan X Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimində dövlətimizin başçısı deyib: “Eyni zamanda, mən Mərkəzin adını daşdığı dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin xatirəsinə və irsinə olan dərin hörmətlə bağlı təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Nizami Gəncəvi Azərbaycanın qədim şəhərlərindən olan özünün doğma Gəncə şəhərində dünyaya göz açıb, yaşayıb, orada vəfat edib və dəfn olunub. Onun müdrikliyi və istedadı Azərbaycan xalqının istedadını və müdrikliyini təcəssüm etdirir”.

Qeyd etmək lazımdır ki, Nizaminin şöhrətinə “mənimsəmək” cəhdləri əvvəllər də olub. Xatırladaq ki, 2017-ci ildə İranın keçmiş mədəniyyət naziri Əhməd Məscid Cameyi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin “fars şairi” kimi təqdim edib. Tehran Şəhər Şurasının üzvü olan Cameyi bu iddianı islam respublikasının dövlət qəzeti olan “İran”-da dərc olunmuş məqaləsində irəli sürüb: “Azərbaycan Respublikasına səfərim zamanı bəzilər məndən Nizamini iranli hesab etməyimizin səbəbi barədə

Həmid Araslı xalqballı elmi araşdırmaları ilə verib. Görkəmli alim Nizaminin Azərbaycan xalqına bağlılığını konkret faktlarla sübut edib. H. Araslı dahi şairin əsərlərinin Azərbaycan xalqının yaradıcılığı ilə sıx bağlılığını – Nizami şeirinin türkçülük məzmununu, mövzu, süjet, düşüncə tərzini, frazeoloji ifadə və birləşmələri, atalar sözləri və məsəllər, o cümlədən Nizaminin dilində çoxsaylı Azərbaycan sözlərinin işlənməsi və sair məsələləri ciddi tədqiqatla cəlb etməklə, bu istiqamətdə olduqca qiymətli tədqiqatlar aparıb. Alimin gəldiyi nəticəyə görə, o dövr Azərbaycanda mövcud olan məhz olduqca zəngin ədəbi mühit Nizaminin yaradıcılığında mühüm rol oynamışdır.

Nizami irsinin digər görkəmli tədqiqatçısı, professor Rüstəm Əliyev isə qeyd edirdi ki, Nizami nəinki türk, hətta türkçü idi. Alimin sözlərinə görə, Nizaminin əsərlərilə öləri tanışlıq belə bu şəkildə düşünməyə əsas verir. Professor R.Əliyev yazıb: “Nizami Gəncəvinin fars mədəniyyətinə aid olması haqda deyilənlər yanlışdır. Nizaminin dünyagörüşü, yaradıcılığı xalqının folkloru, dili, ləhcəsi, ədəbiyyatı ilə bağlı şəkildə formalaşıb. Nizaminin fars ədəbiyyatına təsiri böyükdür, Nizami olmasaydı, Hafiz, Sədi, Cami və başqaları yaza bilməzdilər. Onlar Nizamidən iqtibaslar ediblər”.

Sonda isə bir daha vurğulamaq istəyirik ki, Nizamiyə böhtan atmaq Günəşə palçıq atmaq kimi cəfəng bir şeydir. Bu, mənasız və əsassız iddialar paxıllığın, kin və küdurətin, gerizəkəllığın təzahürüdür.

M.HACIXANLI,
“Xalq qəzeti”

bu məsələyə diqqət yetirməyib.

Ədəbi ənənələrə və dövrün yaradıcılıq normalarına uyğun olaraq, Nizami əsərlərini farsca yazsa da (necə ki, o zaman fars alimlər də elmi əsərlərini ərəb dilində yazırdılar və bu onların ərəb olması sayılırdı), dahi sənətkar bütün varlığını doğma xalqına, Vətəninə bağlı idi. Şairin iliyinə, qanına işləmiş türk ruhu, türk təəssübkeşliyi dönmədən sübut edir ki, İranda qatı fars millətçilərinin ona sahib çıxmaq istəyindən asılı olmayaraq, Nizami türk oğludur və türk şairidir. Nizami sənətinin ölməzliyi türk varlığını, türk ruhunun ölməzliyini sübut edir.

Nəhayət, müsahibimizin dediklərinə əlavə etmək olar ki, Nizami həm də ona görə fars deyil ki, Firdovsi və digər fars şairləri kimi millətçi olmayıb. Bir də İran millətçilərinin farslığı şübhə doğurmayan Firdovsinin Nizamidən üstün tutmaları onu göstərir ki, onlar daxillərində gəncəli dahinin fars olmasına o qədər də əmin deyilərlər. Sadəcə, Nizamini ona görə fars etmək istəyirlər ki, o türk sayılmasın. Türklük və Azərbaycanla bağlı İranda cərəyan edən son proseslər isə onu göstərir ki, özündən əvvəlki Pəhləvi şahlığı kimi, molla rejimi də Nizamini erməni kimi qəbul etməyə də hazırdır – tək o türk sayılmasın.

Hazırladı: T.AYDINOĞLU,
“Xalq qəzeti”

Molla rejimi haqqını istəyənə qənim kəsilib

Ölkəni aylardan bəri bürümüş kütləvi iğtişaşların səbəblərini aradan qaldırmaq, milli və insan haqlarını təmin etmək əvəzinə, İran rejimi hamıya və hər şeyə düşmən kəsilib. Sərt cəza tədbirləri isə narazılıqları bir az da şiddətləndirir, etirazların çevrəsini genişləndirir. Hicab məsələsində, guya, geri çəkilmis rejim tələblərə məhəl qoymayan qadınlara açıq-gizli təzyiq göstərir. Güneydə isə türklük və Azərbaycan adına hər şeyə divan tutulur.

Etirazçı qadınlar kitabxanalara buraxılırmı

İran Milli Kitabxanasında hicabdan məcburi istifadə etməyən fəal oxucuları buradan uzaqlaşdırmağın “orijinal” üsulunu tapıblar. Milli Kitabxana və Sənədlər Təşkilatı onların bir qrupuna mesaj göndərərək “Üzvlük siyasətinin 10-cu maddəsinin 7-ci bəndini əsas götürərək üzvlüklərinin dayandırıldığı”-nı bildirib.

Müdiriyyət həmin mesajlarda bu tədbirin məcburi hicaba və ya oxşar səbəbə görə olduğunu göstərmir. İstinad edilən “7-ci bənddə” “İslam geyiminə tam riayət edilməsi, dini, mədəni və ictimai işlərin mühafizəsi” kimi fikirlər yer alıb. Əslində, verilən mesajın arxasında hicaba əməl edilməməsinin dayandığı bəlli olur. Məhz buna görə də kitabxanaya buraxılmayan qadınlar öz qanuni haqlarının bərpa olunması uğrunda mübarizəyə qalxıblar.

Üzvlükləri dayandırılanlar dini rejimin “dəyənək və güllə siyasətindən” sonra onlara qarşı bu qadağanı həzm etmək niyyətində deyillər. Bununla

bağlı yayılmış bəyanatın müəllifləri İran Milli Kitabxanasının bir sıra qadın üzvlərinin mesajlar vasitəsilə üzvlüyünün dayandırılmasını “İranın dövlət qurumlarının ölkənin idarəçilik strukturunda gender aparteidini yaymaq üçün praktiki və sistemli addımı” kimi qiymətləndiriblər.

Bəyantda daha sonra bildirilib: “İndi məntiqlə mədəniyyət qurumu olmalı olan Milli Kitabxana Sənədlər Təşkilatının avanqardıdır, repressiyaya məruz qalan tədqiqatçıların və tələbələrən kənarlaşdırılması bayrağını daşımaqdadır”. Bəyanatın davamında Milli Kitabxananın mühafizə tədbirləri tənqid edilib və qeyd edilib ki, bu qurum “Etirazların həcmiini azaltmaq üçün məcburi hicaba riayət etməkdən imtina edən bütün qadın üzvlərə deyil, vaxtaşırı on nəfərlik qruplara üzvlüyün dayandırılması ilə bağlı mesaj göndərməyi qərara alıb”.

Bu bəyanatın müəlliflərinin fikrincə, indiyədək “məcburi hicaba qarşı çıxan qadınların sıxışdırılması və aradan qaldırılması işi hərbiçilərin və təhlükəsizlik qüvvələrinin əlində cəmləşirdi”, indi

isə “Milli Kitabxana Təşkilatı qadınları ixrac etməyə” başlayıb. Qərarı tənqid edənlərin fikrincə, Milli Kitabxana İslam Respublikasının səs-küylü hərəketləri əvəzinə, qadınlara qarşı “yumşaq uzaqlaşdırma strategiyasından” istifadə etmək qərarına gəlib. Fəallər bəyanatda “qadınların ən elementar dövlət xidmətlərindən istifadə imkanını məhdudlaşdıran primitiv hərəketi” pislədiklərini vurğulayıblar. Bəyanatı imzalayanlar sonda yazıblar: “Vətəndaşlara xidmət etməli olan dövlət qurumlarının ərbaqlar cübbəsini geyməsinə və bizi aradan qaldırmasına icazə verməyə-cəyik”.

Azərbaycanla bağlı qurumlar da hədəfdədir

İran hakimiyyəti ölkədə Azərbaycanla bağlı qurumları ləğv etmək üçün də bəhanələrə əl atır. Tehrandakı Azərbaycan səfirliyində törədilmiş terror-dan və Təbrizdəki konsulluğumuzun əməkdaşlarına qarşı təzyiq və təqiblər artandan sonra indiyə Azərbaycan Respublikası ilə əlaqəli qurumların da fəaliyyətini ləğv etmək və yaxud məhdudlaşdırmaq üçün tədbirlər sıralanır.

Növbə Təbriz universitetində fəaliyyət göstərən Azərbaycanşünaslıq Mərkəzinə çatıb. Bu barədə mərkəzin sosial şəbəkədəki sahifəsində bildirilib. Həmin xəbərdə göstərilib ki, Tehran rejimi Azərbaycanşünaslıq Mərkəzinin fəaliyyətini dayandırmaqla yanaşı, onun üzvlərinə qarşı təzyiq və təqibləri də artırıb.

Mərkəzin Təbrizdən olan iki üzvü Hadi Heydəri Azad və İbrahim Əhməd-pur fevralın 27-də həbs olunublar. Sosial mediada isə “Təbriz Universitetinin hər yeni Azərbaycanşünaslıq Mərkəzidir” paylaşımı edilib.

Bildirilib ki, Tehran rejimi əvvəllər də bu mərkəzin üzvlərinə qarşı təzyiqlər göstərərək onları təqib edib. Bundan əvvəl isə Təbriz Universitetinin Əkinçilik və kənd təsərrüfatı fakültəsinin tələbəsi Əhsanə Toqir həbs edilmiş, işgəncəyə məruz qalmışdı.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikasında İran səfirliyinin Mədəniyyət Mərkəzi, habelə İranşünaslıq adı altında bir sıra mərkəzlər fəaliyyət göstərir.

Hüseyn RƏHİMƏDƏ

4 minədək etirazçı qadın həbsdədir

İranda hakimiyyət əleyhinə xalq etirazların səngimək bilmir. Son günlər hicab qadağası ilə bağlı narazılıqlara qız məktəblərdə kütləvi zəhərlənmələr və sosial problemlər də əlavə olunub. Martin 8-də gecə saatlarında Tehran və bir neçə başqa şəhərdə keçirilmiş nümayişlər isə Beynəlxalq Qadınlar günü ilə bağlı olub. Etiraz aksiyalarında əsasən qadınlar iştirak ediblər.

Günəz.TV-nin verdiyi məlumata görə, Tehranın Səttarxan meydanından başlayan nümayişlərdə hökumət əleyhinə şüarlar səsləndirilib, qadın hüquqlarının pozulmasına etiraz ifadə olunub. Nümayişçilər “Diktatora ölüm”, “Bütün cinayətlərin başında hakimiyyət dayanır”, “Hicabla və hicabsız inqilaba doğru gedirik” kimi şüarlar səsləndiriblər.

İran Hüquq Müdafiəçiləri Qrupunun məlumatında isə qeyd edilir ki, son bir neçə ay ərzində davam edən etiraz aksiyalarında 66 qadın hökumət məmurları tərəfindən öldürülüb. Həbs edilmiş qadınların sayı isə 3 min 953-ə çatıb. Keçən ilin martından bəri 2 min 33 qadın məcburi hicab qaydalarına riayət etmədiyi üçün saxlanılıb və zorakılığa məruz qalıb.

Etiraz aksiyalarında iştirak etmək də şübhəli bilinən şəxslərə qarşı da repressiyalar davam etməkdədir. Son məlumatlara görə, Güney Azərbaycanın Zəncan şəhərində yaşayan fəal Hüseyn Bayat həbs edilib. O, martın 7-də təhlükəsizlik məmurları tərəfindən saxlanılıb. Amma Bayatın nədə ittiham olunduğu, həbsinin səbəbi və hansı həbsxanaya aparıldığı barədə yaxınlıqna məlumat verilmir.

Məktəblərdə qızların zəhərlənməsi isə ölkəni tamam qarışdırıb. Dünən İranın bir neçə universitetinin 326 müəllimi qız məktəblərinə kimyəvi hücumlarla bağlı bəyanat yayaraq bu halları pisləyib: “Bu, daxili və xarici təhlükəsizliyin qorunduğunu iddia edən, lakin milli təhlükəsizliyə qarşı aşkar təhdid qarşısında aylardır səssiz qalan və qabaqçılıq tədbirlər görməyən hökumət üçün çox utançverici bir hadisədir”.

Onlar hadisəni şagirdlərə qarşı bağışlanmaz cinayət adlandırır və Tehran hökumətinə xəbərdarlıq ediblər: “Övladlarının həyatının təhlükədə olmasından nigarən olan valideynlərin qəzəb və üsyanından qorxun və bu cinayətləri törədənlerin ifşa edilərək cəzalandırılmasını təmin edin”. Qeyd edək ki, son aylar İranın 300-ə yaxın məktəbində 7 mindən çox şagird zəhərlənib.

Ölkəyə qarşı beynəlxalq sanksiyaların tətbiqi ilə əlaqədar sosial problemlər də artmaqdadır. Artıq müxtəlif müəssisələr işçilərin aylıq əmək haqqını verməkdə çətinlik çəkir. Bu səbəbdən də etirazlar yaranır. Martin 9-da Güney Azərbaycanın Muğan bölgəsinin Parsabad şəhərində də işçilər etiraz aksiyası keçiriblər.

Aksiyada “Muğan Kənd Təsərrüfatı Şirkəti”nin işçiləri əmək haqlarının verilməməsindən narazılıqlarını bildiriblər. “Muğan Kənd Təsərrüfatı Şirkətinin işçilərinin səsinə eşidin” plakatlarnı qaldıran etirazçılar neçə aydır ki, əmək haqlarının verilməməsinə etiraz ediblər.

Bundan bir qədər əvvəl öncə Parsabadda pambıq sahəsində çalışan fermerlər də etiraz aksiyası keçirərək hökumətin onlara ödəməli olduğu vəsaiti ala bilmədiklərini bəyan etmişdilər.

Amma İran qadınlarının son aylarda göstərdikləri cəsarət beynəlxalq aləmdə yüksək qiymətləndirilib. Martin 8-də Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Ağ Evdə iranlı qadınlara “Madlen Olbrayt” Beynəlxalq Cəsarətli Qadın Mükafatlarının təqdimətmə mərasimi

verdiyini heç vaxt unutmayacağıq. Beynəlxalq ictimaiyyətdən İrana qarşı səylərimizi birləşdirməyi istəyirik”, – Qrinfild bildirib. Blinken isə iranlı qadınların bu mükafatı kollektiv şəkildə alan ilk qrup olduğunu deyib. Bununla yanaşı, ABŞ Prezidenti Co Bayden də Qadınlar Günü münasibətilə yaydığı bəyanatda Tehran rejiminin qadınların səsinə vəhşicəsinə boğduğunu qeyd edib.

ABŞ-ın Maliyyə Nazirliyi İran hökumətinə bağlı 39 quruma qarşı sanksiya tətbiq edib. Həmin qurumların gizli maliyyə şəbəkəsi və “kölgə bankçılıq” yaratmaqla İrana sanksiyalardan yayınmağa kömək etdikləri bildirilib. Bu siyahıda İranın “Xəlic-Fars Neft-Kimya Sənayesi Şirkəti” və “Trilins Neft-Kimya Şirkəti”nin də adı var. Nazirlik İranın pilotsuz təyyarə proqramı ilə bağlı 5 şirkət və bir fiziki şəxsə də sanksiya tətbiq etdiyini açıqlayıb. Bu şirkətlərin əksəriyyəti Çin və Honq-Konqda yerləşir və “Şahid-136” pilotsuz uçuş aparatlarının istehsalına kömək edirlər.

Paşa ƏMİRCANOV, “Xalq qəzeti”

Güney Azərbaycanda demokratik hərəkatın fəallərindən biri, 1945–1946-cı illərdə Təbrizdə qurulmuş Milli Hökumətin rəhbəri Seyid Cəfər Pişəverinin silahdaşlarından olmuş Xalq şairi Balas Azəroğlu xatirələrində 21 Azər hərəkatına geniş yer ayırmışdır. Həmin xatirələrdən bir parçanı təqdim edirik.

Ərdəbil 1945-ci ilin dekabr günlərində

1945-ci ilin payızı idi. Ərdəbil kəndlərində biçin qurtarmışdı, taxıl döyülür, xırmandan anbarlara daşınırdı. Kəndlilər öz taxılını xırmandan daşıyandan sonra kəndlərdəki Fırqa təşkilatı nümayəndələrinin göstərişi ilə ağanın taxılını anbara daşımaqdan boyun qaçırdılar. Ağanın kənddəki mübaşiri, hətta kəndxudalar da kəndliləri bu işə məcbur edə bilmədilər. Vəziyyəti belə gören bəzi ağalar kəndə jandarm göndərsələr də, bir nəticə vermədi. Kəndlərdə özbaşınalığa adət etmiş məmurlar kəndlilərin üstünə silah qaldıranda camaat jandamların silahını əlindən alır, özlərini kənddən qovurdular.

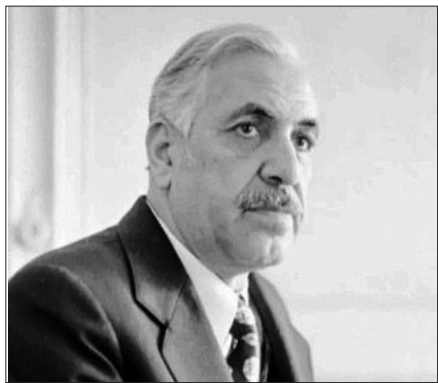
zarda rəisin qabağını kəsib uca səslə: “Etdiyin namussuz hərəketlərin cavabını al!”–deyib, onu güllə ilə vurub qaçıb.

Demək olar ki, hər gün ətraf kəndlərdən gələn həyəcanlı xəbərlər şəhəri vahimə içərisinə salmışdı. Meşkində, Biləsuvar, Germidə və ətraf kəndlərdə hər gün jandarm postlarının tərk-silah edilməsi xəbəri eşidilirdi. Bu silahlanmış kəndlilərə Ərdəbildən başqa Təbriz, Urmiyə, Zəncan, Sərab, Meşkinsəhr, Astara və s. şəhərlərdə, onların kəndlərində də rast gəlinirdi.

Bu zaman ölkədə silahlı dəstələri bir yere yığib “Fədai dəstələri” yaratmaq ən mühüm tapşırıqlarından idi. Bu fədai dəstələrinə hər yerdə Azərbaycanın adlı-sanlı, fədakar oğulları başçılıq edirdi. Ərdəbil fədailərinin başçısı Məcid

21 Azər hərəkatı xatirələrə

Balas AZƏROĞLU, Xalq şairi

Məhəmmədvişənd idi.

Məcid Məhəmmədvişəndin başçılığı ilə Ərdəbil fədailəri vilayətin Meşkinsəhr, Muğan, Biləsuvar, Germi, Nəmin jandarm postlarını tərk-silah edəndən sonra Ərdəbil şəhər jandamlarını tutdular. Dekabr ayında hadisələr elə sürətlə inkişaf etdi ki, az müddətdə şəhərin postları teleqraf, polis və dövlət idarələri də fədailərin əlinə keçdi. Təbrizdə qoşun fədailərə təslim olduqdan sonra bütün şəhərlərdəki, o cümlədən Ərdəbildəki qoşun hissələri də təslim oldu.

Yadımdadır ki, qoşun təslim olanda fırqa və fədai nümayəndələri qoşun hissələrində olan azərbaycanlı əsgər və zabitlərə müraciət edirdilər ki, qalıb fədailərlə birlikdə fəaliyyət göstərsinlər. Onlardan qalıb fədailərə qoşulanlar da oldu, çıxıb Tehrana gedənlər də. Beləliklə, ötən hər gün Güney Azərbaycanın qurtuluşu günü olan 21 Azərə yaxınlaşdırıldı...

Bu ayrılıq əbədi oldu...

1947-ci ilin baharında axşam hava qaralandan sonra mənimiz Təbrizdən Şimala hərəkat edəndə içimdə ilk dəfə ayrılığın kədərini duydum. Bu kədər hardan gəlirdi? Niyə birdən qəlbimə dolub onu sıxmağa başladım? Ölümün pəncəsindən, zindanın işgəncələrindən yaxa qurtarıb gətdiyim zaman bu nə kədərilmək idi?

Bəlkə, bu kədər ayrıldığım ailəmin, qoyub gətdiyim Təbrizin, itirdiyim azadlığın, şəhid olmuş dostlarımla, gələcəkdə xatirəyə dönəcək və xatırlanıdca mənə əzab verəcək günlərin ilk əlaməti idi? Bəlkə, 26 yaşında olan bir gəncin sonu olmayan tale səfərinin ilk qaranquşu idi bu kədər?

Nə isə... yanımdan ötən faytonun atlarının asfaltla dəyən nallarının səsi məni bu kədərdən ayırdı. Dönüb son dəfə arxada qalan, “dumanlı Təbriz”ə baxdım və qeyri-ixtiyari “Qaragilə” mahisinin ilk misralarını oxudum. Sonralar, illər keçəndən sonra Bakıda Şəmidə (Böyük şərqşünas Əli Şəmidə–red.) ilə görüşəndə o bu misraları yadıma salar, özü də kövrələr və məni də kövrəldərdi...

İran duzu, içində də “ağ büküm”...

Ötən əsrin 90-cı illərində İranla sərhədlərin təzə açılan dövrü idi. Güneydən həsrət körpüsünü aşıb gələn qohum-əqraba ilə görüşəndə göz yaşlarımızı saxlaya bilmirdik. Tanımadığımız güneyliləri də görəndə qucaqlayıb duz kimi yalayırıq. Duz dedim, İranla bağlı duz əhvalatı yadıma düşdü.

Hadisə belə olmuşdu. Tanımadığım bir güneyli mənə yaxınlaşıb həsrətdən, qardaşıqdan danışdı. Onun bu nisgili məni də kövrəltdi. Yüz ilin dostu-doğması hesab edib qulluğunda dayanmış. Sonrakı söhbətdən məlum oldu ki, bu taya həm ziyarət, həm də ticarət etmək üçün gəlib. İstəyir ki, mənim kimi etibarlı, həm də əli hər yere yetən bir adamla ortaqlıq ələsin. O vaxt rayonda rəhbərlikdə çalışırdım. Hiss elədim ki, məni elə bunun üçün gəlib tapıb.

Düşündüm ki, o taydan qardaşlıq qeyrəti ilə gəlib məni tapıbsa, bacardığım köməyi eləyim. Onda rayonda ərzaq qıtlığı olduğundan başladım bir-bir bu malların adını çəkməyə. Gülümsünüb dedi:

– Baba, bunlar xırda-mırda mallardır. Gəl, o taydan əməlli-başlı pul qazandıranaqları gətirək.

Mat-məəttl üzüne baxdım. Yene gülümsünüb yavaşca qulağıma pıçıldadı:

– Pul duz alverindədir.

Əvvəl fikirləşdim ki, duz nəməne maldır ki, onun adını qorxa-qorxa, pıçıldı ilə çəkir. Tanıdığımdundan bunu deyə bilməyib, soruşdum:

– Bu duz nə matah maldır ki, sən deyən gəliri gətirsin. Bir də bizdə ənbol və ən ucuz mal elə duzdu özünü.

Təzə dostum başladı xırdalamağa: – Adı duz alveridir, içərisində “ağ büküm”lər olacaq, bax o bütün nəslini

dolandırmağa bəs edər. Mən də öz payımı götürərəm.

Heyrətimdən donub qaldım, “Həs-rət körpüsü”nü aşıb gələn “qeyrətli dostumuz” butaylı qardaşlarına “ağ” xoşbəxtlik gətirmək üçün alışıb yanırı. Özümü ələ alıb dedim:

–Baba , məni hardan tanıyırsan və nə yerinə qoymusan?

Başladı o taydakı qohum-əqrəbamin adlarını uşaqdan böyüyə sadalamağa.

İrandan bu “ağ import” barədə təzə-təzə eşitmişdim, indiyə qədər “rafikim” məni də bu “import”a qoşub “xoşbəxt” etmək istəyirdi. Təzə tanışımam son sözü bu oldu:

–Baba, bizə nə duz lazımdır, nə də içindəki “ağ büküm”.

Sonradan İrandan bizə duz gətirilib-gətirilmədiyini bilmirəm, amma “ağ büküm”lərin “import”u barədə xəbərləri bu gün tez-tez eşidib-oxuyuruq.

Kamal NİKBİN

X Qlobal Bakı Forumu başa çatıb

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən X Qlobal Bakı Forumu martın 11-də başa çatıb. Forumun sonuncu günündə 4 panel iclası keçirilib.

8-ci panel iclası "AI kontekstində Qərbi Balkan regionu" mövzusunda həsr olunub. İclasın moderatoru Bosniya və Herseqovinanın sabiq Baş naziri Zlatko Laqumciya Balkan regionunun Qərbi Avropa tərəfindən dəstəkləndiyini qeyd edib və bu ölkələrin tezliklə AI-yə inteqrasiya ediləcəyinə ümid bəslədiyini bildirib.

Xorvatiyanın sabiq Prezidenti Kolinca Qrabar-Kitaroviç diqqətə çatdırıb ki, Qərbi Balkan regionu Qərbi Balkan regionu AI-nin bir parçasıdır. AI ölkələri qlobal miqyasda sülh yolu ilə birləşdirməlidir. Hazırda Ukraynada gedən müharibə AI-də təhlükəsizliyi və sabitliyi çox həssas bir məsələyə çevirib, digər ölkələrin ittifaqa qoşulmaq istəklərinə təhlükə yaradıb.

Bakıda olmaqdan və Forumda iştirak etməkdən çox şad olduğunu vurğulayan Çex Respublikasının sabiq Baş naziri Yan Fişer bu tədbirdə dünyanı maraqlandıran və narahat edən məsələlərin müzakirə olunduğunu deyib. O, Qərbi Balkan ölkələrinin Avropa-yə inteqrasiyasından danışib.

Bolqarıstanın sabiq Prezidenti Petar Stoyanov isə diqqətə çatdırıb ki, Qərbi Balkan dövlətləri Avropa İttifaqına (AI) üzvlüyə müharibələrdən uzaq olmaq və tərəqqi kimi baxır. Bölgənin AI-nin layiqli bir parçasına çevrilməsinin vacibliyini qeyd edən sabiq Prezident Ukraynanın İttifaqa daxil olmasının vacibliyini vurğulayıb.

Rumıniyanın sabiq Prezidenti Emil Konstantinesku Qlobal Bakı Forumunun əhəmiyyətini qeyd edərək, onun beynəlxalq problemlərin müzakirəsi

2015-2018-ci illərdə Mavrikinin Prezidenti olmuş Amina Qurib-Fakimin moderatorluğu ilə keçirilən "Afrikanın geostrateji əhəmiyyəti: perspektivlər və çağırışlar" mövzusunda iclasda hazırda ciddi problemlər yaşayan Afrika qitəsinin vəziyyəti müzakirə olunub, geostr-

teji əhəmiyyəti qeyd edilib. İnkişaf üçün böyük potensialı olan bu qitənin perspektivlərindən danışılıb.

Malavinin sabiq Prezidenti Coys Banda iqlim dəyişikliyinə, su çatışmazlığının törətdiyi fəsadlardan danışib. Bildirib ki, insanlar su qıtlığından əziyyət çəkirlər və ölkəsində qadınlar su daşımaq üçün xeyli yol qət etməli olurlar.

"Liberal International" təşkilatının prezidenti, Mərakeşin sabiq ətraf mühit

baş icraçı direktoru Ayşatü Mindaudü loba Bakı Forumunda ikinci dəfədir iştirak etdiyini deyib və təşkilatçılara təşəkkürünü bildirib.

Seneqalın sabiq Baş naziri Aminata Ture qitəsinin böhran vəziyyətində olmasından narahatlığını ifadə edib. Bildirib ki, Afrika kimi zəngin ehtiyatları və potensialı olan qitə susuzluq problemi yaşayır və aclıqdan əziyyət çəkir.

Forumun 11-ci olan "Gənclər danışıq-sın, biz dinləyək" mövzusunda panel

iclasa moderatorluğu 2005-2010-cu illərdə Ukraynanın birinci xanımı olmuş Katerina Yuşşenko və 2007-2011-ci illərdə Latviyanın Prezidenti olmuş Valdis Zatlerts idiblər.

X Qlobal Bakı Forumunun sonuncu panelinin gənclərə həsr edilməsindən məmnunluğunu bildiren Latviyanın sabiq Prezidenti bu tədbirin gələcəyə ümid bəxş etdiyi üçün xüsusi önəm daşdığını vurğulayıb. Katerina Yuşşenko isə əmin olduğunu bildirib ki, burada çıxış edən gələcəyin liderləri Bakıda öyrəndiklərini sonra karyeralarında tətbiq edəcəklər.

Panel iclasının gənc nəticələrini azərbaycanlı gənc fəal, Qarabağ haqqında kitabın müəllifi Vahid Əliyev təqdim edib. İctimai sektorla məşğul olduğunu deyən ukraynalı gənc fəal Lesa Unesko bildirib ki, Ukrayna müharibəsi ərzaq çatışmazlığına, enerji probleminə səbəb olub. Latviyadan olan tələbə Natalia Knipse müharibələrin insanlara və xalqlara vurduğu ziyanı danışıb.

Myanmadan olan gənc tədqiqatçı alim Talevir İslam diqqətə çatdırıb ki, onun ölkəsi də təcavüzə məruz qalıb. Rusiya-Ukrayna müharibəsinin törətdiyi fəsadlardan bəhs edən myanmalı gənc münəşşələrin və müharibələrin diplomatik yolla həll etməyin vacibliyini vurğulayıb. Gənc lider, "ASAN Könüllüləri" Təşkilatının sədri Emiliya Bayramova könüllülərin sülhün və əməkdaşlığın inkişafına verdiyi töhfələrdən danışdı. Tədbirdə çıxış edən digər gənclər mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşüb, təkliflərini səsləndiriblər.

Panel iclası çıxışlardan sonra müzakirələrlə davam edib. Nobel Sülh mükafatı laureatı Kailaş Satyartini Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində gənclərə

naziri, Mərakeşin İqlim Dəyişikliyi üzrə sabiq xüsusi nümayəndəsi Hakima El Haite Afrikanın ən çox zərər gören qitə olduğunu və müstəmləkəçiliyə məruz qaldığını qeyd edib: "Təəssüflənirik ki, qitəmizdə bu qədər zəngin ölkə kəsibliqdan və aclıqdan əziyyət çəkir. Afrika nəhayət inkişaf etmək, öz yerini tutmaq istəyir".

BMT-nin Baş katibinin Qərbi Afrika və Somali üzrə sabiq xüsusi nümayən-

dəsi Ahmedu Uld-Abdullah qonaqpərvərliyə və yüksək səviyyəli tədbirə görə təşkilatçılara təşəkkür edib. O bildirib: "Paytaxt Bakı çox təmiz və təhlükəsiz şəhərdir. Yaxınlarımızdan Azərbaycanı və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən X Qlobal Bakı Forumu başa çatıb.

Nigerin sabiq xarici işlər naziri, BMT-nin Kot d'İvuar üzrə sabiq xüsusi nümayəndəsi, "IPITI Consulting"ın hazırkı

bağlı panel müzakirələrin keçirilməsindən və gənclərin çıxışlarından məmnun qaldığını vurğulayıb.

Bununla da Azərbaycan Respublikası Prezidentinin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən X Qlobal Bakı Forumu başa çatıb.

AZƏRTAC

Milli Məclisin sədri Bəhreyyndə bir sıra ölkələrin parlament rəhbərləri ilə görüşüb

Bəhreyn Krallığında işgüzar səfərdə olan Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova martın 11-də bir sıra ölkələrin parlament rəhbərləri ilə görüşlər keçirib.

Parlamentin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə bildirilib ki, Malavi Milli Assambleyasının sədri Katrin Qotani Hara, Kot-d'İvuar Milli Assambleyasının sədri Adama Biktogo və Belarus Milli Məclisinin Respublika Şurasının sədr müavini Valeriy Belskiy ilə görüşlərdə ölkələrimiz və parlamentlərimiz arasında əməkdaşlıq haqqında müzakirələr aparılıb. Beynəlxalq təşkilatlarda əməkdaşlığın əhəmiyyətinin vurğulandığı görüşlərdə Parlamentlərarası İttifaq çərçivəsində dialoqun önəmi qeyd olunub.

Bu görüşlərin Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinin İkinci Konfransı ərəfəsində baş tutduğunu qeyd edən Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova bildirib ki, Azərbaycan hazırda Qoşulmama Hərəkatına uğurla sədrlik edir və bu platforma çərçivəsində ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın gücləndirilməsi, həmçinin beynəlxalq arenada öz ölkələrin maraqlarının müdafiəsi üçün ciddi səylər göstərir. O, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin mühüm qlobal təşəbbüsləri haqqında da məlumat verib.

Həmçinin qeyd olunub ki, Qoşulmama Hərəkatı həm də parlamentlərarası əlaqələrimizin inkişafı üçün platforma

rolunu oynaya bilər. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi Hərəkatın parlament ölçüsünü inkişaf etdirmək təşəbbüsü ilə çıxış edib və Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsi təsis edilib.

Eyni zamanda, bildirilib ki, 2021-ci ilin noyabrında Madriddə Parlament Şəbəkəsinin təsis, 2022-ci ilin iyun ayında isə Bakıda birinci konfransı keçirilib.

Sahibə Qafarova Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyi qələbədən sonra regionda yaranan reallıqlar, azad olunmuş ərazilərdə aparılan bərpa-yenidənqurma işləri, məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına geri qayıtması üçün görülən tədbirlər, Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanması istiqamətində atılan addımlar barədə məlumat verib.

Görüşlərdə Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrliyi, irəliləyən təşəbbüslərin əhəmiyyəti vurğulanıb. O cümlədən, Hərəkatın Parlament ölçüsünün yaradılması yüksək qiymətləndirilib. Həmçinin qarşılıqlı maraqlı doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

"Xalq qəzeti"

Hərbi hissədə xidmət və yaşayış şəraiti ilə tanışlıq

Martın 11-də - Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunlarının yaranmasının 31-ci ildönümü ərəfəsində Naxçıvan Daxili Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli Daxili Qoşunların Şərrur rayonu ərazisində yerləşən hərbi hissəsində xidmət və yaşayış şəraiti ilə tanış olub.

Hərbi hissə ilə tanışlıqdan sonra keçirilən tədbirdə əvvəlcə şəhidlərin və ulu öndər Heydər Əliyevin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının daxili işlər naziri polis polkovniki Süleyman Neymətov çıxış edərək Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri adından şəxsi heyəti Daxili Qoşunların yaranmasının 31-ci ildönümü münasibətilə təbrik edib.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli şəxsi heyəti "Heydər Əliyev lii" və Daxili Qoşunların yaranmasının 31-ci ildönümü münasibətilə təbrik edərək deyib ki, Daxili Qoşunların yaranması günü məhz ulu öndərimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Birinci Qarabağ müharibəsində həm şəhidlərimiz, eyni

zamanda qazilərimiz olub. Uzun müddət ərzində səbrlə, təmkinlə yürüdülmüş siyasət məhz ona xidmət edirdi ki, həm ordunun, həm də daxili qoşunların maddi-texniki bazası təkmilləşdirilsin və müasir standartlara uyğunlaşdırılsın. Ali Baş Komandan, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin bu sahəyə diqqəti Azərbaycan Ordusunun və Daxili Qoşunların inkişafına səbəb olub. Bunun nəticəsində Vətən müharibəsində düşməne layiqli cavab verildi. Əgər lazım olarsa, bundan sonra da rəşadətli övladlar yetişdirmiş bu torpaq və onun oğulları düşməne yerini göstərəcək.

Sonda hərbi hissənin əsgər yeməxanasında şəxsi heyətlə birlikdə nahar edilib.

Səbuhi HƏSƏNOV,
"Xalq qəzeti"

Antoni Blinken Orta Asiyaya niyə getmişdi?

ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinken Orta Asiya regionuna ilk səfərini etdi. İki günlük səfəri çərçivəsində cənab Blinken Qazaxıstan və Özbəkistan prezidentləri ilə görüşdü. Qazax lideri Qasım-Jomart Tokayevlə görüşündə Dövlət katibi ABŞ-ın Qazaxıstanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə bundan sonra dəstək verəcəyini açıqladı. Özbəkistanla münasibətlərə gəldikdə isə dövlət katibi bildirdi ki, iki ölkə arasında əlaqələr dinamik inkişaf edir. Siyasi şərhçilərin fikrincə, ABŞ Dövlət katibinin Orta Asiyaya səfəri Ukrayna müharibəsinin qızgın çağına düşür və rəsmi Vaşinqton istəyir ki, region ölkələri Rusiyaya tətbiq olunan sanksiyalara əməl edilməsinin vacibliyini unutmasınlar. Həmçinin bu respublikalar Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlanandan sonra qeyri-müəyyən vəziyyətə düşüblər. Dövlət katibi bu qeyri-müəyyənliyi mümkün qədər ABŞ-ın xeyrinə aradan qaldırmaq istəyir.

Fevralın 28-də Astanada xarici işlər nazirlərinin C5+1 formatında görüşü keçirildi. Xatırladaq ki, bu format 2015-ci ildə yaradılıb və regionun beş ölkəsini (Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Türkmənistan, Özbəkistan) və ABŞ-ı birləşdirir. Dövlət Departamenti-nin saytında bildirilir ki, platforma "Birləşmiş Ştatlarla tərəfdaşlıqda ümumi problemləri həll edən müstəqil, fırvan və təhlükəsiz Orta Asiyanın ümumi məqsədinə nail olmaq üçün" təşkil olunub. Format üç sahəni – iqtisadiyyat, enerji və ətraf mühitin qorunması və təhlükəsizlik sferasını əhatə edir. 2021-ci ildən indiyədək C5+1 çərçivəsində nazirlərin dörd görüşü keçirilib.

Səfər öncəsi keçirdiyi brifinqdə ABŞ Dövlət katibinin Cənubi və Orta Asiya məsələləri üzrə köməkçisi Donald Lu bildirdi ki, cənab Blinken Rusiyanın Ukraynada müharibəsinin ildönümü və bu ölkələrin iqtisadiyyatlarına və cəmiyyətlərinə edilən təzyiqlər fonunda regiona səfər edir: "Əsas məqsədimiz ABŞ-ın etibarlı tərəfdaş olduğunu və bu iqtisadiyyatların özleşdiyi çətinlikləri gördüyümüzü göstərməkdir". Cənab Lu problemlər arasında ərzaq və yananacağın yüksək qiymətlərini, işsizliyi, ixrac çətinliklərini, pandemiyanın fə-

sadlarını və Rusiyadan miqrant axınını göstərib.

Mütəxəssislərin fikrincə, əslində, C5+1 formatını yaratmaqla ABŞ qarşısına iki əsas oyunçunun – Çin və Rusiyanın zərərinə regionda təsirini gücləndirmək vəzifəsi qoyub. Xatırladaq ki, Ukraynada müharibənin başlanmasının ildönümündə BMT Baş Assambleyası savaşa son qoymağa çağıran və Rusiyadan qoşunlarını Ukraynadan çıxarmağı tələb edən qətnaməyə səs verib. Onu 141 ölkə qəbul edib, 7-si əleyhinə, 32-si bitərəf qalıb. Bitərəf qalanlar arasında C5+1 formatının iştirakçısı olan – Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Özbəkistan var. Türkmənistan isə səs verməyənlər arasında yer alıb. Belə bir vəziyyətin Vaşinqtonu nə qədər narahat etdiyini və dövlət katibinin də bitərəf qalan Orta Asiya dövlətlərinin mövqeyinə təsir göstərməyə çalışacağı sualına cavab verən cənab Lu bildirdi ki, bu ölkələrin Rusiya ilə münasibətlərinin uzun və mürekkəb tarixi var: "Düşünmürəm ki, bu münasibətlərə tezliklə son qoyalar. Amma biz onlarla dialoq aparırıq ki, bu məsələdə hansı rol oynaya bilərlər".

Region ölkələrinin Qərbə yaxınlaşmaq məsələsində çox ehtiyatlı davran-

dıqları heç kəsə sirr deyil. AFP agentliyinin beş ölkədən birinin diplomatına istinadən verdiyi xəbərə görə, Vaşinqtonla yaxınlaşmaqda region dövlətləri "Rusiyanı tənqibə çəkmək" üçün "çox ehtiyatlı" yanaşmaya riayət edirlər. Cənab Blinkenlə görüşdə də C5+1 formatının üzvləri kifayət qədər diplomatik bəyanatlar səsləndiriblər. Məsələn, Qazaxıstanın Xarici işlər naziri Muxtar Tleuberdi bildirdi ki, "hazırda biz Rusiyadan heç bir risk, təhlükə görmürük və hiss etmirik". Nazir xatırladı ki, Qazaxıstan AİB-nin, KTMT-nin, MDB-nin üzvüdür və Rusiya ilə, o cümlədən bu çoxtərəfli strukturlar çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyət göstərir. Cənab Tleuberdinin sözlərinə görə, Astana bundan sonra da çoxvektorlu siyasətə sadıq qalmaq niyyətindədir. Real vəziyyəti gözəl anlayan ABŞ diplomati da qazax həmkarı ilə görüşündə bildirdi ki, Birləşmiş Ştatlar Qazaxıstanın suverenliyini, müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir və bunun gəlişi gözəl söz olmadığını diqqətə çatdırıb.

Mətbuat konfransında Antoni Blinkendən Ukrayna müharibəsinin Orta Asiyaya və xüsusən də Qazaxıstana yayılma ehtimalını necə qiymətləndirdiyi soruşulub. Dövlət katibi deyib ki, "Bu, təkəcə Ukraynaya qarşı təcavüz deyil, bu, BMT Nizamnaməsinin əsas prinsiplərinə qarşı təcavüzdür". O qeyd edib ki, bu prinsiplər bütün dünyada, o cümlədən Orta Asiyada sülhün və sabitliyin qorunmasına yönəlib: "Ona görə də bütün ölkələrin birləşməsi və təkəcə Ukraynanı qorumaq üçün deyil, həm də bu prinsipləri qorumaq üçün Rusiyanın təcavüzünə qarşı çıxması çox vacibdir. Əks halda bəzi ölkələr Rusiyaya baxıb düşünə bilər: "Rusiya bunu bacarırsa, biz də bacarıq". Ona görə də, biz Rusiyanın təcavüzünü dayandırmaq üçün hər şeyi etməliyik".

Əlbəttə, ABŞ Dövlət katibi də gözəl bilir ki, coğrafi və geosiyasi şəraitə görə Orta Asiya ölkələrinin Qərbə sürətlə yaxınlaşması baş verməyəcək. Ukrayna müharibəsindən əvvəl ABŞ Orta Asiya ölkələrini Rusiyadan uzaqlaşdırmaq üçün cəhd göstərmişdi. İki il əvvəl Dövlət Departamenti-nin bir çox nümayəndəsi bu məqsədlə Qazaxıstana gəlmişdi. O zaman gündəlikdə yeni regionun – Böyük Orta Asiyanın əsasını təşkil edəcək Orta və Cənubi Asiya arasında yaxınlaşma ideyası var idi. 2021-ci ilin avqustuna qədər bu proses Əfqanıstanda vəziyyətin pisləşməsi ilə bağlı olmuşdu. İndi sual ondan ibarətdir ki, Orta Asiya ölkələri Rusiyaya qarşı sanksiya siyasətinə qoşulsunlar və ya ən azından bu sanksiyalardan yan keçməsinə kömək etməsinlər.

S.ELAY,
"Xalq qəzeti"

Ermənistandan KTMT-yə növbəti hörmətsizlik

İrəvanın namizəd verməkdən imtinası nəyə hesablanıb?

Ermənistan üzvü olduğu Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının baş katibinin müavini postuna öz namizədini müəyyənləşdirməkdən imtina edib. Ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Vaan Hunanyan rotasiya qaydasına uyğun olaraq, nəzərdə tutulmuş prosedurun yerinə yetirilməyəcəyini təsdiqləyib. Qeyd edək ki, buna qədər də bir sıra erməni teleqram kanalları belə bir qərarın çıxarılacağına dair məlumat yaymışdılar. Hunanyanın təsdiqi həmin məlumatların doğruluğunu sübuta yetirdi.

Bəli, KTMT-dəki məsul vəzifədən imtina Ermənistanın Rusiya ilə yollarını ayırmaq istiqamətindəki növbəti addımıdır. Axi, qurumdakı başlıca söz sahibi Rusiyadır. Deməli, İrəvanın hazırkı qərarı Ermənistanın Kremlin orbitindən çıxmaq istiqamətindəki söylərinin KTMT fəzasının aktivliyinin göstəricisidir.

Onu da diqqətə çatdırmaq ki, Ermənistan buna qədər də KTMT müstəvisində Rusiya ilə ziddiyyətlərə getmişdi. Məsələn, rəsmi İrəvan bir müddət öncə qurumun Ermənistanda keçirilməli olan ənənəvi hərbi təlimindən imtina etmişdi. İmtina üçün kifayət qədər aşağılayıcı ton seçilmişdi. Həm baş nazir Paşinyan, həm də spiker Alen Simonyan qərarı təxminən belə əsaslandırmışdılar: Gələcəklər sərhəd yaxınlığında təlim keçirib gedəcəklər, buna qarşılıq Azərbaycan və Türkiyə aktivləşəcək və Ermənistan çətin duruma düşəcək.

Bəli, İrəvanın yanaşması, açıq-aşkar, KTMT-nin, daha doğrusu, Rusiyanın heçə sayılmasıdır. Paşinyan administrasiyası haqqında söz açdığımız təlimə etiraz qərarından əvvəl də analoji addım atmışdı. Yada salmaq ki, ötən ilin noyabrında KTMT-nin İrəvanda sammiti keçirilirdi. Toplantıda quruma üzv ölkələrin liderləri də iştirak edirdilər. Hətta Rusiya Prezidenti Vladimir Putin

özünü belə tədbirə təşrif buyurmuşdu.

Belə demək mümkünsə, KTMT-nin ağır çəkilişlərinin Ermənistan paytaxtında olması rəsmi İrəvana sanki jest idi. Ancaq Paşinyanın Putinin bu jestindən nəticə çıxarmayacağı hələ tədbirdən əvvəl məlum idi. Belə ki, Ermənistan iqtidarı Ermənistan bir neçə gün qalmış İrəvan küçələrində anti-Rusiya nümayişləri təşkil etmişdi. Həmin nümayişlərdə Moskva əleyhinə sərt bəyanatlar, hətta, təhqirlər belə səslənmişdi. Bu, azmış kimi, nümayişçilər Gümrüdəki Rusiya hərbi bazasının ölkədən çıxarılmasını tələb etmişdilər.

Ümumən, KTMT-nin İrəvan sammiti əsnasında baş verənlər Paşinyanın anti-Rusiya teatrının növbəti tamaşa meydanı kimi yadda qalmışdı. Bilavasitə toplantının özünə gəldikdə isə erməni baş nazir qurumun üzvlərindən Azərbaycanı təcavüzkar kimi qiymətləndirməyi, ötən ilin sentyabrında baş vermiş sərhəd toqquşmasına siyasi qiymət verməyi tələb etmişdi. Əlbəttə, bu istəyinə nail ola bilməyəcəyi ona yaxşı məlum idi. Paşinyan, öz ələmində, Rusiyanı

fakt qarşısında qoyduğunu düşünmüşdü.

Qeyd edək ki, Paşinyan KTMT müstəvisində təzadı fikirləri ilə də diqqət çəkmişdi. Doğrudur, o, ötən ilin sentyabrında Azərbaycanla Ermənistan arasında hərbi toqquşma baş verdikdə, dərhal KTMT-ni köməyə, yeni hərbi müdaxiləyə çağırırmışdı. Ara sakitləşdikdən sonra isə qurumun müşahidə missiyasından imtina etmişdi. Paralel olaraq Avropa İttifaqının mülki missiyasını bölgəyə dəvət etmək istiqamətində iş aparılmışdı.

Bütün bunlar, eləcə də, Ermənistanın rotasiya qaydasında KTMT-nin baş katibinin müavini postuna namizəd verməkdən imtinası, heç şübhəsiz, ölkənin Rusiyadan tamamilə qopmaq arzusunun növbəti bariz göstəricisidir. Hələlik, buna qarşılıq Moskvanın edə biləcəyi heç nə yoxdur. Belə getsə, Ermənistan hakimiyyəti KTMT-dən də çıxı bilər. Proseslər də bilavasitə ona doğru gedir.

Ə.RÜSTƏMOV,
"Xalq qəzeti"

2020-ci ilin payızında Azərbaycan xalqının igid əsgər və zabitlərinin Qarabağın azad edilməsi uğrunda göstərdiyi qeyri-adi şücaətlər dünya ictimaiyyətinin diqqətini bu gün də özünə cəlb edir. Bu mövzuda global mediada, o cümlədən Ukrayna KİV-də çox sayda xəbər, şərh və məqalələr dərc olunur.

Bu yazıların əsas məzhi budur ki, ölkəmiz Prezident İlham Əliyevin müdrik liderliyi ilə Cənubi Qafqaz regionunda yeni reallıqlar yarada bilib. Azərbaycan dünyada yeganə ölkədir ki, son yetmiş ildə öz gücü ilə torpaqlarını azad etməyə nail olub. İşğala məruz qalan bir çox ölkələr, eləcə də Ukrayna xalqı Azərbaycanın uğurunu öyrənməyə və təkrar etməyə çalışır.

rabəğdəki tammiqyaslı müharibə bölgənin bütün ölkələrinə, o cümlədən Ukraynaya müsbət təsir göstərir. Ukrayna dövləti və xalqı Azərbaycan kimi, bütün qüvvələrini səfərbər edərək işğal altına düşmüş ərazilərini azad etmək uğrunda qətiyyətli mücadiləyə başlamalıdır.

Yeri gəlmişkən, 2022-ci ilin 24 fevralında Rusiya Ukraynaya qarşı ge-

Cənubi Qafqaz mövzusu Ukrayna mediasında

*Azərbaycanın müharibədəki uğuru
bu ölkəni qələbəyə ruhlandırır*

Bu səbəbdən Ukrayna mediasında Azərbaycanla diqqət böyükdür. Ukraynalı jurnalistlər belə bir fikir səsləndirirlər ki, Azərbaycan dövləti qarşısında duran çətin və şəərəfli vəzifəni uğurla yerinə yetirdiyi kimi, bu gün rəsmi Bakı böyük uğurla bölgədə sülhün əldə olunması naminə prinsipial və qətiyyətli siyasət yürüdü.

Bu məqamda Ukrayna mediasının yaxın tarixinə, təxminən iki il yarım bundan əvvələ retro səyahət etmək istərdik. İkinci Qarabağ müharibəsinin başa çatmasına 5-6 gün qalmış "Kavkazskiy uzal" ("Qafqaz düyünü" – müəllif) saytında 2020-ci il noyabrın 3-də "Dünya KİV-i İkinci Qarabağ müharibəsi haqqında" sərlövhəli material yayımlanıb. Yazı həmin il sentyabrın 20-dən oktyabrın 20-dək olan dövrdə Qarabağ münaqişəsinin işıqlandırılması xüsusiyyətləri barədə "Lexis News" analitik mərkəzi tərəfindən hazırlanıb. Məqalədə müharibə ilə bağlı dünya mediasında yayımlanmış yazılar təhlil edilir. Sərhədə qeyd olunur ki, Cənubi Qafqazda 44 günlük savaş dönməndə Ukrayna mediası Azərbaycanın ədalətli və prinsipial mövqeyini birmənalı olaraq dəstəkləyib.

2021-ci il noyabrın 10-da, yeni müharibənin başa çatmasının birinci ildönümündə "Qolos Ukraini" ("Ukraynanın səsi") qəzeti Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsindəki tarixi zəfəri haqqında məqalə dərc edib. Yazıda diqqəti cəlb edən üç məqam xüsusilə önəmlidir. Əvvəla, İkinci Qarabağ müharibəsi postsovet məkanında işğala məruz qalan bir ölkənin ərazi bütövlüyünü təmin edən ilk presedent kimi dəyərləndirilir. İkinci, Azərbaycan xalqının şanlı Vətən müharibəsində göstərdiyi nümunə ukraynalıları ruhlandırır. Nəhayət, üçüncü məqam budur ki, Azərbaycanın qələbəsi diplomatik, hərbi, iqtisadi, informasiya və digər səylərin digünlü əlaqələndirilməsinin nəticəsidir.

Qeyd edək ki, "Yevropeyskaya pravda" Ukraynanın populyar internet-nəşrlərindəndir. Burada təqdim olunan materiallar əsasən Avropa dövlətləri, NATO-nun rəsmi Kiyevlə hərtərəfli əlaqələri, Ukraynada son illər aparılan islahatları əks etdirir. Nəqr 2020-ci il oktyabrın 1-də, yeni İkinci Qarabağ müharibəsinin dördüncü gündəndə Yuri Pançenko və Sergey Sidorenkonun birlikdə hazırladıqları "Donbasa oxşamayan Qarabağ: Qafqazda yeni müharibə haqqında suallara səkkiz cavab" sərlövhəli geniş həcmli məqalə yayımlayıb.

Yazıda qeyd edilir ki, Dağlıq Qa-

nişmiqyaslı hücumla başladı. Bu hadisədən sonra Ukrayna mediasında Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda Qarabağ müharibəsinin "dərsləri" nə maraqlı daha da artdı. "Yevropeyskaya pravda"-nın redaktoru qəzetin 2022-ci il 28 mart tarixli nömrəsində "Rusiyanın Ukraynada müharibəsi fonunda Qarabağda Azərbaycan təşəbbüsü necə ələ alır?" sərlövhəli materialı yayımlandı.

Yuri Pançenkonun 2022-ci il iyulun 19-da "Yevropeyskaya pravda"-nın internet nəşrinə yer alan "Qafqazı Kremlin məğlubiyyətinə hazırlayırlar: ABŞ və Aİ RF-nin təsirindən xilas olmaq üçün Ermənistanla necə kömək edirlər?" adlı məqaləsində isə qeyd edilir ki, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında imzalanmış miqyaslı enerji sazişi, Mərkəzi Keşfiyyat İdarəsi rəhbərinin, bir neçə gün sonra isə Rusiya Xarici Keşfiyyat İdarəsi başçısının Yerevana səfərləri, Ermənistan və Azərbaycan arasında ilk dəfə vətəndaşsız aparılan danışıqlar-bütün bu yeniliklər özündə yalnız bir amili birləşdirir: Cənubi Qafqaz yenidən Rusiya Federasiyası ilə Azərbaycanın mənafeələrinin toqquşduğu meydana çevrilir. Müəllif demişkən "hətta demək olar ki, Qərb miqyaslı təzyiq göstərməyə başlamışdır. Məqsəd Rusiya Federasiyasının bu bölgədən sıxışdırıb çıxarmaqdır".

Başqa bir mətbuat orqanı – "Ukrainskaya Pravda" qəzetində 2022-ci il avqustun 3-də "Dağlıq Qarabağda yeni gərginlik: hər iki tərəfdən həlak olanlar və yaralananlar haqqında məlumat verirlər" sərlövhəsi ilə dərc edilən materialda Rusiya sülhməram-larının nəzarətində olan ərazilərdə baş verən toqquşmalardan söhbət açılır. Bu faktlar bir daha sübut edir ki, Ukrayna mediası Cənubi Qafqazda cərəyan edən gərgin prosesləri daim diqqət mərkəzində saxlamağa çalışır.

Ötən ilin sonları və bu ilin əvvəllərindən başlayaraq Ukrayna KİV-inə Ermənistan-Azərbaycan arasında sülh danışıqlarının aparılması və bu prosessə müəyyən qüvvələrin destruktiv təsir göstərməyə çalışmasına baxmayaraq, rəsmi Bakının qətiyyətli mövqeyi geniş işıqlandırılır. Bu sahədə yuxarıda adlarını çəkdiyimiz KİV-lə yanaşı, Ukraynanın "Ukrilife.tv", "Politeka" internet televiziya-ları, UNIAN agentliyi xüsusilə fərqlənir.

Ceyran CƏFƏRLİ,
BDU-nun Beynəlxalq jurnalistika və informasiya siyasəti kafedrasının magistrantu

Kibertəhlükələrdən necə qorunmaq olar?

Matbuat Şurasında keçirilən müzakirənin iştirakçıları çıxış yolunu maarifləndirmədə görürlər

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının (İKT) sürətli inkişafı özü ilə bir sıra problemlər də gətirib. Xüsusilə də informasiyanın ölçətilməsi asanlaşdırır yeni texnologiyalar virtual aləmdə təhlükəsizlik problemlərini də aktuallaşdırıb. Bu mənada heç bir ölkənin kiberhücumlardan sığortanmadığı dövrdə media sektorunun da üzərinə müəyyən öhdəliklər düşür. Martın 10-da Matbuat Şurasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Xidmətinin birgə təşəbbüsü ilə “Kütləvi informasiya vasitələrinin kibertəhlükəsizlik problemləri” mövzusunda keçirilən “dəyirmi masa”-da məsələ ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı və problemin həlli istiqamətində dövlət-media əməkdaşlığının gücləndirilməsinin zəruriliyi diqqətə çatdırıldı.

Ümumiyyətlə, kiberhücumlar kompüter sistemlərinə icazəsiz giriş əldə etmək və məlumatları oğurlamaq, dəyişdirmək və ya məhv etmək cəhdləridir. Kiberhücumun təsirləri uzun illər davam edə bilər ki, bu da bir sıra ciddi fəsadlara yol açar. Buraya nüfuzun zədələnməsi, təşkilatın fəaliyyətinin pozulması, məxfi məlumatların və ya strateji əhəmiyyət kəsb edən digər aktivlərin itirilməsi ilə bağlı amillər aid ola bilər.

Amma, son zamanlar media subyektləri də mütəmadi olaraq kiberhücumlara məruz qalır. Son belə hücum martın əvvəlində qeydə alındı. Belə ki, Müsavat TV və Səs TV haker hücumlarına məruz qalmışdı. Məlumatlara görə, bu media orqanlarının email-ləri ələ keçirilmiş və bazaları silinmişdi. O zaman Matbuat Şurası da ölkəmizin digər aparıcı kütləvi informasiya vasitələrinin də oxşar xoşagəlməz əqibətlə üzləşəcəyi ehtimalının yaranmasından narahatlığını bildirmişdi. Bu baxımdan dünən Matbuat Şurasının inzibati binasında keçirilən “dəyirmi masa”-da öz aktuallığı ilə diqqət çəkirdi.

Matbuat Şurası İdarə Heyətinin sədri Rəşad Məcid belə bir görüşün keçirilməsinin əhəmiyyətindən danışıq, müzakirə olunan mövzuların “dəyirmi masa” iştirakçıları üçün faydalı olacağına əminliyini bildirdi. R.Məcid çıxışında Müsavat TV və Səs TV media subyektlərinə edilən kiberhücumları xatırlatdı və kibertəhlükəsizlik məsələlərində diqqət ayırmağın vacibliyini bildirdi. Onun sözlərinə görə, informasiya mü-

haribəsinin davam etdiyi bir dövrdə media nümayəndələrinin kibertəhlükəsizliklə bağlı zəruri tövsiyələrə ehtiyacları var. Eyni zamanda, R.Məcid, həmçinin vurğuladı ki, kibertəhlükəsizliklə bağlı maarifləndirmə işində media subyektləri də müvafiq dövlət qurumları ilə sıx əməkdaşlıq edə bilər. Qeyd etdi ki, müvafiq dövlət qurumları ilə birlikdə onlayn media subyektinin məsul şəxslərinə informasiya təhlükəsizliyi ilə bağlı təlimlərin keçirilməsi məsələsi gündəmədir.

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Xidmətinin (ETX) rəisi vəzifəsini icra edən, rəis müavini Samir Rəsulov bildirdi ki, kibertəhlükəsizlik həyatımızın bir hissəsinə çevrilmişdir və demək olar ki, hər gün müxtəlif kibertəhlükələrlə qarşılaşırıq. S.Rəsulov maraqlı statistikanı da açıqladı. Onun sözlərinə görə, araşdırmalar göstərir ki, kiberhücumların 60 faizinin uğurlu olmasından insan səhvəmə nəşir dayanır. Yeni, şəxsin kibertəhlükəsizlik savadı kiberhücumların qarşısının alınmasında əsas rol oynayır. S.Rəsulov çıxış yolunu ki, kibertəhlükəsizliklə bağlı maarifləndirmə işinin mütəmadi olaraq aparılmasında gördüyünü açıqladı.

Bundan başqa, rəis müavini xüsusilə vurğuladı ki, media subyekti rəhbərləri də kibertəhlükəsizliklə bağlı maariflənməlidirlər: “İnformasiya və kibertəhlükəsizliklə bağlı ilk növbədə onlayn media subyektlərinin rəhbərləri maarifləndirilməlidir. Çünki onlar işçilərdən nəyi tələb etmək lazımdır.

ğunu bilməlidir”. O, həmçinin ETX-nin bununla bağlı onlayn media subyektlərinə metodik dəstək göstərdiyini və maarifləndirmə işinə hazır olduğunu vurğuladı: “Bunun nəticəsində media nümayəndələri kibertəhdidlərə qarşı mübarizədə kiberqigiyəna qaydalarını biləcək”. S.Rəsulov bir sıra media resurslarında kibertəhlükəsizliklə bağlı zəifliklərin aşkarlandığını da dedi. Onun sözlərinə görə, hər gün müxtəlif kiberhücumlarla rastlaşırlar: “Biz monitorinq aparmışıq, bir sıra media veb resurslarında zəifliklər aşkar etmişik və dəfələrlə onlara bu barədə məlumat vermişik. Təəssüflər olsun ki, bəzi media qurumlarında hələ də vebzəifliklər mövcuddur”.

Medianın İnkişafı Agentliyində Media subyektləri və jurnalistlərlə iş şöbəsinin müdiri Natiq Məmmədli isə çıxışında bildirdi ki, rəqəmsallaşma medianın inkişafına töhfə verməklə yanaşı, müəyyən riskləri yaradıb. Təkcə 44 günlük müharibə dövründə 2600 kiberhücum olmuşdu. Buna görə də, mediada təhlükəsizlik məsələlərinin həlli vacibdir. N.Məmmədli media subyektlərinin data serverlərinin Azərbaycana gətirilməsinin və onların etibarlı mühafizəsinin təşkilinin də əhəmiyyətli olduğunu diqqətə çatdırdı: “Rəqəmsallaşma mühiti media üçün ciddi stimuldur. Biz son zamanlar ənənəvi və yeni media anlayışı ilə yanaşı, keyfiyyətli media sözündən istifadə edirik”. N.Məmmədli media savadlılığı ilə yanaşı, rəqəmsal savadlılığın da artırılmasının və bu işin sistemli şəkildə aparılmasının əhəmiyyətli olduğunu vurğuladı.

“Yeni Müsavat” Media Qrupunun rəhbəri Rauf Arıfoğlu dedi ki, informasiya müharibəsi davam edir: “Sahədə müharibə dayanıb, amma infosektorda müharibə gedir və bu müharibə heç bir zaman dayanmayacaq”. O, kibertəhdidlərdən yetərincə qorunmadığımızı da diqqətə çatdırdı. Bugünlərdə “TV Musavat”ın kiberhücumu məruz qaldığını xatırladan R.Arıfoğlu xüsusilə vurğuladı ki, bu hücum zamanı dövlətin mədəni və informativ dəstəyini hiss etdilər. Bununla yanaşı, o bildirdi ki, ister fərdi, istərsə də media komponentlərinə, bütövlükdə, ölkənin informasiya sektoruna kənardan zərbələr hər zaman olacaq. Buna görə də media qurumları da, dövlətin müvafiq strukturları da məsələyə daimi hücum rejimində yanaşmalıdır.

Sonda ETX-nin rəis müavini Samir Rəsulov toplantıda səsləndirilən sualları cavablandırdı.

Səbuhi MƏMMƏDOV,
“Xalq qəzeti”

Abbasqulu Nəcəfzadə – musiqiçi və musiqişünas

Esqdir ol nəşeyi-kamil kim, ondandır müdam, Meydə təşviri-hərərət, neydə təsiri-səda.

Ustad Füzulinin bu beytdə nə demək istədiyi gün kimi aşkardır. Şair heç bir təsir aktının səbəbsiz olmadığını vurğulayır, mey və ney kəlmələrindən ibarət olan daxili qafiyələr bir həqiqəti isbatlamaq üçündür: neyin avazı ona görə təsirlidir ki, eşqdən qidalanı, onu dilə gətirən eşqdır.

Milli nəfəs alətləri üzrə ifaçılıqla kifayətlənməyib bu sahədə elmi tədqiqatlar aparmış, musiqi tariximizin qatı açılmayan səhifələrini üzə çıxarmış sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, professor Abbasqulu Nəcəfzadə haqqında düşüncələrimi yazmaq istəyəndə Füzulinin məhz bu mızmarları kəməyimə gəldi. Düşünürəm ki, Abbasqulu müəllimin ifaçılıq və elmi fəaliyyətində ardıcıl uğurları şərtləndirən başlıca amil məhz eşqdır – seçdiyi sənətə, məşğul olduğu işə sonsuz sevgisi onu həmişə seçilənlərdən edib. Onu fədakarısına elmi axtarışlara sövq edən də hər zaman öyrənmək, öz sahəsinə yeniliklər qazandırmaq ehtirası olub.

Sənət məhz insana Allahdan keçən bir xassədir. Yaratmaq xassəsi. İnsan nə yaradıbsa, beşəriyyəti xilas etməkdən ötrü yaradıb. Abbasqulu Nəcəfzadə uzun illərdir ki, nəfəs alətlərini öz nəfəsi ilə yeniləməklə məşğuldur. Nə qədər unudulmuş çalğı alətlərini bərpa edib, haqqında bilgilər verib, əyani şəkildə bu alətləri dilləndirib, onların “dilini” açıb, bu alətlərin hansı əsrlərdə, hansı şəraitdə yaranmasıyla bağlı araşdırmalar aparıb, dərsliklər yazıb. “Azərbaycan çalğı alətlərinin izahlı lüğəti” məhz onun yorulmaz, gərgin fəaliyyətinin nəticəsi olaraq meydana çıxmışdır.

Abbasqulu Nəcəfzadə elmə yeniliklər gətirən bir tədqiqatçıdır. Onun “Cəfər Cəbbarlinin nəğməli dünyası” monoqrafiyası böyük dramaturqun musiqi ilə bağlı yaradıcılığına ilk dəfə ayna tutur, indiye qədərki bir sıra yanlışlıqlara aydınlıq gətirir. Bu əsər Cəbbarlışünaslar üçün əvəzsiz mənbə kimi son dərəcə qiymətli-dir. Yeri gəlmişkən, onu da qeyd edərk ki, Cəfər Cəbbarlıdakı dərinliklərə, yaradıcılığın müxtəlif istiqamətlərinə gedən yolları öyrəndikcə bu böyük şəxsiyyətin yaradıcı dühası bütün parametrləriylə

aydınlığa çıxır. Bu mənada Abbasqulu Nəcəfzadənin Cəfər Cəbbarlı yaradıcılığının bu öyrənilməmiş sahəsinə mü-raciət etməsi Cəbbarlışünaslıqda yeni bir səhifə açır. Ümumiyyətlə, onun elmi araşdırmaları, monoqrafiyaları humanitar elmlər üçün, xüsusilə musiqişünaslıq üçün yeni perspektivlər açır. O, muğam ifaçılığı metodologiyasında, musiqi nəzəriyyəsi sisteminə müəyyən yeniliklər yaratmış alimdir.

Elə insanlar var ki, onlar daxili enerjini maddi nemətlərdən almır. Onlara güc və enerji kainatın hansısa uzaq boşluğundakı bir nöqtədən, ilahi qatdan gəlir. Bu qəbil insanlar həyatını qurban verdiyi ideyalar uğrunda ömrü boyu çarpışır, mənsub olduğu xalqın tarixində iz qoymağa çalışır. Əsl sənət adamlarının hər birinin bəxtində bu fədakarlıq var. Onlar tarixi həqiqətə ləkə düşməsinə dözmürlər, milli yaddaşın qorunması üçün idrakları, zəkaları ilə səfərbər olurlar. Abbasqulu müəllimdən bu milli təəssübkeşlik əsəb damarı kimi daim oyaqdır.

Abbasqulu Nəcəfzadəni çox-çox illərdir ki, tanıyıram. Əlbəttə, televiziya ekranlarından, elmi əsərlərindən, səhnələrdən... Yeni xalqımızın sevimli sənətkarı olaraq onu mən də böyük əksəriyyətin tanıdığı kimi – qiyabi tanıyırdım. Şəxsi tanışlığımızı qısa tarixçəsini yazsam, düşünürəm ki, oxucular üçün də maraqlı olar. Sənət dostlarımızdan biri haqqında yazı yazmışdım və mətbuatda çap olunmuşdu. Onu da qeyd edirəm ki, mən jurnalist peşəsindən irəli gələn maraqla muğam sənətimizin bir sıra korifeyləri haqqında ara-sıra portret yazırlar yazıram. Bu da uzun illər mətbuat sahəsində mədəniyyət yazarı olmağımdan irəli gəlir. O yazı kaman ifaçısı haqqında olduğundan kamançanın tarixinə qısa bir ekskurs etmişdim və orada Nizami, Xaqani yaradıcılığından da sitatlər gətirmişdim. Aradan uzun müddət keçmişdi. Həmin yazı Abbasqulu müəllimin rastına çıxıb, yazını oxuyub və mənə sosial şəbəkə üzərindən bir neçə sual ünvanlamışdı. Əlbəttə, bir yazıçının tədqiqatçı alimin haqlı suallarını cavablandırması o qədər də asan iş deyildi. Münasibətimiz o zamandan ya-

randı və həтта belə bir dəyərli sənətkarın, tədqiqatçının yazıma maraqa göstərməsi mənə sevindirmişdi.

Bir dəfə də mənim başqa bir yazımdakı kiçik nüanslardan birylə bağlı fikir mübadiləmiz oldu. Bu məqamları yazmağa da bilərdim, amma xatırlatmağı vacib sayıram. Ona görə ki, mən bu fikiri mübadilələrində Abbasqulu müəllimin elmi həqiqətə, tarixi fakta nə qədər sadıq olduğunu, bu kimi məsələlərdə necə prinsipial, güzəştisiz, obyektiv yanaşma sergilədiyinin şahidi oldum. Hər alim elmi həqiqəti sona qədər müdafiə edə bilmir və bəzən müəyyən yanlışlıqlara da yol verir. Abbasqulu müəllim elmi həqiqətə, tarixi fakta vicdan işi kimi baxan sənətşünaslarımızdandır.

Mən onunda dostluğumdan qürur duyuram. Fərqli sahələrin adamı olsaq da, hesab edirəm ki, mən də ondan nələrisə öyrənirəm. Bir-birimizin yaradıcılığına həmişə hörmətlə, sayğıyla yanaşmışıq və onun ağayanağı, alicənablığı, ziyalı mədəniyyəti və səmimiyyəti mənim üçün örnəkdir.

Kənan HACI

Əsasını ulu öndər Heydər Əliyevin qoyduğu müstəqil mətbuatın təməl prinsipləri bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlət başçımızın imzası ilə Milli Məclisə təqdim olunan və bugünlərdə plenar iclasda təsdiqlənən “Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” qanun layihəsi media subyektlərinin vergidən azad olunması ilə bağlı müddəaları özündə ehtiva edir. Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi barədə məlumat verərək dedi ki, bu, medianın inkişafı yönündə atılan növbəti addımlardan biridir. Onun sözlərinə görə, ölkəmizdə medianın inkişafı, maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, jurnalistlərinin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması daim dövlətimizin diqqət mərkəzində saxladığı prioritet sahələrdəndir.

Medianın maddi bazası möhkəmləndirilir

“Bu sənəd media subyektlərinə ən çox güzəşt tətbiq olunan vergi rejimlərindən biri kimi dəyərləndirilməlidir. Bununla da Azərbaycan media subyektlərini, bütövlükdə, vergilərdən azad edən ölkələrin sırasına yüksələcək, həmçinin media subyektlərinin iqtisadi müstəqilliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayacaq. Qanuna əsasən, media subyektlərinə 4 vergi növü üzrə güzəştlər tətbiq ediləcək. Qanun qüvvəyə mindikdən sonra media subyektlərinin, audiovizual media subyektləri istisna olmaqla, öz fəaliyyətlərindən əldə etdikləri gəlirlərin, reklam, habelə onlara verilən müvafiq maddi yardımların gəlir, mənfəət və sadələşdirilmiş vergilərdən, həmçinin onlar tərəfindən istehsal edilmiş media məhsulları əlavə dəyər vergisindən 3 il müddətinə azad olunacaq. Qanun 2023-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir”.

V.Əhmədov onu da bildirdi ki, media subyektlərinin 3 il müddətinə vergidən azad edilməsi dövlət üçün 10 milyon manata başa gələcək. Bu, dövlət büt-

cəsi üçün elə də böyük yük olmayacaq. Əksinə, bu, medianın inkişafı hesabına digər sahələrdən bütçəyə gələn gəlirlərin artması deməkdir. Yeni qanun, eyni zamanda, media subyektlərinin iqtisadi müstəqilliyinin gücləndirilməsi, maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, infrastrukturunun modernləşdirilməsi, yeni informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının stimullaşdırılmasına və digər iqtisadi məsələlərdə mühüm rol oynayacaq.

Hazırladı:
Əliqismət BƏDƏLOV,
“Xalq qəzeti”

Ekspert rəyləri

Aydın QULİYEV,
siyasi ekspert

– Media subyektlərinin bir neçə vergi növündən azad edilməsi KİV-in inkişafında əhəmiyyətli bir hadisədir. Neçə illərdir ki, medianın inkişafına, onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində qəbul edilən müntəzə qərarların şahidiyik. Növbəti dəyişikliyi də media islahatlarının tərkib hissəsi adlandıram. Biz bu islahatları medianın fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik müstəvisində, həm media orqanlarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə dövlətin dəstəyinin artırılması istiqamətində, həm də jurnalistlərin sosial rifahının və güzəranının daha da yaxşılaşdırılmasında görmüşük. Bu proseslər bu gün də davam etdirilir. Çap və onlayn media orqanlarının əlavə dəyər, gəlir, mənfəət və sadələşdirilmiş vergilərdən azad edilməsi, ilk növbədə, maddi cəhətdən həmin media subyektləri üçün olduqca əhəmiyyətlidir. Baxmayaraq ki, güzəştlər hələlik 3 il üçün nəzərdə tutulub, bu müddət ərzində vergi güzəştləri medianın gələcək inkişafı üçün əlverişli zəmin yarada bilər. Media orqanlarının, xüsusilə, öz məhsullarının satışından, dövlətin yardımlarından, reklamlardan əldə edilən gəlirlərin əhəmiyyətli hissəsini öz büdcələrində saxlaması medianın müstəqilliyini də xeyli dərəcədə möhkəmləndirəcək.

Etiraf edərk ki, bu qanunun qəbul edilməsi qədərki gözəllənməz oldu. Çünki dövlət bir tərəfdən media orqanlarına yardım edir, qrantlar ayırır, jurnalistlərin mənzil-məişət problemlərini həll edir, digər tərəfdən, mediadan vergilər tutulurdu. Bu, bir qədər məntiqsiz görünürdü. Ona görə də Prezidentin atdığı bu addım dövlətin medianın inkişafına verdiyi dəstəyin həm də məntiqi olaraq tamamlanması baxımından yüksək dəyərə malikdir. Düşünürəm ki, bu, son olmayacaq. İslahatlar davam etdiriləcək və medianın müxtəlif vergi növlərindən azad edilməsi həm KİV-in, həm jurnalistlərin, həm də bütövlükdə dövlətçilik sistemimizin ayrıl-maz insitututuna çevrilmiş bu sahənin gələcək inkişaf və perspektivlərinə tam uyğundur.

Müfşiq ƏLƏSGƏRLİ,
media eksperti

– Vergi güzəştləri peşəkar KİV-in inkişaf etdirilməsi yolunda vacib qərardır. Milli Məclisin media subyektlərinə verilən maddi yardımların vergilərdən azad edilməsi ilə bağlı qanuna dəyişiklikləri təsdiqləməsi KİV-ə verilən maddi yardımlarla yanaşı, həm də bu sahədə öz fəaliyyətləri ilə əldə edilən gəlirlərə, o cümlədən, reklam gəlirlərinə şamil olunacaq. Bu qərar ölkədə peşəkar KİV-in inkişafına ciddi töhfə verəcək.

Nəzərə almaq lazımdır ki, peşəkar media qurumları uzun müddətdir sosial şəbəkə ilə ədalətsiz rəqabət mühitində yaşayırlar. Reklamlar, elanlar indi daha çox sosial şəbəkələr üzərindən yayımlanır. Beynəlxalq investorlar da sərmayəni daha çox sosial medianın inkişafına yönəldirlər. Peşəkar media isə son illər bu cür investisiyalardan kənarda qalır. Beləliklə, sosial media ilə peşəkar media arasında ədalətsiz rəqabət mühiti yaranır. Bu baxımdan uzun müddətdir ki, Azərbaycanda peşəkar media subyektlərinə müəyyən güzəştlərin tətbiq edilməsi ilə bağlı təkliflər səsləndirilir. Bu təkliflər peşəkar medianın sosial media ilə ədalətsiz rəqabət mühitində dayanıqlılığını və maddi imkanlarını möhkəmləndirməyə yönəlib. Bu kontekstdə Milli Məclisin son qərarını Azərbaycan dövlətinin ictimai rəyi, təklifləri nəzərə almasının göstəricisi kimi də şərh etmək mümkündür.

Peşəkar medianın maliyyə mənbələrinin inkişaf etməsi, öz növbəsində, peşəkar jurnalistlərin ilə məşğul olan şəxslərin sosial durumunun yaxşılaşdırılmasına, ümumilikdə media məkanının inkişafına təkan verəcək. Bu, təkcə KİV subyektləri üçün deyil, bütövlükdə, cəmiyyətimiz üçün faydalı addımdır və cəmiyyətin peşəkar, etimadlı xəbər almasını təmin etməyə hesablanıb.

Bəri başdan deyim ki, Azər Turanın çox yazısını oxumuşam. Həmişə də məmnun olmuşam. Çünki onun toxunduğu istənilən məsələ milli təəssübkeşlik, ədəbi düşüncə tariximizin araşdırılması, nələrinsə dəqiqləşdirilməsi baxımından mütləq tədqiqi məzmun kəsb edir. Azər müəllimin son iki yazısı məndə, xüsusən, daha böyük qürur hissi yaradı.

Söhbət “Ədəbiyyat qəzeti”nin bu il yanvarın 14-də çıxan nömrəsində verilmiş “Böyük alman alimi Hans PETER Şmidenin Heydər Əliyev uğrunda mücadiləsi” və həmin qəzetin 4 mart tarixli sayında işıq üzü görmüş “Ötən yazıya sözdər: Əhməd Şmidenin itirilən haqqını bərpa edə biləcəyikmi?” məqalələrindən gedir.

Birinci yazı məni ona görə məmnun etmişdi ki, Azər müəllim alman əsilli bu alimin ulu öndər Heydər Əliyevin müdrikiyyəinə və siyasi fəaliyyətinə ver-

di səbirli olmağı, yenə də zəng etməyi məqsədəuyğun saydı və ... universitetə özü də zəng elədi. Öyrəndiyimiz nəticə barədə yuxarıda anons etdiyimiz üç məqamdan söz açacağıq.

Birinci məqam: Əhməd Şmide müsəlmançılığı ötən əsrin əvvəllərində Çanaqqalada döyüşmüş atasından – alman zabitindən öyrənmişdir. İkinci məqam: Ulu öndər Heydər Əliyev dünyasını dəyişəndə Əhməd Şmide Bakıya göndərdiyi başsağlığı məktubunda ümummilli liderimizi “Dörd min illik türk

– Ne farkı varmış?
– İki farkı var – dedi və ilavə etdi: Edep və Cihad.

Azəri türkçəsi üzerine çalışmış bir edebiyat âlimi ve bugün Berlin’de mahkemelerde resmî türkçe tercümanlığı yapan Ahmed Schimide devemla:

–Türkler bu iki İslâmî esâsi araplardan daha mükəmmel bir sûrette yaşayan topluluktur – dedi...

İkinci məqam: Əhməd Şmide 2003-cü ilin dekabrında Bakıya ünvanladığı məktubda yazırdı: “Ailəmin və dostlarımla böyük hamisi, qoruyucusu, Azərbaycan-türk millətinin qayğıkeş, mehriban atası, el ağsaqqalı Heydər Əliyevin dünyasını dəyişməsi məni dərinəndən sarsıtdı. Onun haqqında keçmiş zamanda danışmaq böyük xətdir. O,

“Alman türkü” Əhməd Şmideni unutmaq olarmı?!

Azər Turanın “ötən yazıları”na sözdər

dövlətçilik tarixində ölməz lider” adlandırıldı. Biz isə Heydər Əliyevi daim son iki əsrin böyük siyasətçisi kimi təqdim etmişik. Üçüncü məqam: Bakı Dövlət Universitetinin saytındakı Fəxri doktorlar sırasına mərhum Əhməd Şmidenin də adı və fotosu əlavə edilib. Bu münasibətlə Azər Turanı ürəkdən təbrik edirəm. Onun səyləri nəticəsiz qalmadı.

İndi isə bu məqamları əsaslandıraraq. Hörmətli Azər bəy adını çəkdiyim birinci yazısındakı fakt və mülahizələrin bir çoxunu məhz Anadolu türkçəsində təqdim edib. Elə mən də həmin “ənənəni” davam etdirirəm:

Birinci məqam: İsmail Kükükakyüz ad-soyadlı türk alim 2013-cü il iyunun 9-da “Of Havadis” adlı elektron resursda verilmis “Alman müsəlmanı Ahmed Şmide’nin tesbiti” (https://www.ofhavadis.com/alman-musluman-ahmed-simdenin-tesbiti-makale,707.html” adlı məqaləsində tarixçi yazar Kadir Mısıroğlundan sitat gətirir:

“1965 senesinde Ramazan ayında Almanya’ya konferansa gittiğim.. Bayram namazı sonrası Aachen şəhərində Teknik Universite bitişigine inşa edilen Bilâl Câmî-i Şerîf’in alt katında lokantada arapların da bulunduğu bir kısım Türk işçisiyle çay içiyor ve sohbet ediyor, tanışıyorduk.. Kimi sivaslı, kimi konyalı olduğunu söylemelerine mukabil, gayet güzel Türkçe konuşan bir diğeri:

– Ben almanım. İsmim Ahmed Sc-himide!.. der, hayret edip sordum:
– Ne kadar güzel türkçe konuşuyorsunuz. Siz söylememiş olsaydınız, ben sizin türkçe’yi sonradan öğrenmiş olduğunuza asla ihtimal veremezdim! – deyince bana:
– Ben, türk gibi müslümanım! – dedi.

– Bu ne demek – dedim..
– Benim babam Çanakkale’de türklerle birlikte harp etmiş bir alman subayı idi.. Babam müslümanlığı türklere öğrendi, Orada müslüman olmuştu, ben de müslümanlığı babamdan öğrendim..

...Türklerin Müslümanlığı bu araplarınkine benzemez – dedi..
Ben hayretle sordum:

mənim üçün daim yaşayacaq, ali güvənc yerim olacaqdır. Nəhəng dövlət xadimi, türk milli tarixində silinməz izlər buraxmış Mustafa Kamal Atatürklə bir sırada dayanmış ulu, unudulmaz bir şəxsiyyət kimi Heydər Əliyev hamımızın qəlbində əbədi yaşayacaqdır. O, təkcə Azərbaycan tarixində deyil, həm də dörd min illik türk dövlətçilik tarixində ölməz lider kimi qalacaqdır.

Mən və ailəm onun əxlasına görə yaşı tökməklə bərabər, alim bir tarixi şəxsiyyətin dostluğunu qazandığımız üçün fəxr edirik. Ona Allahdan qəni-qəni rəhmət diləyir, başda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev olmaqla bütün azərbaycanlı qardaş və bacılarıma başsağlığı verib, səbr arzulayıram.” Fikrimcə, “Heydər Əliyev ili”ndə xatırladılmalı əsas faktlardan biri də budur.

Üçüncü məqam: Mənim çoxsaylı zənglərimdən sonra Bakı Dövlət Universitetinin rəhbərliyindən “Xalq qəzeti”nin rəhbərliyinə zəng edərək bildirdilər ki, bu ali məktəbin saytı dəyişdirilərkən, universitetin fəxri doktoru, görkəmli türkşünas alim Əhməd Şmidenin adı fəxri doktorlar siyahısında göstərilməmişdi. İndi həm yeni saytda, həm də köhnə saytda həmin alimin ad-soyadını da, fotosunu da görə bilərsiniz.

Adı çəkilən sayta təkrarən baxdım və Əhməd Şmidenin həlal haqqının bərpa edildiyinin şahidi oldum. Onun adının Türkiyənin sabiq Prezidenti Süleyman Dəmirəl və Litvanın sabiq Prezidenti Valdas Adamkusun adıyla yanaşı verildiyini də gördüm.

Yeri gəlmişkən, həmin saytda başqa bir məqamın da şahidi oldum. Belə ki, universitetin fəxri doktoru adına layiq görülmüş 59 görkəmli şəxsdən 27-si Türkiyəni və ya türkdillli ölkələri təmsil edir. Qürurvericidir.

Sonda bir daha xatırladaq ki, milli tariximizdə özünəməxsus yeri olan Əhməd Şmidenin adının məhz ona aid və layiq olan yerdə bərpa olunması ədalət və obyektivlik nümunəsidir.

İttifaq MİRZƏBƏYLİ,
“Xalq qəzeti”
Əməkdar jurnalist

Cabir Novruz – 90

“Məni taparsınız şeirlərimdə”

O, “Ey həyat, sən nə qəribəsən” – deyərək, bizi ömür boyu qeyri-adiliklərin seyrinə daldırdı, “Kaş, millətdə ruh yaşasın!” – deyərək əbədiyyətə səslədi və “Özünü qoru, xalqım” öyüdü ilə 70 yaşında haqq dünyasına qovuşdu. Bu gün unudulmaz Xalq şairimizi ürəklerimizdə həm həqiqət, həm əfsanə andlandırdığı məhəbbət yaşadır.

Düz 90 il əvvəl bu gündə bəşəriyyətə Cəfər Cabbarlı, Mikayıl Müşfiq kimi nəhəng qələm sahibləri bəxş edən Xızı rayonunun Upa kəndində anadan olmuş Cabir Novruz da sələfləri kimi əbədiyaşar sənətkarlarandırı.

Teleekrandan onun alovlu çıxışlarını çox izləmişdim, amma özünü ilk dəfə 1974-cü ildə Sumqayıt Tibb Məktəbində fəaliyyət göstərən “Qaranquş” qızlar klubunun növbəti tədbirində gördüm. Şəhər qəzeti üçün reportaj hazırlamalı olduğum həmin görüşdə Cabir Novruz və onunla sıx yaradıcılıq əməkdaşlığı edən bəstəkar Oqtay Kazımi gələcək tibb bacılarının qonağı idi. Tədbir elə gözəl keçdi ki, ab-havasının şirinliyində dəqiqələrin, saatların necə əridiyindən xəbərimiz olmadı. Reportajımı da ürəklə yazdım.

Az qala yarım əsr əvvəl olmuş həmin yaddaqlan görüşdən sonra Cabir Novruzun ürəyə yatan, həzin ovqatlı, bir qədər də bədii pafoslu yaradıcılığı daha böyük diqqətlə izlədim. Övladları Mirzə və Müşfiqlə yaxın ünsiyyətim oldu. Oğulları da dünyalarını vaxtsız dəyişəndə bir dost kimi hədsiz pərişanlıq duyğuları keçirdim.

Cabir Novruz “Bakı” axşam qəzetinin ədəbiyyat şöbəsində ədəbi işçi kimi əmək fəaliyyətinə başlayıb. Ardınca “Ulduz”, “Azərbaycan” ədəbi-bədii jurnallarının, “Ədəbiyyat və incəsənət” qəzetinin baş redaktoru vəzifələrində çalışıb. 1970-1997-ci illərdə Azərbaycan Yazıçılar İttifaqı İdarə heyətinin katibi olub.

Onun poeziyası XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının parlaq səhifələrindən birini təşkil edir. Əsərlərində milli irsimizin zəngin ənənələri müasir ədəbi cərəyanların tələbləri ilə üzü şəkilə birləşir. Şeirləri yüksək bəşəri-mənəvi dəyərləri təcəssüm etdirdiyi üçün köhnəlmir. Dağ çayı kimi gür dalğalı poeziyası, rəvan dili ruh oxşayır. Sözlərinə bəstələnmiş mahnılar həmişə rəğbət qazanaraq, dillərin zümzüməsinə çevrilib.

Vətənpərvərlik və mübarizlik ruhu Cabir Novruzun yaradıcılığında ana xətt olub. Onun başlıca mövzuları azərbaycançılıq ideyaları ilə sıx bağlıdır. Əsərləri müxtəlif xalqların dillərinə tərcümə edilib. Özünün etdiyi bədii tərcümələr sayəsində isə Azərbaycan oxucusu dünya poeziyasının qiymətli nümunələri ilə sevə-sevə tanış olub.

...Bu günlərdə Beynəlxalq Muğam Mərkəzində Cabir Novruzun “Məni taparsınız şeirlərimdə” adlı xatirə gecəsi keçirildi. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) sədri, Xalq yazıçısı Anar onun yaradıcılığından, ədəbi qəzet və jurnallarda fəaliyyətindən söz açdı. Dedi ki, şairin yaradıcılığı bədii səviyyəsi, mövzu rəngarəngliyi ilə seçilir. AYB-nin birinci katibi, Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev bildirdi ki, Cabir Novruz gəncliyindən bəşəri hiss və duyğuları özündə ehtiva edən lirik şeirləri ilə şöhrət qazanıb. Onun poeziyası oxucunu düşündürür, həyata düzgün baxış formalaşdırır.

Şairin sağlığında lentə alınan kadrılarda öz ifasında şeirlərindən nümunələr təqdim olundu. Mərhum aktyor, Xalq artisti Əliabbas Qədировun qiraətində “Cavanlığım” şeirinin lent yazısı alqışlarla qarşılandı. Gecə boyu musiqi nömrələri qanad açıb xoş duyğular yaradı. “Qanun” nəşriyyatında yenidən çapdan çıxmış “Cabir Novruz. Seçmə şeirlər” kitabı əl-əl gəzdi.

Oğlu Müşfiq sağlığında “Cabir Novruz Fondu”nu yaşadı, maraqlı tədbirlər keçirirdi. İndi isə bu missiyanı həmkarım, AYB üzvü Günay Novruz davam etdirir. Onun dedikləri:

– Cabir Novruzla atam əmiuşağı idilər. Bir gün atam mənim yazdığım dəftərləri mənəndən xəbərsiz Cabir əmiyə göstərmişdi. O da yazılarla tanış olub, deyibmiş ki, “Bu qız siyasətçi-politoloq yox, həzır yazıçıdır”. İndi mən onun adını daşıyan fondu yaşatmağımla qürur duyuram.

Əli NƏCƏFXANLI,
“Xalq qəzeti”

AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasında (MEK) Macar ədəbiyyatı həftəsi başlanıb. Həftənin açılışında Macarıstanın Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfəri Tamaş Torma, səfirin birinci katibi, Mədəniyyət və Təhsil məsələləri üzrə diplomat Monika Felföldi iştirak etdi. Qonaqlar sərgi salonunda MEK-in fondlarındakı kitablarla tanış oldular. MEK-in baş direktoru, professor Məmməd Əliyev qonaqları macar şairlərin, yazıçı və alimlərin nəşrləri, həmçinin Azərbaycan yazarlarının macar dilində olan kitablarla tanış etdilər.

Bakıda macar ədəbiyyatı həftəsi

Sərgidə dünya miqyasında tanınmış türkoloq-alim, Macarıstan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Georq Hazainin MEK-də saxlanılan şəxsi kolleksiyasına daxil olan tarix, ədəbiyyat, incəsənət, siyasət, din və sair mövzulardakı kitabları, həmçinin ulu öndərin ömür yolundan bəhs edən “Heydər Əliyev. Şəxsiyyət və zaman” üçildiyinin macar dilində nəşri, Xalq yazıçısı, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri Anarın “Seçilmiş əsərləri”, “Венгерская преемство об Азербайджане” (Macarıstan mətbuatı Azərbaycan haqqında) nəşri təqdim olunur. MEK-ə səfəri zamanı görkəmli alimin qızı Sesiliya Hazai tərəfindən hədiyyə olunan və G.Hazainin həyatına, yaradıcılığına həsr edilən yeni nəşrləri də burada görmək mümkündür.

Daha sonra qonaqlar MEK-lə yaxından tanış olublar. Baş direktor, professor Məmməd Əliyev qəzetimizə açıqlamasında bildirdi ki, Vətən müharibəsində Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyən dost ölkələrdən biri də Macarıstandır. Cümlə MEK-lə Macarıstanın kitabxanaları, o artımdən ölkənin ən böyük rəqəmsal platforması olan “Arcanum” ilə məhsuldar əməkdaşlıq edilir. Kitab mübadiləsi həyata keçirilir, dəyərli alimlərimizin MEK-in fondlarındakı nəşrləri həmin platformada müəmmədi olaraq yerləşdirilir.

Sərgidə Macarıstanın Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfəri Tamaş Torma “Macar ədəbiyyatı həftəsi”nin təşkilinə görə MEK rəhbərliyinə dərin təşəkkür

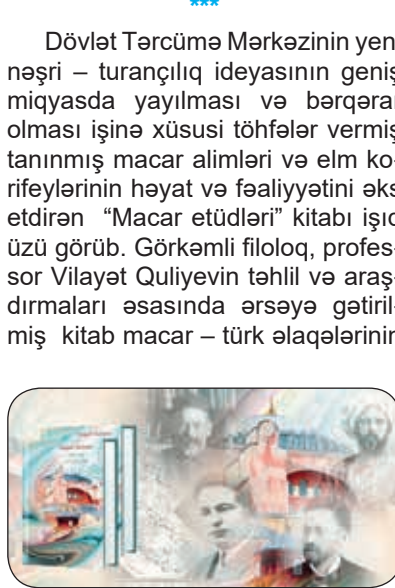

kürünü bildirdi. Səfir qeyd etdi ki, ötən il Azərbaycan – Macarıstan diplomatik əlaqələrinin qurulmasının 30 illiyi qeyd olunub. Bu dövrdə iki ölkənin əlaqələri daha da inkişaf edərək müxtəlif sahələrdə öz uğurlu nəticələrini verib. Onlardan biri də mədəniyyət, təhsil, elm sahələridir. Kitabxanada macar dilində olan ədəbiyyatlardan danışan səfir onu da vurğuladı ki, belə nəşrlərin sayının artması üçün müvafiq addımlar atılacaq. Eyni zamanda, tanınmış macar yazıçı və şairlərin əsərlərinin də Azərbaycan dilinə tərcüməsinin planlaşdırıldığını diqqətə çatdırdı. Sonda qonaqlara MEK adından Azərbaycanın tarixi memarlıq abidələrindən bəhs edən dəyərli nəşrlər təqdim edildi.

Anar ƏLİ, “Xalq qəzeti”

Lüğətin müəllifləri filologiya elmləri doktoru, professor Murufjan Yuldaşev (Özbəkistan), filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, Azərbaycan Dilləri Universitetinin Türkiyə Araşdırmalar Mərkəzinin müdiri Elçin İbrahimov (Azərbaycan), filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Zöhre Yuldaşevadır (Özbəkistan). Daş-kənddə işıq üzü görmüş lüğətdə 2322 frazeoloji vahid yer almışdır.

mənəvi yaxınlığının tarixi köklərindən bəhs edən “Hun-türk qurultayı və Macarıstanda turançılıq”, “Macarları özlərinə tanıdan alim”, “Macar türkologiyasının ikinci adamı”, “Budapeştdə türk ellərinin elçisi”, “Avropa türkologiyasının son mögikani”, “Macar nəsrinin sevilən “türk povesti” kimi maraqlı fakt və ha-

disələrle zəngin fəsillər üzrə tərtib edilib. Kitabın ön sözünün müəllifi Vilayət Quliyev, redaktoru İradə Musalıdır.

Ötən il 70 yaşında dünyasını dəyişmiş müəllim-şair Maksim Sarıqayanın (əsl adı Şamil Cabbarovdur) “Göycə həsrəti bir ömür” adlı kitabı çap olunub. “Dədə Ələsgər

Ocağı” İctimai Birliyinin təşəbbüsü ilə “Elm və təhsil” nəşriyyatının buraxdığı kitab 760 səhifəlikdir. Saz, söz, sənət beşiyi olan Göycə mahalında doğulmuş müəllifin şeirləri mövzu, məzmun, forma baxımından rəngarəngliyi ilə seçilir. Tarixi hadisələrə, milli-mənəvi dəyərlərə biganə qalmayan şairin vətəndaş-zıyalı mövqeyi bütün misralarından boy göstərir. 1988-ci ildə doğma Bəsərkəçərdən deportasiya olunmuş Maksim müəllimin ustadnamələri zəngin didaktik-tərbiyəvi ruhda yazılıb. Kitabda “Sabırsayağı” tənqidi şeirlər də çoxluq təşkil edir.

“Xalq qəzeti”

Dünyanı tərk etməklə insanları güldürmək arzusu

Yaxud öz ölümünü oynamaq istəyən sənət dahisinin həyatı

Müəmmalı məktub Sirr sonda açılacaq

O sənət dahisinin ömründə təc-cüblü hesab edəcəyi hadisələr çox az olmuşdu. Belkə, heç təəccüblənməmişdi desək, – yanlışdır. Üzərində "Fransanın böyük gülüş ustasına" sözləri yazılmış məktubu da soyuq tərdə qarşılamışdı. Baxmayaraq ki, məktubun ünvanına çatması adı məsələ deyildi. Çünki zərfdə əks ünvan göstərilmişdi. Məktubda nədən söz açılırdı, bunu yazının sonunda biləcəksiniz. Amma zərfin kimə ünvanlandığını bəribaşdan deməliyə. Bu, dünya kinosunun əfsanəsi, böyük gülüş ustası Lui Jerman David de Funes de Qalarça və ya qısaca Lui de Funesdir. Lui de Funes ötən əsrin 70-ci illərində komediya kinemotoqrafiyinin getdikcə daha çox sosial-siyasi satiraya doğru yuvarlandığı bir məqamda meydana tək idi və nəyin bahasına olursa-olsun, mövqeyini qorumağı bacarmışdı. Bu onun qeyri-adiyyəndən, təkarsız və bənzərsizliyindən irəli gəlirdi.

Uşaqlıq, pulemyot atəşi və "evinə get, arıq!"

Lui de Funes 1914-cü il iyulun 31-də Paris yaxınlığındakı Kurbøvuda anadan olmuşdu. Atası portuqal əsilli Karlos 1924-cü ildə həyat xoşbəxtliyini Venesuelada axtarmağa yollandı. Həmin vaxt on yaşı olan Luini isə Kolyemədəki internat məktəbinə verdilər. Sonralar o, həbsxana kimi qələmə verdiyi bu yerdə, necə qorxulu şəkildə donduğunu illərlə xatırlayacaq, heç vaxt və heç kim tərəfindən baş çəkilməyən uşaq olduğunu yada salacaqdı. Həmin vaxt balaca de Funes üçün vəziyyətdən çıxış yolu yumor idi.

1925-ci ildə Lui de Funes ilk dəfə internat-kollecın həvəskarları tərəfindən səhnələşdirilmiş "Kralın hinduskası" əsərində rol aldı. O, IV Henrixin ordusundakı alayın komandirinin oğlunu canlandırdı. Balaca Fyu-fyu (Lui internat məktəbində artıq belə adlandırılmağa başlamışdı – red.) böyük müşkətlə səhnəyə çıxanda zalı bitmək-tükənmək bilməyən gülüş sədaları bürümüşdü.

Ötən əsrin 30-cu illəri artıq aktyora çevrilməkdə olan gəncin həyatında ağır tənəffüslərlə yadda qaldı. Atası, sanki, ölmək üçün doğma Malaqaya (İspaniyaya) yollandı və 1934-cü il mayın 19-da dünyasını dəyişdi. Lui ailədə ortancıl olan qardaşı Şarlla daha çox vaxt keçirirdi. Onlar velosipedlə, demək olar, Fransanın yarısını gəzmişdilər. Şarl de Funes 1939-cu ilin payızında pulemyot atəşindən atılan gülləyə tuş gələrək həlak oldu.

1940-cı ildə Luini orduya çağırırlar və o, Mayidəki hərbi düşərgəyə gəlir. "Qərribə müharibə"nin (İngiltərə və Fransa nasist Almaniyasına qarşı müharibə elan etsələr də, hərbi əməliyyatlara girmədilər. Bu hadisə tarixə "qərribə müharibə" adı ilə daxil oldu – red.) qızğın vaxtında sırası de Funes teatr tamaşaya qoymaq ideyasını irəli sürdü və onun təklifi müsbət qarşılandı.

Günün birində hər şey bitdi. Fran-

sız ordusu təslim oldu. Qərribə səhnə yaşandı: döyüşdən qalıb ayrılmış nəhəng, bişli alman zabiti kirin-pasın içərisində yerdə donub qalmış və yazıq görkəm almış Luini gözəndən keçirdi və arxasına təpik vuraraq "evinə get, arıq!" dedi.

Manikənlərə paltar geyndirməkdən kinoya doğru

Müharibə illərinin Parisi çoxlarının həyatını zəhərə döndərdi, bir çoxlarını da həyatdan məhrum etdi. Amma şəhər Lui de Funes üçün gələcəyə trampolin rolunu oynadı. O, yaxınlarının və dostlarının olmadığı doğma, doğma olduğu qədər də yad şəhərdə idi. Burada işə düzəldi – mağazada manikənlərə paltar geyindirməklə məşğul oldu. Sonra Fransa paytaxtının Madlen meydanı yaxınlığındakı "Horizont" barında pianoçu kimi fəaliyyət göstərdi. Barın müştəri heyəti isə kifayət qədər zəngin idi – burjua nümayəndələri və möhtəkirlər, fahişələr, quldurlar, polislər və təbii ki, onlar – alman zabitləri.

Beləcə kino dahisi müxtəlif istəklərə malik kütləni əyləndirmək vəzifəsinin öhdəsindən gəlirdi. Özü də sutkanın 20 saatını işləyirdi. Nəhayət, gün gəlir, Lui düşünür ki, özünü aktyor kimi sınaya bilər. Bu qərara gələrək, həyat təcürbəsinə güvənirdi. Niyə də güvənməsin, axı azı yarım il Rene Simonun dram kursunda iştirak etmişdi. 31 yaşında, ilk dəfə olaraq, çəkiliş paviyonunun astanasında dayanmış aktyor fəaliyyətinin ilk on ilində 80 filmə çəkildi. Onların bəzilərinə qrim və kostyumu dəyişməklə, eyni vaxtda bir neçə rol oynadı.

Müharibədən sonra Hollivud tərəfindən, belə demək mümkünsə, boğulmuş fransız kinosu ağır günlərini yaşayırdı. O vaxt imzalanmış məşhur Blyum-Birns (Fransanın baş naziri Leon Blyum və ABŞ-in dövlət katibi Ceyms Birnsin adından götürülüb – red.) paktına əsasən, Fransa efirinin 75 faizini ABŞ-dən olan lentlər tuturdu. Bununla belə, o dövrün Fransasında, sanki, yeni çəkiliş filmləri var idi və yerli tamaşaçılar onlara böyük həvəslə yanaşırdılar. Kino tərəqqi edirdi. Məsələn, de Funes çəkildiyi 80 epizodu özünün mənimsəmə dövrü olaraq göstərsə də, halbuki, sonradan həmin kadrlar tarixə fransız kinokomediyaşının brilyant mücrüsü kimi daxil oldu. Düz 17 il "ekranın dördüncü dərəcəli aktyoru" statusunda olan kino dühasının o zamankı qısa rolları o qədər ideal idi ki, onlar indinin özündə də yeni fəaliyyətə başlamış aktyorlar üçün təcrübə rolunu oynamaqdadır.

Lui qayğılı Parisdəki və ona yaxın əyalətlərdəki kino zallarında anlaşıq yaratmağı bacarırdı. İnsanlar yenicə tanınmağa olan aktyoru sevir, ona rəğbətlə yanaşırdılar. "Komediyanın kralı", "ulduz", "ölkənin ən yaxşı klounu" kimi qəzet başlıqlarındakı epitetlərin isə ardı-arası kəsilmirdi. De Funes isə deyirdi ki, nə ulduz olmağı düşünüb, nə də Çarli Çaplin və ya Bester Kiton kimi böyük aktyora çevrilməyi ağılından keçirib. Yaxşı gülüş ustası olmağı arzulayıb. "Hələlikse, özümü gülüşün fəhləsi sayıram" deyən de Funes bu fikirlərini məşhur "Fantomas"ın, "Böyük gezinti"-

nin və digərlərinin meydana çıxmasından və bir andaca meqa hitə çevrilməsindən sonra səsləndirmişdi.

Azərbaycan tamaşaçısı və de Funes

Lui de Funes ilk dəfə Azərbaycanın da tərkibində yer aldığı keçmiş SSRİ-nin ekranlarında 1953-cü ilin avqustunda Jak Pinotonun "Onlar beş idilər" filmində göründü. Növbəti üç onillikdə Sovet İttifaqının əhalisi onun iştirakı ilə 27 kino əsərinə tamaşa etdi. Ölkənin kinofestivallarında, eləcə də fransız kino həftəliklərində aktyorun çəkildiyi daha 13 film nümayiş olundu. Bunlar görünməmiş rəqəmlər idi və sovet seyrcisinə onun qədər yaxın gəlməyi bacaran xarici aktyora daha rast gəlinmədi. De Funesin hər rolu sevilir, böyük coşğu ilə qarşılanırdı. Öz ampluasına sadıq sovet tənqidşünaslığı isə bildirirdi ki, Luinin komik maskası altında hər şeyə qadir fransız burjuaziyasının, yaxşı halda isə yüz faizlik orta fransızın gerçək siması dayanır.

60-cı illərin sonu idi. Ulduzluq eforiyası dövrü ömrünü başa vurmaqda idi. Lui ildə maksimum iki ekran əsərində çəkilməklə kifayətlənirdi. Sakit və aram temple işləyən aktyor az qala hər rolun üzərində əsirdi. Həmin vaxt de Funes Roman Polanski ilə film çəkməyi arzulayırdı. Deyirdi ki, onunla birgə nə isə başqa bir şey alına bilər. Rejissor da buna qarşı deyildi. Amma aktyorun şəxsi problemləri istəyinin gerçəkləşməsinə əngəl törətdi.

Çaplinlə eyni filmdə çəkilmək və öz ölümünü oynamaq arzusu

Bunadək isə iki məşhurun – Lui de Funesin və Çarli Çaplinin bir filmdə çəkilməsi ilə bağlı uzun söhbətlər getmişdi. Ehtimal edilirdi ki, ikincinin oğlu Sidney Çaplin atasının təklif etdiyi sjuet xətti ilə müharibə əleyhinə film çəkəcək. Ekran əsərinin əsas qəhrəmanları isə adi əsgərlər, marşal olacaq. Bəzi söhbətlər də gəzirdi ki, aktyorlar kimin hansı rolu oynaması ilə bağlı qərara gəlməkdə çətinlik çəkirlər. Əslində isə Çaplin rəngli, lakonik dialoqlarla zəngin film çəkməyin tərəfdarı idi. Lui isə təkid edirdi ki, əsər aq-qara və səssiz olsun. Bir-birlərinin fikirlərinə hörmətlə yanaşan bu şəxslərin istəklərinin gerçəkləşməsinə həm də 1975-ci ilin martında de Funesin ard-arda iki dəfə infarkt keçirməsi maneəlik törətdi. Bu səbəbdən o, habelə həmin vaxtdakı 5 filmə birgə işlədiyi Jerar Urinin "Timsah" kinokomediyaşısı üzərindəki çalışmaları tənqirə saldı.

Xəstəlikdən qurtulan kimi verdiyi ilk müsahibəsində Lui de Funes jurnalistləri təəccübləndirdi: "Fikirləşirəm ki, adamın öz dəfn mərasimi ilə bağlı səhnəni oynamaq maraqlıdır. Adamlar ona baxıb gülməkdən dəli olsunlar. Mənə elə gəlir ki, bu, mənim ən yaxşı filmim olacaq. İstərdim ki, o biri dünyaya getməklə insanları güldürüm. Bu, əsl yumordur". Aktyorun fikrini eşidən müxbirlər elə bilmişdilər ki, Lui onları ələ salır. Amma belə deyildi. De Funes hər mümkün komediya layihələrində bu mövzuya qayıdırdı. Həmin vaxtlar o, "Boş söhbətlər" adlı film üzərində işləyirdi. Dediyyə görə, "parlamentarilər dər aldıqları boş söz danışanların məktəbi"ni göstərmək niyyətindədir. "İstərdim ki, heç nə danışmayaraq nə isə danışanların məharətinə diqqət yetirirəm. Mən onlara rəhbər kimi yanaşacam. Hər cür axmaqlıqları danışacağam. Bu, məni sonsuz alışıqlarla mükafatlandıran ekran əsəri olacaq", – deyən aktyorun tənqidi işinə sərmayə yatırmaq istəyənlər təbii ki tapılmadı. Bütün ömrü boyu Fransada yaşayan və ölkəni demək olar, çox az tərk edən Lui de Funes 27 yanvar 1983-cü ildə 69 yaşında dünyasını dəyişdi.

Sirr açıldı: "O qədər güldü ki, kino zalında keçindi"

Nəhayət, yazının əvvəlində haqqında bəhs etdiyimiz və Lui de Funesə ünvanlanmış məktubda yazılanlara qayıdaq. Orada bildirilir: "Hörmətli cənab! İcazə verin, məktubumla sizin insanları şənəndirmək yönümlü müqayisəyə gəlməz istedadınıza ürkədən minnətdarlığımı bildirim! Mənim dayım bir müddət öncə bəz rolda oynadığınız filmə baxdı. O qədər güldü ki, kino zalında keçindi və mən, nəhayət, qoca xəsisdən qalan böyük mirasa sahib çıxdım. İndi bilmirəm, sizə təşəkkürümü necə çatdırım!"

R.AMIN

“Əngəlləri səhnədən aşağı”...

Abdulla Şaiq adına Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrı Azərbaycan uşaq ədəbiyyatının banisi, şair, yazıçı Abdulla Şaiqın ilk uşaq dram nümunəsi sayılan “Gözəl Bahar” pyesinin motivləri əsasında hazırlanan “Bahar” tamaşasını yenidən uşaqların ixtiyarına verib.

Tamaşadan əvvəl teatr heyətini və azyaşlı tamaşaçıları salamlayan teatrın direktoru Rəşad Əhmədov istər Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrı, istərsə də teatrın nəzdində fəaliyyət göstərən “Oyuq” və “Küllüca” teatr-studiyalarında hər zaman bu cür tamaşalar hazırlandığını deyib.

“UFAA - United Aid for Azerbaijan

lara sevməyi aşılayan, onları ətraf mühitin qorunmasına səsləyən birhissəli musiqili uşaq tamaşasında qış fəslinin yaz fəslə ilə mübarizəsindən söhbət açılır. Qış öz sərt üzünü göstərərək müxtəlif bəhanələrlə baharın gəlişinə mane olmağa çalışır. Lakin sonunda qış bahara yenilir. Torpaq yenidən canlanır, günəşin

(Azərbaycanda Birgə Yardım Təşkilatı)nın təsisçisi Zəhra Xələfova xeyriyyə təşkilatı olaraq əlil və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların və aztəminatlı ailələrin övladlarının teatrda olmasının onların sosiallaşmasında və cəmiyyətə inteqrasiya olmasında mühüm amil olduğunu qeyd edib.

“Burada şəhid və qazilərimizin övladları da çıxış edir. Onların arasında xüsusi qayğıya ehtiyacı olan balalar da var. Bu da onlara iqlat dəstək olmaq deməkdir”.

O, həmçinin bahar bayramı münasibətilə kukla teatrına “Bahar” adlı kiçik rəsm əsərini də hədiyyə edib. “Əngəlləri səhnədən aşağı...” şüarı ilə yaradıcı heyət bu dəfə teatrın nəzdindəki azyaşlı aktyorlardan ibarət “Oyuq” və “Küllüca” teatr-studiyalarını bir səhnədə toplayıb.

Uşaqlara təbiəti, fəsilləri, insan-

şəfeqləri hər yana yayılaraq işıq saçır.

“Bahar” adlı bu mənşəm nağıl-tamaşanın quruluşçu rejissoru Səidə Haqverdiyeva, bəstəkarları Vüqar Camalzadə və Rəyza Hüseynova, quruluşçu rəssamı İqbal Əliyev, xoreoqrafı Günay Əhmədov.

İnklüziv tamaşada həvəskar aktyorlarla yanaşı, əlilliyi olan uşaqlar və autizm sindromlu azyaşlılar da rol alır. Xeyriyyə aksiyasının sonunda uşaqlara hədiyyələr də paylanılıb.

Qeyd edək ki, tamaşa, Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Abdulla Şaiq adına Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrının birgə layihəsi əsasında hazırlanıb.

Fidan HÜQUQQIZI,
“Xalq qəzeti”

Həyatın içindən

Ah, bu gülsatan oğlanlar...

Gülləri hər birimiz sevirik, xoşbəxtlikdən şəhərimizdə istənilən an, istənilən yerdən gül tapıb ala bilirik. Gül mağazalarından savayı, paytaxtın küçələrində yeniyetmə və gənclər də gül satırlar.

Sanki, oğlanın ona gül almasını gözləyirdi.

Oğlanın üzündə narahatlıq, bir qədər də təlaş vardı. O, əlini cibinə atıb gül almaq istədi. Amma sonra nə isə düşünüb fikrindən daşındı. Hiss etdim ki, gənc oğlanın üstündə kifayət qədər pulu yoxdur. Bunu başa düşən qız isə “əsi, nəyə gərəkdir, onsuz da iki günə solacaq, pul verməyə dəyməz” – deyib onu sakitləşdirməyə çalışdı.

Cütlük pərt şəkildə oradan uzaqlaşdı. Bu an özumdən qeyri-ixtiyari cütlüyə məcburən gül satmağa çalışan gənc oğlana bərk acıgım tutdu. “İnsanları niyə pis vəziyyətdə qoyur?” – deyə düşündüm.

Mən cavan oğlanların küçədə gül satmaları ilə razı deyiləm. Bu iş onlara yaraşmır. Düşünürəm ki, bu işi yaşlıların öhdəsinə buraxmaq lazımdır.

Mərhum Xalq şairi Qabil “Səhv düşəndə yerimiz” şeirində necə də haqlıdır:

**Ağ biləklər, gül əllər
Tarlada qabar.
Bir qeyrətsiz yekəpər
Qızılgül satar.
Qeyrətsiz oluruq biz,
Səhv düşəndə yerimiz.**

Qoy, həyatda heç kimin yeri səhv düşməsin.

Leyla İLKİNGİZİ,
tələbə-jurnalist

Baş hədəf – Olimpiya lisenziyası

Azərbaycan Paris Olimpiadasına ilk vəsiqəni qazandı

Dördülliyn ən nüfuzlu idman hadisəsi olan Yay Olimpiya Oyunlarında təmsilçilik Azərbaycan komandası üçün xüsusi önəm daşıyır. Bu il Paris Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlığın əsas mərhələsi kimi xarakterizə olunduğundan idmançılarımız bütün səylərini Olimpiadaya lisenziya qazanmağa yönəldiblər. Bir sıra idman növlərində komandamızın üzvləri əhəmiyyətli dərəcədə xallarını artıraraq Paris Olimpiadasında iştirakları üçün geniş imkanlar yaradıblar.

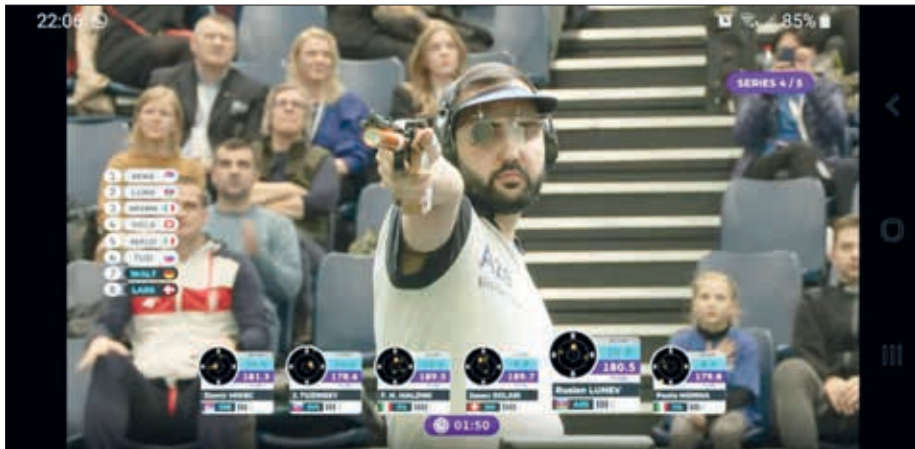

Artıq komandamızın ilk lisenziya müjdəsi də gəldi. Azərbaycan komandasına ilk vəsiqəni güllə atıcımız Rio və Tokio olimpiadalarının iştirakçısı, İslam Həmrəyliyi Oyunlarının beşqat qalibi Ruslan Lunyov dəqiq hədəfi ilə qazandı. İstedadlı atıcımız Estoniyanın Tallin şəhərində keçirilən Avropa çempionatında 10 metr məsafəyə pnevmatik tapançadan atəşçmə yarışında ikinci yeri tutmaqla Olimpiadada iştirak hüququnu da qazanıb.

Azərbaycanda atıcılığın böyük Olimpiya ənənələri var və bu idman növündə ötən illər ərzində əldə edilmiş nailiyyətlər növbəti olimpiadada da yeni qələbələr üçün zəmin yaradır.

Atıcılıq Federasiyasının baş katibi Emin Cəfərova söhbətimizdə də mütəxəssis atıcılarımızın növbəti Olimpiya Oyunlarına lisenziya əldə etmək üçün kifayət qədər təcrübələrinin olduğunu bildirdi. O qeyd etdi ki, əslində Ruslan Lunyov qitə çempionatında qızıl medal qazanmağa çox yaxın idi: "Paris Olimpiadasına ötən ildə lisenziya yarışları başlayıb. Keçən il Avropa və dünya

çempionatlarında komandamız qüvvəsini sınaşa da, təəssüf ki, olimpiadaya vəsiqə qazana bilmədilər. Ruslan qızıl medal qazanmağa çox yaxın idi. Avropa çempionatında gənclərimizin çıxışlarını xüsusi vurğulamaq istəyirəm. Onlardan İlya Kvokov medal qazana bilməsə də, Avropa çempionatının finalına yüksəldi ki, bu da bizim üçün bir ilk idi. O, nəticədə 5-ci oldu. Pnevmatik tapança üzrə gənclərdən ibarət komandamız bürünc medal uğrunda mübarizə aparsa da,

Bolqarıstan komandasına udub, 4-cü yeri tutdu. Bu da müsabəyə doğru bir irəliləyişdir. Digər atıcılarımız şəxsi nəticələrini yaxşılaşdırdılar".

Emin Cəfərov növbəti lisenziya yarışları barədə də məlumat verdi. Qeyd etdi ki, növbəti lisenziya yarışları Polşada keçiriləcək Avropa Oyunlarıdır ki, orada hər növde bir lisenziya oynanılacaq:

"Bakıda keçiriləcək dünya çempionatında isə hər Olimpiya növündə 4 lisenziya əldə ediləcək. Doğma divarlar arasında təşkil ediləcək mötəbər turnirdə atıcılarımız olimpiadaya vəsiqə qazanmaq baxımından yaxşı fürsət əldə edəcəklər. Bu il Xorvatiyada keçiriləcək stend atıcılığı üzrə Avropa çempionatında hər növde 1 lisenziya olacaq. Gələn il aprel-də təşkil ediləcək Dünya Kuboku yarışları hər növde 2 lisenziya verəcəksə, mayda keçiriləcək Avropa çempionatında hər növde 1 lisenziya ala bilərik".

Baş katib yığma komandanın hazırlığı ilə bağlı da məlumat verdi. Qeyd etdi ki, yığmaya keçən ildən Türkiyə, Rusiya, Serbiya, Bosniyadan 6 əcnəbi mütəxəssis cəlb edilib.

"Yığma komandanın beynəlxalq ya-

Leyla AZAD

Serbiyada zəka mübarizəsi davam edir

Serbiyanın Vrnjačka Banja şəhərində kişi şahmatçılar arasında keçirilən şəxsi Avropa çempionatında təmsilçilərimiz uğurla çıxış edirlər. Yüksək zəka sahibləri arasında bir-birindən maraqlı mübarizə yaşanır.

Çempionatın səkkizinci turunda liderliyi davam etdirən ukraynalı beynəlxalq dərəcəli qrossmeyster Anton Korobov macar şahmatçısı Bencamin Qledur ilə qarşılaşıb. Görüş sülhlə başa çatıb. Bu oyundan sonra Anton Korobov xallarının sayını 7-yə çatdırıb. Bencamin Qledur hazırda 6,5 xalla turnir cədvəlində ikinci pillədə qərarlaşıb. Çempionatda ilk üçlüyü isə FIDE bayrağı altında çıxış edən rusiyalı Aleksey Sarana tamamlayır. Onun da aktivində 6,5 xal var.

Azərbaycanlı qrossmeyster Nicat Abasov səkkizinci turda Moldova şahmatçısı Kiril Şevçenko ilə görüşüb. Qara fiqurlarla oynayan həmyerlimiz bu turda da sülhlə imza atıb. Bu heç-heçədən sonra Nicat Abasov xallarının sayını 6-ya çatdırıb. Bununla da o turnir

cədvəlində 11-ci pillədə qərarlaşıb.

Ötən tur erməni qrossmeysteri məğlub yola salan beynəlxalq idman ustası Əhməd Əhmədov isə səkkizinci turda slovakıyalı Yerqut Peçak ilə görüşüb.

Bu dəfə isə həmyerlimiz qrossmeysterlə dueldə sülh bağlayıb. Qürurverici haldır ki, Ə.Əhmədov ardıcıl iki qarşılaşmada beynəlxalq dərəcəli qrossmeysterlərlə görüşdə inamli mübarizə sərgiləyib. Hazırda onun hesabında 5 xal mövcuddur.

Digər təmsilçimiz Misrətdin İsgəndərov isə rumıniyalı qrossmeyster Vladislav Nevedniçi ilə qarşılaşıb. Görüş həmyerlimizin xeyrinə başa çatıb. Onun aktivində 5,5 xal var.

Qadın təmsilçimiz Ülviyyə Fətəliyeva FIDE bayrağı altında çıxış edən Nikolay Averinlə qarşılaşıb və qalib gəlib. Bu qələbədən sonra Ü.Fətəliyeva 4,5 xal toplayıb. Turun digər oyununda təmsilçimiz Namiq Quliyev polşalı qrossmeyster Mateuş Bartel üzərində qələbəyə sevinib. Bu görüşdən sonra Namiq Quliyev 6 xal toplayıb. Abdulla Qədimbəyli isə Serbiya təmsilçisi Marina Qarçini məğlub edib. O, 5,5 xal toplayıb.

Səkkizinci turda rumıniyalı şahmatçı Çinpu Samuel-Timoteyle qarşılaşan həmyerlimiz Aydın Süleymanlı qələbə qazanıb. Onun hesabında 5,5 xal var. Növbəti turda Süleymanlı erməni qrossmeyster Şant Sarksyana qarşılaşacaq.

Vüqar Rəsulov isə serbiyalı Vuk Damjanoviçlə sülh bağlayıb. V.Rəsulovun aktivində 5 xal var. Sabino Brunello ilə heç-heçə edən Vüqar Manafov da xallarının sayını 5-ə çatdırıb.

Qeyd edək ki, martın 14-də yekunlaşacaq çempionatda ən yaxşı nəticə göstərən 23 şahmatçı bu il yayda Bakıda keçiriləcək Dünya Kubokuna vəsiqə əldə edəcək.

E.ABBASOV,
"Xalq qəzeti"

Xatırlatma

Hörmətli həmkarım, Əməkdar jurnalist, "Xalq qəzeti"nin bölgə müxbiri Hamlet Qasimovun xoş məramla, Gəncənin "Kəpəz" komandasının gələcəyinə böyük ümidlərlə qələmə aldığı, qəzetin 1 mart 2023-cü il tarixli sayında dərc edilmiş "Futbol dedi-qodu sevmir" başlıqlı yazısını oxuyarkən zəngin tarixə məşhur futbolçunu xatırladım. İndi onların adlarını sadalamaq istəsəm, bunu heç cür bacarmaram. Gəncə futbolunun yetirmələri olan məhir ustaların siyahısı genişdir, çoxlarını yaddan çıxara bilərəm.

Milli futbolun Gəncə bazası

Bu qeydlərin "meydana çıxmasına" səbəb olan yazının müəllifinin "Kəpəz" in baş məşqçisi Tərlan Əhmədovla söhbətimdən gəldiyim qənaətlə 1966-cı ilin SSRİ çempionatında bütün Azərbaycanla bürünc medal sevinci bəxş etmiş "Neftçi"nin heyətini yada salarkən Bakı kollektivinin şərafətini qorumuş oyunçulardan üçünün Gəncə futbolunun yetirməsi olduğunu xatırladım. Sonra yaddaşımlı yoxlamaq, bunu dəqiqləşdirmək üçün 57 il əvvəl, 1966-cı il noyabrın 30-da Bakıda Moskva "Spartak"ı ilə oyundan (3:0) dərhal sonra lentə alınmış bürünc medallı "Neftçi"nin heyətinə bir daha nəzər yetirdim və zənnimin mənə aldatmadığını gördüm.

Həmin tarixi fotoda sevinc içində olan bürünc medallı futbolçulardan, yuxarıda dediyim kimi, üçü – təəssüf ki, artıq həyatda olmayan qapıcı Sergey Kramarenko (şəkilde ayaq üstə duranlar sırasında soldan dördüncü), müdafiəçi Yaşar Babayev (həmin sırada sağdan üçüncü) və hücumçu Mübariz Zeynalov (oturanlar sırasında sağdan ikinci) "Neftçi"yə

Gəncə futbolundan dövlət olunmuşdular, necə böyük ustalar olduqlarını da bürünc medallarla təsdiq etdilər.

Deməyim odur ki, Gəncə futbolunun yenə dirçələcəyinə, "Kəpəz" in yenə bir vaxtlar turnir cədvəlində adət etdiyi yüksək pillələrdə irəliləyəcəyinə ümidimizi itirməyək. Çünki nə qədər ki, yaşayırıq, nəyəsə ümid edirik.

Adam heç inana bilmir ki, Azərbaycan futboluna Kramarenko, Babayev, Zeynalovla yanaşı, Müzəffər Qasimov, Ruslan Abdullayev, Maşallah Əhmədov, Yunis Hüseynov, Vəli Qasimov, Asif Əliyev, Mehman və Füzuli Allahverdiyevlər, Vidadi Rzayev, Mahmud Qurbanov, Xalil Mərdanov kimi və daha neçə-neçə usta oyunçular vermiş Gəncədə futbol həyatı yenə canlanmasın. Sadəcə, bir qədər zamana ehtiyac var. "Kəpəz" uzun fasilədən sonra böyük futbola yenidən qayıdıb...

Oqtay BAYRAMOV,
Əməkdar jurnalist

Bu barədə yazmışdıq

"Kəpəz" ə dəstək oldular...

"Xalq qəzeti"nin bu ilin 1 mart nömrəsində "Futbol dedi-qodu sevmir" sərlövhəli geniş təhlili məqalə vermişdik. Yazmışdıq ki, Gəncə futbolunun şanlı tarixi var, gözəl ənənələri olub, Azərbaycanda bu şəhərin azarkeşləri xüsusi fəallığı ilə seçilir və sair. Lakin son vaxtlar klub ətrafında gedən söz-söhbət, bəzi süni əngəlliklər, sponsorun olmaması, texniki çətinliklər və digər amillər ən kütləvi idman növünün şəhərdə inkişafına mənfi təsir göstərir.

Məqalədən sonra oxucularımızdan xeyli məktub almışdıq, Gəncədə futbolun daha da inkişafı üçün redaksiyamıza təkliflər, minnətdarlıq məktubları daxil olub, digər tədbirlərin həyata keçirilməsinin vacibliyi göstərilib.

Bu günlərdə şəhər icra hakimiyyətinin, Futbolun İnkişaf Fondunun və "Kəpəz" Peşəkar Futbol Klubunun birgə təşkilatçılığı ilə "Kəpəz"ə dəstək" adlı tədbirin keçirilməsi də bir daha göstərir ki, Gəncənin rəhbərliyi də, bu işə maraqlı digər təşkilatlar da, ictimaiyyət də problemin həllinə biganə deyil.

...Gəncə Dövlət Filarmoniyasında keçirilən görüşdə şəhər icra hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, Milli Məclisin deputatları, Futbolun İnkişaf Fondunun icraçı direktoru, "Kəpəz" PFK İdarə Heyətinin sədri, icra hakimiyyəti başçısı aparatının məsul əməkdaşları, idarə, müəssisə, təşkilat rəhbərləri, iş adamları və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Futbolun İnkişaf Fondunun icraçı direktoru Tural Piriye və "Kəpəz" PFK

İdarə Heyətinin sədri İlqar Nadiri təqdimatlarla çıxış ediblər. Tural Piriye fondun fəaliyyəti çərçivəsində "Kəpəz" ilə bağlı icra olunan "KAPAZ100K" layihəsi, ianə kampaniyaları, İlqar Nadiri isə klubda həyata keçirilən layihələr ilə bağlı ətraflı məlumat veriblər.

Niyazi Bayramov Gəncə futbolunun tarixindən bəhs edərək klubda dəstəyin artırılmasının vacibliyini bildirib və bu işdə hamının səfərbər olmasını təklif edib.

Şəhər rəhbərinin çağırışına millət vəkilləri – Pərvin Kərimzadə, Naqif Həmzəyev və Müşfiq Cəfərov da qoşulublar.

Futbol mütəxəssislərinin, şəhər gəncləri və idman baş idarəsinin, ictimaiyyət nümayəndələrinin çıxışlarında komandaya sponsorun tapılmasının əsas vəzifələrdən olduğu vurğulanıb.

Hamlet QASIMOV,
"Xalq qəzeti"nin bölgə müxbiri,

Gəncə

Gimnastımız Dünya yarışının qızıl medalını qazandı

Bakıdakı Milli Gimnastika Arenasında idman gimnastikası üzrə Dünya Kuboku yarışlarının final mərhələsinin ilk yarış günü bir-birindən maraqlı, gərgin anlarla yadda qalıb.

Kişi gimnastların sərbəst hərəkətlər, paralel qollar, halqalarla, qadınların isə dayaqlı tullanma və müxtəlif hündürlüklü qollar üzrə final yarışlarında mübarizəsində ən yaxşılar müəyyənləşib. Onların arasında əzm-karlılığı, bütün mürəkkəb fəndləri böyük ustalıqla yerinə yetirməsi ilə fərqlənən Azərbaycan gimnastı Nikita Simonov halqalar üzrə hərəkətlərdə hakimlərdən 14,633 xal alaraq qızıl medalı layiq görüüb. Gimnastımızın doğma divarları arasında keçirilən belə bir nüfuzlu yarışda bayrağımızı yüksəltməsi yarışçı izləyən yerli azarkeşlərə qürurlu anlar bəxş edib.

İdmançımızın şərafinə səslən-

dirilən Azərbaycan himnini zalda əyləşən bütün azarkeşlər sonadək uca səslə ifa ediblər.

Qələbə sevincini Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının mətbuat xidməti ilə bölüşən Nikita Simonov yarışın Olimpiadaya gədən yolda ən vacib mərhələlərdən biri olduğunu deyib: "Hakimlərdən aldığım xal qənaətbəxşdir. Qızıl medal qazandığım üçün sevinirəm. Amma bununla kifayətlənməməli, öz üzərimdə daha çox işləməliyəm. Dünya kubokunun təsnifat mərhələsində birinci olmuşdum. Bu baxımdan bir qədər həyəcan var idi. Amma idmançı yüksək səviyyəli hazırlıq prosesi keçəndə həm də özünə inamı

olur. Qarşıda mənə Avropa çempionatı gözləyir. Burada da yaxşı çıxış edərək, dünya çempionatında iştirak hüququ qazanmalıyam. Bir aydan sonra Misirdə lisenziya mərhələsi hesab olunan daha bir Dünya Kuboku yarışları olacaq.

Olimpiadaya lisenziya qazanmaq üçün şansımı itirməməliyəm".

Halqalar üzrə hərəkətlərdə iranlı idmançı Mehdi Ahmad Kohani, avstriyalı Vinzenz Hoec

sonrakı pillələrdə qərarlaşıblar.

Sərbəst hərəkətlərdə qazaxıstanlı Milad Kərimi uğurla çıxış edərək fəxri kürsünün ən yüksək pilləsini tutub. Ukraynalı İlya Kovtun gümüş, ABŞ gimnası Rilei Lus bürünc medal qazanıblar.

Filippinli gimnast Edriel Karlos Yulo paralel qollar üzrə yarışlarda birinci yeri tutub. Ukraynalı İlya Kovtun ikinci, fransalı idmançı Kameron-Li Bernard üçüncü yerləri qazanıblar.

Qadınlar arasında müxtəlif hündürlüklü qollar üzrə yarışların yekununda çinli gimnast Qiuyuan Qiun qələbə qazanıb. İtaliya təmsilçisi Giorgia Villa və niderlandlı Sanna Virman sonrakı pillələri tutublar.

Zərif cinslərin mübarizəsində dayaqlı tullanma üzrə isə ən yüksək nəticəyə K.Devillar nail olub.

Özbəkistanlı Oksana Çusovitina gümüş, Çin təmsilçisi Linmin Yu bürünc medala layiq görüldü. Yarışda ən yüksək icra xalı toplamış gimnastlar qadınlar arasında İndoneziya təmsilçisi Rifda İrfanalutli və kişilərdə italyalı Nikolo Bartolini "AGF Trophy" kuboku ilə təltif olunublar.

Bu gün – Dünya Kuboku yarışının son günündə kişi gimnastlar

dayaqlı tullanma, dəstəli at və turnik, qadın idmançıları isə sərbəst hərəkətlər və gimnastika tirində güclərini sınayaçaqlar.

Bugünkü yarışlarda millimizin üzvləri İvan Tixonov turnik, Nəzərin Teymurova isə sərbəst hərəkətlər üzrə çıxışlarını təqdim edəcəklər.

L.SABİRQIZI

Beynəlxalq həyat

Türkiyə: Şırnakda silah-sursat anbarı tapılıb

Türkiyə 70 ildən artıqdır ki, Şimali Atlantika alyansının üzvüdür və müttəfiqlərindən öhdəliklərinə əməl etmələrini gözləyir. Bu, F-16 qırıcıları ilə bağlı razılaşma kontekstində ABŞ-a da aiddir. Belə bir bəyanatla Türkiyənin müdafiə naziri Hulusi Akar çıxış edib.

Onun sözlərinə görə, Ağ Ev və Pentaqon Türkiyəyə qırıcıların verilməsinin və mövcud təyyarələrin modernləşdirilməsinin mümkünlüyünü bəyan edirlər. Ancaq Konqresdə neqativ fikirlər səslənir. "Razılaşma Türkiyəni güclü edir, deməli, NATO-ya da kömək edir", - Akar qeyd edib.

Ölkənin daxili işlər naziri Süleyman Soylu isə Şırnakda yüksək rəqəbli "Leyla Amed"

ləqəbli, axtarışda olan terrorçu Həmiyyət Yalçınqayının zərərsizləşdirildiyini bildirib. Şırnakın Cizre rayonunda, Cudi dağlarının ətəklərində isə iri silah-sursat anbarı aşkarlanıb.

Ukrayna böhranının həllinə nə mane olur?

Ukraynada Rusiya ordusunun hücum əməliyyatları intensivləşib. Xüsusən Donetsk vilayətində, Baxmut şəhəri uğrunda döyüşlər şiddətlənib. Son günlərdə həyata keçirilən hücumlar zamanı şəhərin Konstantinovka rayonu güclü raket atəşinə tutulub. Nəticədə, infrastruktur obyektlərinə ciddi zərər dəyib, bir çox binalar, avtomobil və dəmir yolu körpüləri dağıdılıb. Məlumatı UNIAN verib.

Rusiyanın "Vaqner" qrupu şəhərin şərqinə nəzarəti ələ keçirdiyini elan etə də, Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Baş

Qərargahı rusların Donetsk və Luqansk istiqamətində irəliləməsinin qarşısının alındığını bildirib. Son sutkada Rusiya Donetsk vilayətinə 29 aviasiya və dörd raket zərbəsi endirib.

Rusiyanın BMT-dəki daimi nümayəndəsinin birinci müavini Dmitri Polyanski isə martın 14-də BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ukrayna böhranının həllinə mane olan amil kimi rusofobiya ilə bağlı iclasının keçirilməsini istəyib.

Fransa: pensiya islahatına qarşı aksiyalar davam edir

Düənə Fransada hökumətin irəli sürdüyü pensiya islahatları layihəsinə qarşı etiraz aksiyaları keçirilib. Bu barədə Fransa telekanallarına istinadən "İnterfaks.ru" xəbər verib.

Məlumata görə, nümayişçilər Nitse, Tuluza, Tulona, loryana küçələrində və şəhərin digər yerlərində toplaşılar. Bu, artıq son aylar ərzində pensiya islahatları ilə bağlı sayca yedinci ümummilli etiraz aksiyası olub.

Bir sıra digər dəyişikliklərlə yanaşı, pensiyaya çıxma yaşının 64-ə qaldırılmasını təklif

edən islahat layihəsi hazırda Fransa Senatında baxılmaqdadır.

Pentaqon əlavə büdcə tələb edir

Pentaqon 2024-cü ildə yeni silahlar almaq niyyətindədir. Müdafiə Nazirliyi bunun üçün ümumi məbləği 300 milyard dollardan artıq olan büdcə tələb edir. Məlumatı ABŞ Müdafiə Nazirliyinə istinadən "İnterfaks.ru" verib.

Məlumata görə, ümumi məbləğin silah ehtiyatlarının artırılması üçün tələb olunan 170 milyardlıq hissəsi Ukraynaya verilmiş silahların əvəz etməyə, habelə Çinlə mümkün münafişəyə görə raket ehtiyatlarının genişləndirilməsinə, eləcə də yeni gəmilərin

tikintisinə (32,8 milyard), dəniz donanması və dəniz piyadaları korpusunun (76,8 milyard), hava hücumundan müdafiə qüvvələrinin (61 milyard), quru qoşunlarının (24,4 milyard) silahlanmasına yönəldiləcək. ABŞ ordusu, eyni zamanda, 28 ədəd HIMARS, 5 mindən çox HIMARS raket, 541 ədəd "Javelin" kompleksi də almaq niyyətindədir.

Pentaqon həm də elmi-arastırma və konstruktor-təcrübə işləri üçün 145 milyard dollar tələb edir.

Paşa ƏMİRCANOV,
"Xalq qəzeti"

İnsan cavabdehliyi

Heyvanlar da kimsəsiz olmasın...

Onları bəzən "Həyatda tərk edilmişlər" adlandırıram, bəzən isə ümidlənib "Sahibləri üçün gözü yolda qalanlarımız..." – deyirəm. Hər iki halda bizim üçün kədərli mövzudur.

"Həyatda evsiz, sahibsiz olaraq özünü tənha hiss etmək böyük mənəvi iztirab yaradır. Siz bunu mərkəzimizdə olan hər bir heyvanın gözələrindəki həsrət və ağrıdan duya bilərsiniz. Onların gözələrinə baxın və sizə tərəf necə can atdığını şahidi olun. Qəfəsdə yaşamağa məcbur edildikləri üçün darıxırlar, etiraz əlaməti olaraq bəzən "səs-küy" salır, bəzən də bir küncə qısılib sadəcə dərd çəkirlər..."

Bu sözləri bir neçə gün bundan qabaq **IDEA Heyvanlara Qayğı Mərkəzində** olarkən direktor müavini **Heyran Hüseynova-Kalender** demişdi. Balaca bir iti qucağına götürüb "Bu qızımız Pollidir. Bir heyvan-

rahatedicisi fakt olduğunu bildirdi: "İnsanlar cins ev heyvanlarını kommersiya məqsədilə çoxaltdır satır, bəzən xəstə doğulmuş körpə itləri, pişikləri isə küçəyə atırlar. Zəmanla qiyməti ucuzlaşan və heç kimə lazım olmayan bəzi cins ev heyvanları təbii ki, küçəyə atılaraq sahibsiz yaşamağa məcbur edirlər. Bununla da, bəzi məsuliyyətsiz şəxslərin ucbatından küçə heyvanlarının sayı artmaqda davam edir".

Heyvanların saxlanılması, müalicəsi üçün hər bir şəraitli olan mərkəzlə yaxından tanış oluruq. Burada müasir avadanlıqlı klinika, karantin, himayə blokları, oyun meydançaları, konfrans zalı, könüllü və bəy

sonuncu şənbəsində mərkəzin himayə blokunda yerləşən bəzi heyvanlar sahiblənmək istəyənlər üçün Bakı zooparkında nümayiş etdirilir. Mərkəzin stasionarında yerlər məhdud olduğu üçün orada yalnız ağır diaqnozlu – məsələn, onkoloji, ağır dəri xəstəlikləri olan, təhlükəli virusa yoluxmuş heyvanlar müalicə alırlar. Müalicə bitdikdən sonra onlar adaptasiya olunmuş əvvəlki yerlərinə qayıtlırlar.

Müasir avadanlıqla təchiz olunmuş klinikaya daxil oluruq. Heyran xanımın sözü ilə desək mərkəzin "döyünən ürəyi olan" bu arenada gündə 15-ə yaxın əməliyyat aparılır.

Klinikanın veterinar həkimi Taryel Mürsəlova söhbətlaşırlar.

Deyir ki, klinikaya daxil olan heyvanların mövsümə görə xəstəlikləri dəyişir. Heyvanlar qışda qrip, viruslar, böyrək soyuqdəymələri,

sevər tərəfindən gətirilmişdi. Üç həftə karantin blokunda qaldıqdan sonra himayə sektoruna yerləşdirmişik. Səbirsizliklə sahibini gözləyir. Bu pişiyimiz isə Syuzidir. Çox oynayan pişikdir, tənhalığı sevmir. Uzun müddət tək qaldıqda bifeqləyir", – sözlərini xatırlayıram.

Elə həmin vaxt günlərin birində mərkəzdən reportaj hazırlamağı qərara aldım, insanlardan sevgi, mərhəmət uman dostlarımızın yada salınmalarını istədim. Reportaj hazırlayarkən isə elə həyətdəki qəfəsdə sahibsiz hasıki cinsli itlərin çoxluğu diqqətimizi çəkdi.

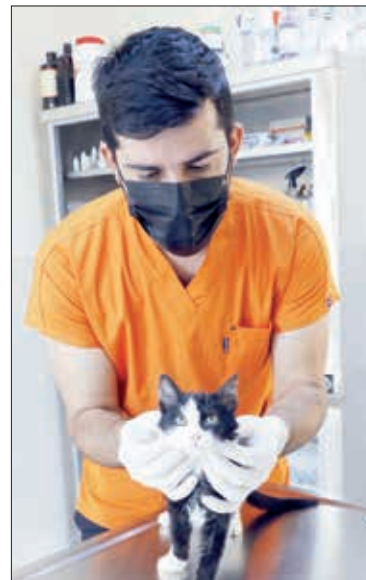
Bizi mərkəzlə tanış edən Heyran xanım son vaxtlar sayısız-hesabsız cins və qarışıq cins itlərin, pişiklərin sığınacağına yerləşdirilməsi ilə bağlı çoxlu müraciətlərin daxil olmasının na-

həkimlər üçün yataqxana və s. fəaliyyət göstərir.

Heyran xanım qeyd edir ki, sahibsiz heyvanlarla bağlı problemi həll etmək üçün əsas diqqət sterilizasiya, xəstəliklərin qarşısının alınması məsələlərinə yönəldilib.

Küçə heyvanlarını xüsusi təlim keçmiş mobil qrup tutur, qısırlaşdırılıb, peyvəndləri vurulduqdan sonra qulaqlarına nəm-rələnməmiş birkalar vurulur, pişiklər isə qulağının ucunun kəsilməsi ilə işarələnir. Öz müxtəlif xüsusiyyətlərinə görə himayəyə verilməsi mümkün hesab edilən it və pişiklər himayə bölməsində saxlanılır, profilələri mərkəzin internet sahifəsi və sosial şəbəkələrdə yerləşdirilərək sahibləndirilir.

Onu da öyrəndik ki, Mərkəzin və Bakı Zooloji Parkının birgə təşəbbüsü olaraq, hər ayın

İdman

Güləşçilərimiz Buxarestdə

Sabah Rumıniyanın paytaxtı Buxarestdə 23 yaşadək güləşçilər arasında Avropa çempionatı start götürəcək. Yarış martın 19-dək davam edəcək. Azərbaycan Güləş Federasiyasından qəzetimizə verilən məlumata görə, 2023-cü ilin ilk qitə birinciliyində ölkəmiz hər 3 güləş növündə təmsil olunacaq.

Bildirilib ki, yunan-Roma güləşçilərimiz məsul yarışın ilk günlərində mübarizə aparacaq. Məşqçilər Həsən Əliyev, Emin Əhmədov və Turac Hüseynlinin rəhbərliyi altında Rahim Həsənov (55 kq), Elmır Əliyev (60 kq), Ziya Babayev (63 kq), Həsən Məmmədli (67 kq), Qurban Qurbanov (72 kq), Xasay Həsənli (77 kq), İsmayıl Rzayev (82 kq), Məhəmməd Əhmədiyev (87 kq), Murad Əhmədiyev (97 kq) və Sərxan Məmmədov (130 kq) uğur qazanmağa çalışacaq.

Sonrakı günlərdə qadın güləşçilərimiz mübarizəyə qoşulacaq. Baş məşqçi əvəzi Rövşən Umudov və məşqçi Həsərət Məmməd-yarov ötən il analoji yarışa qatılmış həyətə yenidən şans verib. Bu dəfə U-23 Avropa çempionatında ölkəmizi Şəhanə Nəzərova (50 kq), Gültəkin Şirinova (53 kq), Elnurə Məmmədova (55 kq), Jalə Əliyeva (57 kq), Birgül Soltanova (65 kq) və Nigar Mirzəzadə (68 kq) təmsil edəcək.

Çempionatın son günlərində xalçaya sə-

bəst güləşçilər çıxacaq. Məşqçilər Arif Abdullayev, Cəbrayıl Həsənov və Rövşən Hacıyevin rəhbərliyi altında Nurəddin Novruzov (57 kq), Ayxan Abdullazadə (61 kq), Rəşid Babazadə (65 kq), Maqomed-Başir Xaniyev (70 kq), Turan Bayramov (74 kq), Səbuhi Əmiraslanov (79 kq), Fərid Cabbarov (86 kq), Abdulləli Şabanov (92 kq), İslam İlyasov (97 kq) və Vaxit Qalayev (125 kq) mübarizə aparacaq.

Elçin AĞAMİRZƏ, "Xalq qəzeti"

Hava proqnozu

- ✓ **Martın 12-də**
- ✓ **Bakıda** və **Abşeron** yarımadasında dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim cənub küləyi əsəcək. Gecə 5-8°, gündüz 13-18° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 761 mm cive sütunundan 758 mm cive sütununa enəcək, nisbi rütubət 60-70 faiz olacaq.
- ✓ **Naxçıvan şəhəri, Culfa, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərur** rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Gecə 1-6° isti, bəzi yerlərdə 2°-dək şaxta, gündüz 15-20° isti olacaq.
- ✓ **Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xo-**

cavənd, Ağdam, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, aralıq güclənəcək. Gecə 1-6°, gündüz 9-14° isti olacaq.
- ✓ **Sərqə Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan** rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Gecə 1-6°, gündüz 9-14° isti olacaq.
- ✓ **Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Füzuli** rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, aralıq güclənəcək. Gecə 5-9°, gündüz 18-23° isti olacaq.
- ✓ **Balakan, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz,**

Qusar rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək. Gecə 5-10°, gündüz 17-22, dağlarda gecə 0-5°, gündüz 13-18° isti olacaq.

- ✓ **Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala** rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, gündüz aralıq güclənəcək. Gecə 5-10°, gündüz 20-25° isti olacaq.
- ✓ **Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara** rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Şimal-qərb küləyi əsəcək. Gecə 5-10°, gündüz 18-23°, dağlarda gecə 7-10°, gündüz 14-18° isti olacaq.

Çexiyadan "TikTok" xəbərdarlığı

Çexiya Milli Kiber və İnformasiya Təhlükəsizliyi Agentliyi (NUKIB) "TikTok" tətbiqinin mümkün təhlükələri ilə bağlı açıqlama verib. Onların fikrincə, Çinli dünya miqyasında geniş yayılmış sosial media platforması "TikTok" ilə mobil telefonlar izlənilə bilər. Xəbəri "cnn.com" saytı verib.

Tətbiqin böyük kütlələr tərəfindən istifadə edildiyinə diqqətçəkən açıqlamada, proqramın yükləndiyi cihazlar vasitəsilə dövlət sirləri, infrastruktur sistemləri, kommunikasiya elementləri və digər məxfi məlumatların dinləniləcəyi ilə bağlı xəbərdarlıq edilib. Nəticədə istifadəçilərdən bu vəziyyətin nəzərə alınması tələb edilib. Digər tərəfdən, Çexiyanın daxili işlər naziri Vit Rakusan da mətbuata açıqla-

masında nazirlik daxilindəki işçilərin mobil telefon və ya oxşar cihazlarda tətbiqdən istifadə edə bilməyəcəyini bildirib.

Qeyd edək ki, "TikTok" ilə bağlı təhlükəsizlik problemləri əvvəllər də müxtəlif ölkələrdə gündəmdə olub. ABŞ, Avropa Birliyi qurumları və Kanadada dövlət qurumlarında çalışanların bu tətbiqdən istifadə etməsi qadağan edilib.

Əfsanə ƏHƏDLİ, "Xalq qəzeti"

BAŞ REDAKTOR

ƏFLATUN AMAŞOV

TELEFONLAR:

Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75
Məsul katib: 493-61-02
Texniki şöbə: 493-59-64

Mühasibatlıq: 498-85-29
E-mail: xalqqazeti@gmail.com
info@xalqqazeti.az

+994(51) 280-16-44

"Xalq qəzeti"nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:

AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273

İNDEKS

0282

TİRAJ 4788

SİFARİŞ 635

QIYMƏTİ 40 qəpik

Növbəti redaktor

Əli NƏCƏFXANLI

Çapa imzalanmışdır
00:00